

Kadava

KALENDARIS

1963

D A D Ž A
KALENDĀRS
1963

Latvijas PSR Žurnālistu Savienība
Rīgā 1962

1. Jaungada diena

1919. Nodibināta Baltkrievijas PSR.

1959. Kubas tautas revolūcijas uzvara.

1960. Proklamēta Kamerūnas valsts neatkarība.

Paiet 100 gadi, kopš dzimis (1863.) Rūdolfs Blaumanis, ievērojamais latviešu rakstnieks. Miris 1908. g.

2. 1959. Padomju Savienībā sekmīgi palaista kosmiskā raķete, kas kļuva par pirmo mākslīgo planētu, Saules pavadoni.

Pirms 40 gadiem (1923.) V. I. Leņins nodiktē rakstu «Lappusītes no dienasgrāmatas».

4. Pirms 30 gadiem buržuāziskās Latvijas politpārvaldē nogalināts (1933.) Fricis Gailis, nelegālās komjaunatnes organizācijas darbinieks. Dzimis 1911. g.

6. Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Argentīnas Internacionālā sociālistiskā partija, tagad Argentīnas Komunistiskā partija.

10. Paiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Aleksejs Tolstojis, ievērojamais padomju rakstnieks. Miris 1945. g.
-
-

12. Pirms 25 gadiem (1938.) atklāta PSRS Augstākās Padomes pirmā sasaukuma pirmā sesija.
13. Pirms 260 gadiem (1703.) iznācis Pētera I nodibinātā pirmā krievu laikraksta «Vedomostj» pirmais numurs.
15. Paiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Ivans Babuškins, profesionālais krievu revolucionārs, V. I. Ļeņina skolnieks. Nonāvēts 1906. g.
17. Paiet 100 gadi, kopš dzimis (1863.) Konstantīns Staņislavskis, ievērojamais padomju režisors, aktieris, pedagogs, teātra mākslas teorētiķis, viens no Maskavas Dailes teātra dibinātājiem. Miris 1938. g.
18. Pirms 20 gadiem (1943.) Padomju Armija pārrauj Ļeņingradas blokādi.
19. Paiet 100 gadi, kopš dzimis (1863.) Aleksandrs Serafimovičs, krievu padomju rakstnieks. Miris 1949. g.

21. 1924. Miris Vladimirs Iljičs Ļeņins.
22. 1905. (9. I pēc v. st.) Krievijas pirmās revolūcijas sākums.
23. Pirms 40 gadiem (1923.) V. I. Ļeņins nodiktē rakstu «Kā mums reorganizēt strādnieku un zemnieku inspekciju».
Pirms 100 gadiem (1863.) Polijā sākas sacelšanās, lai atbrīvotos no cara patvaldības jūga.
25. Paiet 375 gadi, kopš Rīgā sākusi darboties (1588.) pirmā līpogrāfija.
26. 1950. Proklamēta Indijas Republika.
27. 1959. Atklāts PSKP XXI kongress.
28. Pirms 45 gadiem (1918.) izdots Tautas Komisāru Padomes dekrēts par Strādnieku un Zemnieku Sarkanās Armijas organizēšanu.
31. 1946. Ungārija proklamēta par republiku.

Februāris

1. 1926. Nodibināta Kirgīzijas APSR; kopš 1936. g. — Kirgīzijas PSR.
2. Pirms 20 gadiem (1943.) likvidē Volgogradas rajonā ielenkto fašistu karaspēku.
5. Pirms 45 gadiem publicēts Tautas Komisāru Padomes dekrēts par baznīcas atdalīšanu no valsts un skolas atdalīšanu no baznīcas.
Paiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Jānis Luters-Bobis, latviešu revolucionārs. Miris 1941. g.
8. Paiet 135 gadi, kopš dzimis (1828.) Žils Verns, ievērojamais franču rakstnieks — zinātniski fantastisko romānu autors. Miris 1905. g.

13. Paiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Fjodors Šaļapins, izcilais krievu operdziedātājs. 12. aprīlī paies 25 gadi, kopš viņš miris (1938.).
14. 1956. Atklāts PSKP XX kongress.
Pirms 45 gadiem (1918.) publicēts Tautas Komisāru Padomes dekrēts par Strādnieku un Zemnieku Sarkanās flotes organizēšanu.
Pirms 45 gadiem (1918.) Padomju Savienībā ieviests kalendāra jaunais stils.
16. Pirms 40 gadiem (1923.) sākas LKP VII kongress.
18. Paiet 85 gadi, kopš dzimusi (1878.) Marija Uļjanova, ievērojamā Komunistiskās partijas darbiniece, V. I. Leņina māsa. Mirusi 1937. g.
19. Paiet 85 gadi, kopš dzimis (1878.) Jemeljans Jaroslavskis, viens no vecākajiem Komunistiskās partijas darbiniekiem, publicists. Miris 1943. g.
Paiet 490 gadi, kopš dzimis (1473.) Nikolajs Koperniks, lielais poļu astronoms. 24. maijā paies 420 gadi, kopš viņš miris (1543.).
20. Pirms 15 gadiem (1948. g. 20.—25. februārī) Čehoslovākijas darbaļaudis guva vēsturisku uzvaru pār reakciju. Tautas demokrātijas svētki.
Paiet 70 gadi, kopš dzimis (1893.) Valerijs Mežlauks, ievērojamais Komunistiskās partijas un padomju valsts darbinieks. Miris 1938. gadā.

22. Pāiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Jānis Endzeliņš, ievērojamais latviešu valodnieks. Miris 1961. g.
23. Padomju Armijas un Jūras Kara Flotes diena.
Pāiet 20 gadi kopš gvardes kareivja, Padomju Savienības Varoņa Aleksandra Matrosova varoņdarba. (1943.). Dzimis 1924. g.
Pirms 45 gadiem (1918.) jaunās Strādnieku un Zemnieku Sarkanās Armijas pirmā uzvara pār vācu imperiālistu karaspēku.
Pāiet 60 gadi, kopš dzimis (1903.) Juliuss Fučiks, čehu rakstnieks, žurnālists, sabiedriska darbinieks. Gājis bojā 1943. g.
25. 1921. Gruzijā nodibināta padomju iekārta.
Pāiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Enriko Karuzo, izcilais itāliešu operdziedonis. Miris 1921. g.
27. Februāra beigās pāiet 115 gadi, kopš pirmo reizi iznācis (1848.) K. Marksa un F. Engelsa «Komunistiskās partijas manifestis».

2. Pirms 40 gadiem (1923.) V. I. Ļeņins pabeidz rakstu «Labāk mazāk, toties labāk».
Pirms 50 gadiem (1913.) Krievijas proletariāts pirmo reizi atzīmē Starptautisko sieviešu dienu.
3. Pirms 45 gadiem (1918.) parakstīts Brestļitovskas miera līgums starp Padomju Republiku un Vāciju.
Pirms 85 gadiem (1878.) Bulgārija atbrīvota no turku jūga.
6. Pirms 45 gadiem (1918.) atklāts KK(b)P VII kongress.
8. **Starptautiskā sieviešu diena.**
10. Pirms 45 gadiem (1918.) Padomju valdība pārceļas no Petrogradas uz Maskavu. Maskava kļūst jaunās Padomju republikas galvaspilsēta.

12. 1917. Februāra buržuāziski demokrātiskā revolūcija Krievijā. Tiek gāzta cara patvaldība un nodibināta Petrogradas Strādnieku un Zaldātu deputātu padome.
Paiet 50 gadi, kopš dzimis (1913.) Sergejs Mihalkovs, ievērojamais padomju rakstnieks.
13. Pirms 65 gadiem (1898.) atklāts KSDSP I kongress.
Paiet 75 gadi, kopš dzimis (1888.) Antons Makarenko, ievērojamais padomju pedagogs un rakstnieks. Miris 1939. g.
14. Paiet 80 gadi, kopš miris (1883.) Kārlis Markss.
Dzimis 1818. g.
15. Pirms 115 gadiem (1848.) sākas 1848./49. g. revolūcija Ūngārijā. Ungāru tautas nacionālie svētki.
18. **Parīzes Komūnas diena.**
20. Paiet 135 gadi, kopš dzimis (1828.) Henriks Ibsens, ievērojamais norvēģu rakstnieks. Miris 1906. g.

24. Paiet 75 gadi, kopš dzimis (1888.) Viktors Kingiseps, ievērojamais Komunistiskās partijas darbinieks, viens no Igaunijas Komunistiskās partijas vadītājiem. Gājis bojā 1922. g.
26. Paiet 70 gadi, kopš dzimis (1893.) Palmiro Toljati, Itālijas Komunistiskās partijas ģenerālsekretārs.
27. Šogad paiet 200 gadi, kopš miris (1763.) Cao Sjue-Ciņs, ķīniešu rakstnieks. Dzimis 1722. g.
28. Paiet 95 gadi, kopš dzimis (1868.) Maksims Gorkijs, lielais padomju rakstnieks. Miris 1936. g. Pirms 100 gadiem, 1863. g. martā, Lietuvā sākas zemnieku sacelšanās Sigismunda Serakovska vadībā.

1. Pirms 40 gadiem (1923.) iznāk žurnāla «Ogoņok» pirmais numurs.
Paiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Sergejs Rahmaninovs, ievērojamais krievu komponists, diriģents un pianists. 28. martā pagāja 20 gadi, kopš viņš miris (1943.).
2. Pirms 125 gadiem (1838.) atklāts pirmais dzelzceļš Krievijā (Pēterburga-Pavlovska).
3. Paiet 140 gadi, kopš dzimis (1823.) Jānis Roze, latviešu gleznotājs. Miris 1897. g.
4. 1945. Padomju Armija atbrīvo Ungāriju no fašistiskajiem okupantiem. Ungāru tautas nacionālie svētki.
6. Paiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Andrejs Bubnovs, ievērojamais Komunistiskās partijas un Padomju valsts darbinieks. Miris 1940. g.
9. Paiet 65 gadi, kopš dzimis (1898.) Pols Robsons, ievērojamais amerikāņu dziedonis, cīnītājs par mieru un demokrātiju.

12. Kosmonautikas diena.

1961. Pirmo reizi pasaulē padomju kosmiskais kuģis «Vostok-1», kurā atradās cilvēks, sekmīgi veica lidojumu ap zemeslodi un nolaidās Padomju Savienības teritorijā. Pirmais cilvēks, kas iekaroja kosmosu, bija lidotājs kosmonauts majors Jurijs Gagarins.

Paiet 140 gadi, kopš dzimis (1823.) Aleksandrs Ostrovskis, ievērojamais krievu rakstnieks dramaturgs. Miris 1886. g.

13. Paiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Demjans Bednijs (Jefims Pridvorovs), ievērojamais krievu padomju dzejnieks. Miris 1945. g.

15. Āfrikas brīvības diena.

Paiet 170 gadi, kopš dzimis (1793.) Vasilijs Strūve, ievērojamais krievu zinātnieks astronoms, Pulkovas observatorijas nodibinātājs. Miris 1864. g.

17. Pirms 40 gadiem (1923.) atklāts KK(b)P XII kongress.

1894. Dzimis Ņikita Hruščovs, PSRS Ministru Padomes priekšsēdētājs, PSKP CK Prezidija loceklis, PSKP CK Pirmais sekretārs.

19. Pirms 50 gadiem (1913.) publicēts V. I. Leņina darbs «Marksisma trīs avoti un sastāvdaļas».

Pirms 400 gadiem (1563.) Maskavā sāk darboties tipogrāfija, ko nodibināja Ivans Fjodorovs, krievu pirmais grāmatu iespiedējs.

22. **V. I. Ļeņina piemiņas diena.**
1870. Dzimis Vladimirs Iljičs Ļeņins.
24. **Starptautiskā jaunatnes solidaritātes diena pret koloniālismu, par mierīgu līdzaspastāvēšanu.**
25. **Paiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Semjons Budjonijs, Padomju Savienības Maršals.**
28. **1920. Azerbaidžānā nodibināta padomju vara.**
Pirms 45 gadiem (1918.) publicēts V. I. Ļeņina raksts «Padomju varas kārtējie uzdevumi».
30. **Paiet 150 gadi, kopš miris (1813.) Mihails Kutuzovs, lielais krievu karavadonis. Dzimis 1745. g.**
30. **Paiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Jaroslavs Hašeks, čehu rakstnieks demokrāts. 3. janvārī pagāja 40 gadi, kopš viņš miris (1923.).**

1. Darbaļaužu starptautiskās solidaritātes diena.

5. Padomju preses diena.

Paiet 145 gadi, kopš dzimis (1818.) Kārlis Mārks.
Miris 1883. g.

7. Radlo diena.

Paiet 130 gadi, kopš dzimis (1833.) Johaness Brāmss, ievērojamais vācu komponists. Miris 1897. g.

9. Uzvaras svētki.

1945. Čehoslovākija atbrīvota no fašistiskajiem okupantiem. Čehoslovākijas tautu nacionālie svētki.

10. Paiet 40 gadi, kopš gājis bojā (1923.) Vaclavs Vorovskis, ievērojamais Komunistiskās partijas darbinieks, padomju diplomāts, publicists. Dzimis 1871. g.

11. Pirms 45 gadiem (1918.) iznāk V. I. Ļeņina darbs «Valsts un revolūcija».
17. Pateļ 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Anri Barbiss, ievērojamaī franču revolucionārais rakstnieks, cīnītājs pret fašismu. Miris 1935. g.
19. V. I. Ļeņina pionieru organizācijas nodibināšanas diena.
Pateļ 75 gadi, kopš dzimis (1888.) Nikolajs Šverņiks, PSKP CK Prezidija loceklis, PSKP CK Partijas komisijas priekšsēdētājs.

22. Pāiet 150 gadi, kopš dzimis (1813.) Ričards Vāgners, ievērojamais vācu komponists. 13. februārī pagāja 80 gadi, kopš viņš miris (1883.).
24. Šogad pāiet 30 gadi, kopš nodibināta (1933.) Indijas Komunistiskā partija.
25. Pāiet 75 gadi, kopš dzimis (1888.) Anatolijs Aleksandrovs, padomju komponists, pedagogs.
27. Pirms 260 gadiem (1703.) nodibināta Pēterburga; no 1924. g. — Leningrada.
- 28. Robežsargu diena.**
Pirms 45 gadiem (1918.) Tautas Komisāru Padome izdod Dekrētu par robežapsardzības nodibināšanu.
29. Pāiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Nikolajs Baumanis, profesionālais revolucionārs, ievērojamais bolševiku partijas darbinieks. 1905. g. viņu nonāvēja melnsimtnieki.
-

1. Starptautiskā bērnu aizsardzības diena.

Pirms 115 gadiem (1848.) iznāk «Jaunās Reinas avīzes» pirmais numurs. Avīzi vadīja K. Markss un F. Engelss.

3. Paīet 120 gadi, kopš dzimis (1843.) Klīments Tīmirjazevs, izcilais krievu zinātnieks bioloģs. Miris 1920. g.

6. Paīet 60 gadi, kopš dzimis (1903.) Arāms Hačaturjāns, padomju komponists, PSRS Tautas mākslinieks.

Paīet 75 gadi, kopš dzimis (1888.) Valerians Kūibiševs, ievērojamais Komunistiskās partijas un Padomju valsts darbinieks. Miris 1935. g.

10. Paīet 50 gadi, kopš dzimis (1913.) Tihons Hrenņikovs, padomju komponists.

- 15
- 29
- 9
- 3
- © 23.54
15. Paiet 120 gadi, kopš dzimis (1843.) Eduards Grīgs, ievērojamais norvēģu komponists. Miris 1907. g.
 17. Paiet 145 gadi, kopš dzimis (1818.) Šarls Guno, ievērojamais franču komponists. 17. oktobrī paiet 70 gadi, kopš viņš miris (1893.).
 18. Pirms 10 gadiem (1953.) Ēģipte proklamēta par republiku.
 19. Paiet 125 gadi, kopš dzimis (1838.) Jūlijs Feders, ievērojamais latviešu gleznotājs. Miris 1909. g. Paiet 340 gadi, kopš dzimis (1623.) Blezs Paskāls, ievērojamais franču matemātiķis un fiziķis. Miris 1662. g.

14.46

21. Pāiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Fjodors Gladkovs, krievu padomju rakstnieks. 20. decembrī pāies 5 gadi, kopš viņš miris (1958.).
22. 1941. Fašistiskās Vācijas uzbrukums Padomju Savienībai. Sākas Lielais Tēvijas karš pret fašistisko Vāciju.
23. Pirms 75 gadiem (1888.) Līlē (Francijā) pirmo reizi atskaņota «Internacionāle».
26. Pirms 90 gadiem (1873.) atklāti Pirmie Vispārējie latviešu dziesmu svētki.
30. **Padomju jaunatnes diena.**
Pāiet 70 gadi, kopš dzimis (1893.) Valters Ulbrihts, Vācijas Sociālistiskās vienības partijas CK pirmais sekretārs.

23.24

Jūlijs

ress
riet
st. m.

Mēness
fāzes
st. m.

2.10

25

43

04

1

1. Pirms 125 gadiem (1838.) nodibināta Pulkovas astronomiskā observatorija.
5. Pirms 85 gadiem, 1878. g. jūlija sākumā, iznāk F. Engelsa darbs «Anti-Dīrings».
- Alžīrijas Republikas neatkarības svētku diena.
6. Pirms 50 gadiem (1913.) pirmo reizi pasaulē notiek Krievijā izgatavotās daudzmotoru lidmašīnas «Krievu bruņinieks» pirmais lidojums.
8. Patek 60 gadi, kopš dzimis (1903.) Jūlijs Vanags, latviešu padomju rakstnieks.
10. Pirms 45 gadiem (1918.) Viskrievijas V Padomju kongress pieņem KPFSR Konstitūciju — pirmo padomju Konstitūciju.

0.56

11. Pirms 45 gadiem (1918.) izdots dekrēts par Vese-
libas aizsardzības Tautas Komisariāta nodibinā-
šanu.
12. Paiet 150 gadi, kopš dzimis (1813.) Klods Ber-
nārs, franču dabaszinātnieks, fiziologs, patologs.
10. februārī pagāja 85 gadi, kopš viņš miris
(1878.).
13. Pirms 20 gadiem (1943.) iet bojā partizāne kom-
jauniete Marija Melņikaite, Padomju Savienības
Varone. Dzimusi 1923. g.
14. Pirms 5 gadiem (1958.) proklamēta Irakas re-
publika.
1789. Sākas franču buržuāziskā revolūcija. Franču
tautas nacionālie svētki.
Paiet 220 gadi, kopš dzimis (1743.) Gavrils Der-
žavins, pazīstamais krievu dzejnieks. Miris
1816. g.
18. 1936. Sākas spāņu tautas nacionāli revolucionārā
cīņa pret spāņu fašistiem un itāliešu un vācu in-
terventiem.
19. Pirms 15 gadiem (1948.) sākas Padomju Latvijas
pirmie Dziesmu svētki.
Paiet 70 gadi, kopš dzimis (1893.) Vladimirs Ma-
jakovskis, izcilais padomju dzejnieks. Miris
1930. g.
20. Paiet 65 gadi, kopš dzimis (1898.) Leonīds Soho-
levs, krievu padomju rakstnieks.

© 4.38

23.43

21. Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas nodibināšanas diena.

Metalurģu diena.

1940. Latvijā, Lietuvā un Igaunijā nodibināta padomju vara.

22. 1944. Sākas Polijas atbrīvošana no fašistiskajiem okupantiem. Polijas nacionālās atdzimšanas diena.

24. Pāiet 135 gadi, kopš dzimis (1828.) Nikolajs Čerņiševiskis, lielais krievu revolucionārais demokrāts, filozofs materiālists, rakstnieks, publicists. Miris 1889. g.

26. Pirms 10 gadiem (1953.) sākas tautas revolūcija Kubā.

Pāiet 100 gadi, kopš dzimis (1863.) Jāzeps Vītols, izcilais latviešu komponists, pedagogs, mūzikas kritiķis. 24. aprīlī pagāja 15 gadi, kopš viņš miris (1948.).

27. Pirms 10 gadiem (1953.) Panminčonā parakstīta vienošanās par pamieru Korejā.

28. PSRS Jūras Kara Flotes diena.

Pirms 25 gadiem (1938.) japāņu karapulki iebrūk padomju teritorijā Hasana ezera rajonā.

30. Pirms 60 gadiem (1903.) atklāts KSDSP II kongress. Nodibināta Padomju Savienības Komunistiskā partija.

Augusts

Mēness
lāzes
st. m.

- 1.3
- 2.03
- 50
- 1.49
- 59
- 10
- 2
- 3
- 12.32
2. 1940. Nodibināta Moldāvijas PSR.
Pirms 30 gadiem (1933.) atklāts Baltās un Baltijas jūras kanāls.
 3. 1940. Lietuvas PSR uzņemta Padomju Savienības sastāvā.
 4. **Vissavienības dzelzceļnieku diena.**
 5. 1940. Latvijas PSR uzņemta Padomju Savienības sastāvā.
Pirms 20 gadiem (1943.) Padomju Armijas daļas atbrīvo Orlu un Belgorodu no fašistiskajiem okupantiem.
1895. Miris Fridrihs Engels. Dzimis 1820. g.
 6. Igaunijas PSR uzņemta Padomju Savienības sastāvā.
1961. 6.—7. augustā padomju kosmiskais kuģis pavadoņi «Vostok-2», ko vadīja lidotājs kosmonauts majors Hermanis Titovs, pirmo reizi cilvēces vēsturē veica 25 stundu ilgu lidojumu kosmosā.
 10. **Vissavienības fizkultūriešu diena.**

Mēness
fāzes
st. m.

9.22

11. Celtnieku diena.

1962. gada 11. un 12. augustā spēcīgas padomju raķetes ievadīja orbitā apkārt Zemei kuģus pavadopus «Vostok 3» un «Vostok 4». «Vostok 3», ko vadīja Andrijs Nikolajevs, 95 stundās apriņķoja zemeslodi vairāk nekā 64 reizes, bet «Vostok 4», ko vadīja Pāvels Popovičs, 71 stundā apriņķoja mūsu planētu vairāk nekā 48 reizes.

13. Pāiet 50 gadi, kopš miris (1913.) Augusts Bēbelis, ievērojamais Vācijas strādnieku kustības darbinieks. Dzimis 1840. g.

15. 1947. Proklamēta Indijas neatkarība. Indijas neatkarības diena.

1945. Koreja atbrīvota no japāņu iebrucējiem.

16. Pirms 270 gadiem (1693.) iziet jūrā pirmais krievu karakuģis «Svētais Pēteris».

17. 1945. Proklamēta Indonēzijas Republika.

Pāiet 65 gadi, kopš dzimusi (1898.) Emma Ezeriņa, LPSR Tautas skatuves māksliniece.

18. PSRS Gaisa Flotes diena.

Pāiet 115 gadi, kopš dzimis (1848.) Matīss Kaudzīte, latviešu rakstnieks. Miris 1926. g.

10.35

Augusts

ness
riet
st. m.

Mēness
fāzes
st. m.

21.57

22.10

23

37

52

0

1

3 9.54

22. Pirms 45 gadiem (1918.) V. I. Ļeņins uzraksta «Vēstuli Amerikas strādniekiem».
23. 1944. Rumānija atbrīvota no fašistu jūga Rumāņu tautas nacionālie svētki.
25. **Ogļraču diena.**
Pirms 15 gadiem (1948.) Vroclavā atklāts kultūras darbinieku Vispasaules miera kongress.
26. 1920. Nodibināta Kazahijas APSR; kopš 1936. g. — Kazahijas PSR.
27. Pirms 180 gadiem (1783.) krievu jūras braucējs G. Seļihovs ar savu ekspedīciju sasniedz Ziemeļameriku.
28. Piel 60 gadi, kopš dzimis (1903.) Eduards Smiltēns (Fricis Millers), LKJS CK sekretārs. Nogalināts 1933. g.
29. Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Somijas Komunistiskā partija.

22.34

1. Pirms 15 gadiem (1948.) atklāta Tadžikijas Valsts universitāte.
2. 1945. Proklamēta Vjetnamas Demokrātiskā Republika.
1945. Parakstīts akts par Japānas bezierunu kapi-
tulāciju.
3. Pate 80 gadi, kopš miris (1883.) Ivans Turgeņevs,
lielais krievu rakstnieks. 9. novembrī pates 145
gadi, kopš viņš dzimis (1818.).
Pirms 180 gadiem (1783.) beidzas ASV cīņa par
neatkarību.
7. Pirms 10 gadiem (1953.) PSKP CK plēnums pie-
ņem lēmumu «Par PSRS lauksaimniecības tālāku
attīstību».
8. Tankistu diena.
Starptautiskā žurnālistu solidaritātes diena.
Pirms 20 gadiem (1943.) Donbass atbrīvots no hit-
leriskajiem okupantiem.
9. 1944. Bulgārijā gāzta fašistiskā diktatūra. Bul-
gāru tautas nacionālie svētki — Brīvības diena.
Pirms 50 gadiem (1913.) krievu lidotājs Pjotrs
Nesterovs pirmo reizi pasaulē veica «nāves
cilpu».
Pate 135 gadi, kopš dzimis (1828.) Ļevs Tolstojs,
lielais krievu rakstnieks. Miris 1910. g.
10. 1961. Ar pilnu jaudu sāk darboties PSKP XXII
kongresa Volgas hidroelektrostacija.

14.43

11. 1865. Dzimis Jānis Rainis, Latvijas PSR Tautas dzejnieks. Miris 1929. g.
13. Pirms 20 gadiem (1943.) publicēts PSRS Augstākās Padomes Prezidija dekrēts par Padomju Savienības Varoņa nosaukuma piešķiršanu pagrīdes komjaunatnes organizācijas «Jaunā gvarde» organizētājiem un vadītājiem.
14. 1959. Otrā padomju kosmiskā raķete sasniedz Mēnesi.
15. 1946. Bulgārija proklamēta par tautas republiku.
16. Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināts pirmais padomju ordenis — Sarkanā Karoga ordenis.
Pirms 50 gadiem (1913.) krievu polārpētnieks B. Vilkickis Ziemeļu Ledus okeānā atklāj salas, kas tika nosauktas par Severnaja Zemļa.
20. Pirms 45 gadiem (1918.) interventu un eseru nošauj 26 Baku komisārus.
Paiet 185 gadi, kopš dzimis (1778.) Fadejs Belinshauzens, krievu jūras braucējs, admirālis. Miris 1852. g.

23. Pirms 40 gadiem (1923.) Bulgārijā sākas bruņota antifašistiska strādnieku un zemnieku sacelšanās.
24. Pirms 25 gadiem (1938.) padomju lidotājas V. Gri-zodubova, P. Osipenko, M. Raskova sāk lidojumu bez nosēšanās ar maršrutu Maskava — Tālie Austrumi.
Pirms 125 gadiem (1838.) nodibināta Novoro-sijska.
27. Šogad paiet 80 gadi, kopš nodibināta (1883.) pirmā krievu marksistiskā «Darba atbrīvošanas grupa».
28. Pirms 190 gadiem (1773.) sākas zemnieku sacel-šanās J. Pugačova vadībā.

Mēness
fāzes
st. m.

7.44	<p>1. 1949. Proklamēta Ķīnas Tautas Republika.</p> <p>2. Pirms 5 gadiem (1958) proklamēta Gvinejas Republika. Pirms 80 gadiem (1883.) nodibināts Latvijas PSR Valsts krievu drāmas teātris.</p>
	<p>3. 1945. Nodibināta Vispasaules arodbiedrību federācija.</p> <p>4. 1959. Padomju Savienībā sekmīgi palaista trešā kosmiskā ražete ar automātisko starpplanētu staciju; nofotografēta no Zemes neredzamā Mēness puse. 1957. Padomju Savienībā sekmīgi palaists pirmais Zemes mākslīgais pavadonis pasaulē.</p>
	<p>5. Pāiet 250 gadi, kopš dzimis (1713.) Denī Didro, franču filozofs materiālists, rakstnieks. Miris 1784. g.</p>
	<p>7. 1949. Proklamēta Vācijas Demokrātiskā Republika.</p>
22.28	<p>8. Pāiet 115 gadi, kopš dzimis (1848.) Pjērs Degeiters, franču komponists, «Internacionāles» autors. Miris 1932. g.</p> <p>10. Pāiet 150 gadi, kopš dzimis (1813.) Džuzepe Verdi, lielais itāliešu komponists. Miris 1901. g.</p>

13. Pirms 5 gadiem (1958.) Padomju Savienībā sākas sociālistiskā sacensība par komunistiskā darba brigādes nosaukumu.
1944. Padomju Armija atbrīvo Rīgu no fašistiskajiem okupantiem.
Paiet 85 gadi, kopš dzimis (1878.) Stepans Šaumjans, ievērojamais Komunistiskās partijas un Padomju valsts darbinieks, viens no 26 Baku komi-sāriem. Kritis 1918. g.
14. 1924. Nodibināta Tadžikijas APSR; kopš 1929. g. — Tadžikijas PSR.
Paiet 100 gadi, kopš dzimis (1863.) Mihaīls Ol-minskis, viens no vecākajiem revolucionārās kustības darbiniekiem Krievijā, literāts. Miris 1933. g.
15. Paiet 90 gadi, kopš dzimusi (1873.) Jeļena Sta-sova, viena no vecākajām revolucionārās kustības dalībniecēm.
16. Paiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Jānis Pelūde, «Jaunās strāvas» dalībnieks, marksistiskās litera-tūras izplatītājs Latvijā. Miris 1911. g.
17. 1961. Atklāts PSKP XXII kongress.

22. Pāiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Aleksandrs Je-
gorovs, padomju militārais darbinieks, Padomju
Savienības Maršals. Miris 1941. g.
23. Pirms 40 gadiem (1923.) Hamburgā sākas strād-
nieku sacelšanās Ernesta Telmana vadībā.
1917. Boļševiku partijas CK vēsturiskajā sēdē
pieņem V. I. Lēņina rezolūciju par bruņotu sa-
celšanos.
25. Pāiet 125 gadi, kopš dzimis (1838.) Žoržs Bizē,
ievērojamais franču komponists. Miris 1875. g.
27. 1924. Nodibināta Turkmēnijas PSR.
1924. Nodibināta Uzbekijas PSR.
28. Pirms 45 gadiem (1918.) proklamēta Čehoslova-
kijas Republikas neatkarība.
Pāiet 60 gadi, kopš dzimis (1903.) Jānis Plaudis,
latviešu padomju dzejnieks. Miris 1952. g.
29. Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Krievijas Ko-
munistiskā Jaunatnes Savienība.
Pirms 65 gadiem (1898.) pirmo reizi pasaulē no-
laists ūdenī ledlauzis «Jermaks», kas izgatavots
pēc krievu admirāļa S. Makarova projekta.
1961. gadā PSKP 22. kongress pieņem jauno par-
tijas programmu.
31. Pirms 45 gadiem (1918.) Tautas Komisāru Pa-
dome izdod Dekrētu par darbaļaužu sociālo no-
drošināšanu.

16.56

3. Pirms 45 gadiem (1918) nodibināta Austrijas Komunistiskā partija.
Pirms 45 gadiem (1918.) revolucionāro matrožu sacelšanās Ķīlē (Vācijā).
4. Pirms 40 gadiem (1923.) nodibināta Norvēģijas Komunistiskā partija.
6. Pirms 20 gadiem (1943.) Padomju Armijas daļas atbrīvo Kijevu no fašistiskajiem okupantiem.
Paiet 70 gadi, kopš miris (1893.) Pēteris Čaikovskis, lielais krievu komponists Dzimis 1840. g.
7. Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas 46. gadatēna.
8. 1917. Viskrievijas II Padomju kongress pastudina visas varas pāriešanu padomju rokās, pieņem dekrētus par mieru, par zemi un nodibina pirmo padomju valdību — Tautas Komisāru Padomi ar V. I. Ļeņinu priekšgalā.
9. Pirms 45 gadiem (1918.) sākas revolūcija Vācijā; tiek gāzta monarhija.
10. Padomju Milicijas diena.
Vispasaules jaunatnes diena.
1945. Nodibināta Vispasaules demokrātiskās jaunatnes federācija.
Pirms 45 gadiem (1918.) V. I. Ļeņins pabeidz darbu «Proletāriskā revolūcija un renegāts Kautskis».
Paiet 75 gadi, kopš dzimis (1888.) Andrejs Tupolevs, ievērojamais padomju lidmašīnu konstruktors, akadēmiķis, Sociālistiskā Darba Varonis.

9.37

11. Šogad paiet 525. gadi, kopš nodibināta (1438.) Kazana (Tatārijas APSR).
12. Paiet 130 gadi, kopš dzimis (1833.) Aleksandrs Borodins, ievērojamais krievu komponists un ķīmiķis. Miris 1887. g.
14. Paiet 175 gadi, kopš dzimis (1788.) Mihails Lazarevs, krievu admirālis, Antarktīkas pētnieks. Miris 1851. g.
Paiet 700 gadi, kopš miris (1263.) Aleksandrs Nevskis, lielais krievu karavadonis. Dzimis 1220. g.
15. 1917. Padomju valdība apstiprina «Krievijas tautu tiesību deklarāciju».
Paiet 80 gadi, kopš dzimis (1883.) Linards Laicēns, latviešu revolucionārais rakstnieks. Šogad paiet 25 gadi, kopš viņš miris (1938.).
Paiet 95 gadi, kopš dzimusi (1866.) Aleksandra Jabločkina, ievērojamā padomju aktrise, PSRS Tautas māksliniece.
16. Pirms 45 gadiem (1918.) Maskavā atklāts I Vis-krievijas strādnieču un zemnieču kongress.
17. **Starptautiskā studentu diena.**
Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Grieķijas Sociālistiskā strādnieku partija (tagad Grieķijas Komunistiskā partija).
19. **Artīlērijas diena.**
Sāk darbu 1962. gada PSKP CK novembra Plēnumš.
20. Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Ungārijas Komunistiskā partija; 1956. g. izveidota Ungārijas sociālistiskā strādnieku partija.
Pirms 45 gadiem (1918.) Padomju Savienībā nodibināta Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrība.

10.56

23. Pāiet 90 gadi, kopš dzimis (1873.) Joakims Vācietis, padomju militārais darbinieks, pirmais Sarkanās Armijas virspavēlnieks. Miris 1938. g.
26. 1924. Proklamēta Mongolijas Tautas Republika.
28. 1820. Dzimis Fridrihs Engels. Miris 1895. g.
29. 1945. Proklamēta Dienvidslāvijas Federatīvā Tautas Republika. Dienvidslāvijas nacionālie svētki. 1944. Albānija atbrīvota no fašistiskajiem okupantiem. Albānijas atbrīvošanas diena. Armēnijā nodibināta padomju vara.
30. Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Strādnieku un Zemnieku Aizsardzības Padome.

☾ 2.54

1. Āfrikas diena.

Paiet 60 gadi, kopš dzimis (1903.) Nikolajs Voznesenskis, ievērojamais Komunistiskās partijas un Padomju valsts darbinieks. Miris 1950. g.

5. PSRS Konstitūcijas diena.

6. Paiet 150 gadi, kopš dzimis (1813.) Nikolajs Ogarovs, ievērojamais krievu revolucionārais demokrāts, publicists un dzejnieks, filozofs materiālists. Miris 1877. g.

7. Paiet 100 gadi, kopš dzimis (1863.) Pjetro Maskanji, ievērojamais itāliešu operu komponists. Miris 1945. g.

☾ 0.34

11. 1960. Publicēts Komunistisko un strādnieku partiju pārstāvju apspriedes Aicinājums visas pasaules tautām.
16. Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Polijas Komunistiskā partija; kopš 1948. g. Polijas apvienotā strādnieku partija.
17. Pirms 45 gadiem (1918.) publicēts Latvijas Padomju valdības manifestes par padomju varas proklamēšanu Latvijā.

24. Pirms 5 gadiem (1958.) PSRS Augstākā Padome pieņem Likumu par skolas sakaru nostiprināšanu ar dzīvi un par tautas izglītības sistēmas tālāku attīstīšanu Padomju Savienībā.

Paiet 165 gadi, kopš dzimis (1798.) Ādams Mickevičs, izcilais poļu dzejnieks patriots. Miris 1855. g.

25. 1917. Ukrainā nodibināta padomju vara.

26. Paiet 70 gadi, kopš dzimis (1893.) Mao Cze-Duns, Ķīnas Komunistiskās partijas CK priekšsēdētājs.

27. Pirms 25 gadiem (1938.) PSRS Augstākās Padomes Prezidijs izdod Dekrētu par Sociālistiskā Darba Varoņa nosaukuma nodibināšanu.

Paiet 70 gadi, kopš dzimusi (1893.) Anna Karavajeva, krievu padomju rakstniece.

30. 1947. Rumānija proklamēta par tautas republiku. 1922. Pirmais Vissavienības Padomju kongress pieņem deklarāciju un līgumu par Padomju Sociālistisko Republiku Savienības izveidošanu.

Pirms 45 gadiem (1918.) nodibināta Vācijas Komunistiskā partija; kopš 1946. g. Vācijas Demokrātiskajā Republikā Sociālistiskā vienības partija.

31. Paiet 70 gadi, kopš dzimis (1893.) Konrāds Ubāns, latviešu padomju gleznotājs, LPSR Tautas mākslinieks.

22.55

14.04

Laika skaitīšana Latvijas PSR

Latvijas PSR, tāpat kā visā PSRS rietumu daļā (uz rietumiem apmēram no 37°30' austrumu garuma meridiāna), lieto otrās joslas vidējo laiku — tā saukto *M a s k a v a s* jeb Austrumeiropas laiku. Tas ir par 2 stundām priekšā t. s. pasaules laikam. Par *p a s a u l e s* laiku pieņemts uzskatīt tā meridiāna laiku, kurš stiepjas caur veco Griničas observatoriju (Londonā). Tagad šī observatorija pārcelta ārpus pilsētas, tomēr agrāk pieņemtais Griničas meridiāns paliek arī turpmāk nulles meridiāns.

1930. gada 16. jūnijā ar PSRS Tautas Komisāru Padomes dekrētu visā Padomju Savienībā pulkstenus pagriezta par vienu stundu uz priekšu. Tas izdarīts, lai pilnīgāk izmantotu dienas gaismu vakara stundās. Sakarā ar šo dekrētu faktiski 2. joslā mēs skaitām laiku pēc 3. joslas (tātad pēc 45° meridiāna), trešajā — pēc ceturtais utt. Šādu laiku, kam pieskaitīta viena stunda, sauc par attiecīgās joslas *d e k r ē t a* laiku.

Tātad

$\text{dekrēta laiks} = \text{joslas laiks} + 1 \text{ stunda.}$

Parasti, nosaucot kādas joslas dekrēta laiku, īsuma dēļ vārdu «dekrēta» izlaiž, ja tādējādi nerodas pārpratums.

Piemēram, ja saka: «Maskavas laiks», tad parasti ar to saprot «Maskavas dekrēta laiku». Ievērosim, ka visā Padomju Savienībā dzelzceļu satiksmē lieto tikai šo Maskavas dekrēta laiku.

Tātad

Maskavas dekrēta laiks = pasaules laiks + 3 stundas.

Visi laika apzīmējumi šai kalendārā ir izteikti Maskavas dekrēta laikā. Saules un Mēness lēkti un rieti ir aprēķināti Rīgai. Tie rāda Saules un Mēness augšējās malas redzamā lēkta un rieta momentu, t. i., ievērojot gaismas staru laušanu (refrakciju) Zemes atmosfērā. Mēness arī ir ievērota arī paralakse, t. i., leņķis starp skata virzieniem uz Mēnesi no Zemes centra un no novērošanas vietas (Rīgas).

Gadalaiki 1963. gadā

Pavasara sākums	— 21. martā	pl. 11.20.
Vasaras sākums	— 22. jūnijā	„ 6.04.
Rudens sākums	— 23. septembrī	„ 21.24.
Ziemas sākums	— 22. decembrī	„ 17.02.

Gadalaiku sākumu nosaka Saules atrašanās attiecīgās ekliptikas vietās — pavasara punktā, vasaras saulgriežu punktā, rudens punktā un ziemas saulgriežu punktā. Gadalaiku atkārtosšanās periods ir t. s. tropiskais gads, kas vidēji ir 365 dienas, 5 stundas, 48 minūtes un 46 sekundes garš. 1963. gada tropiskā gada sākuma moments ir 1. janvārī pl. 4. 43.

Zeme perihēlijā (vistuvāk Saulei) atrodas 4. janvārī pl. 22.19.

Zeme afēlijā (vistālāk no Saules) atrodas 4. jūlijā pl. 16.56.

Aptumsumi 1963. gadā

1963. gadā notiks divi Saules un trīs Mēness aptumsumi.

1. **Pusēnas Mēness aptumsums** 1963. gada 10. janvārī redzams Eiropā, Afrikā, Atlantijas okeānā, Āzijā, izņemot Tālos Austrumus, Ziemeļu Ledus okeānā un Indijas okeānā. Aptumsums redzams arī mūsu republikā.

Mēness ieiet Zemes pusēnā 10. janvārī pl. 0.04.

Vislielākās fāzes moments " " " 2.19.

Mēness iziet no pusēnas " " " 4.34.

Mēness ieiešanas un iziešanas momenti no pusēnas nav manāmi. Vislielākās fāzes momentam tuvojoties, novērojams Mēness ripas augšējās malas satumsums, jo tad Mēness pievirzās pavisam klāt pie Zemes ēnas. Vislielākā fāze ir 1,044, tātad viss Mēness iegrimst Zemes pusēnā.

2. **Gredzenveidīgs Saules aptumsums** 25. janvārī redzams tikai Vidus un Dienvidāfrikā, Dienvidamerikas dienvidu daļā, Antarktīdā, kā arī Atlantijas, Klusā un Indijas okeāna dienvidu daļās. Latvijā tas nav redzams.

3. **Daļējs Mēness aptumsums** 6.—7. jūlijā redzams Eiropā, Afrikā, Antarktīdā, Indijas un Atlantijas okeānā; aptumsuma sākums redzams arī Austrālijā, bet beigas — Dienvidamerikā. Aptumsums redzams arī Latvijā.

Mēness ieiet Zemes pusēnā 6. jūlijā pl. 22.17.

" " " ēnā (da-

ļējā aptumsuma sākums) " " " 23.32.

Vislielākās fāzes moments 7. " " 1.02.

Mēness iziet no ēnas (daļējā aptumsuma beigas) " " " 2.33.

Mēness iziet no pusēnas " " " 3.48.

Vislielākās fāzes lielums (Mēness redzamā diametra aptumšotā daļa) ir 0,711.

4. **Pilns Saules aptumsums** 20. jūlijā redzams Tālajos Austrumos, Ziemeļu un Vidusamerikā, Atlantijas un Klusā okeāna ziemeļu daļās, Arktikā, Ziemeļu ledus okeānā.

Pilnā aptumsuma josla sākas Japānas ziemeļos, šķērso Kuriļu salas, Aļasku, Kanādu un izbeidzas Atlantijas okeānā. Latvijā aptumsums nav redzams.

5. **Pilns Mēness aptumsums** 30. decembrī redzams Āzijas austrumu daļā, Austrālijā, Klusajā okeānā, Ziemeļamerikā; aptumsuma sākums redzams arī Dienvidamerikas rietumu daļā. Latvijā tas nav redzams.

MĒNESS FAZES

- jauns Mēness.
- pirmais ceturksnis.
- pilns Mēness.
- pēdējais ceturksnis.

JAUNAIS IR KLĀTI!

Pieņemts domāt, ka Jaunais gads iestājas tajā mirklī, kad pulksteņa rādītāji satiekas pie atzīmes «divpadsmit». Protams, tas notiek 31. decembra vakarā.

Pulksteņa rādītāji satiekas. Stundenis vēl nespēj pārnest savam garākajam kolēģim, ka gaida to jau gandrīz pusstundu, kad pulkstenis sāk sist divpadsmit. Ar to vecais gads arī beidzas.

Kā redzat, Jaungada sagaidīšana lielā mērā ir atkarīga no pulksteņa — pēc būtības bezatbildīga mehānisma. Un labi vēl, ja tas jums pēc temperamenta ir holēriķis; tad, ieradies ciemos, jūs konstatēsiet, ka namamāte vēl nav atgriezusies no frizētavas un, izmantodams šo apstākli, namatēvs krāc uz dīvāna, apsedzis galvu ar laikrakstu. Tas viss tomēr ir vēl nieks, jo par sodu šai gadījumā jums liks tikai mazliet palīdzēt virtuvē un izšķirt mūžam aktuālo problēmu — ko un kā sēdināt pie galda.

Taču, ja jūsu pulkstenis ir melnholiķis — jūs, prie-

cīgi smaidīdams, piezvanīsit pie draugu durvīm tai brīdī, kad pašdarbības ansamblis jau trešo reizi būs izpildījis variācijas par tēmu «Tur es dzēru, tur man tika». Tad jūs tik viegli netiksīt cauri — par sodu jums tiks iztukšot tādu kausu, kura priekšā būtu nobālējis un atkāpies pat visdrošākais no karaļa Ludviķa XIII muskatiēriem. Tā kā uz dīvāna šoreiz gulēsīt jūs...

Bet arī tas vēl ir nieks, salīdzinot ar citām nelaimēm, ko var izraisīt pulksteņu bezatbildīgā rīcība.

Un tomēr atzīsimies, mēs no šīm nelaimēm nebaidāties. Jo skaidri zinām: tieši pulksten divpadsmitos ikviens no mums — vai viņš būs mājās, ciemos vai ceļā — sadzirdēs visai pasaulei pazīstamo Kremļa kurantu svinīgās skaņas. Un tad mēs zināsim: jaunais ir klāt! Precīzi pēc Maskavas laika.

Arvien vairāk tautu mūsdienās dzīvo pēc Kremļa pulksteņa — tieši tāpēc, ka tas rāda pareizo laiku.

— Bet kā tad ir ar laika joslām? — kāds var pajautāt. — Vai visur var būt viens un tas pats laiks? Zeme taču ir apaļa...

Tas gan. Zeme ir apaļa. Savā ziņā tikpat apaļa, cik apaļš ir galds, pie kura mēs jau sen aicinām visus, kas ir par mieru un mierīgu līdzaspastāvēšanu. Visas tautas dzīvo uz apaļas planētas kā pie apaļa galda, kas īstenībā ir tikai zemeslodes vienkāršots modelis. Un visiem pietiek vietas. Starp citu, ir zināms: ja kāds pie galda sāk pārmērīgi ālēties, tas nozīmē, ka viņš drīz nokļūs pagaldē...

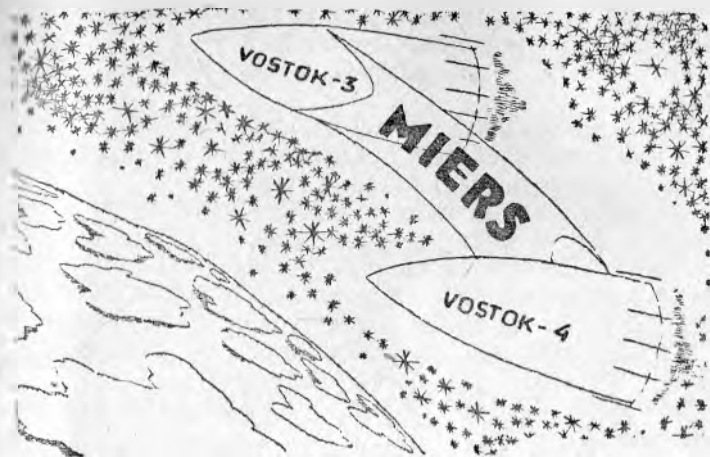
Taču, runājot par laiku, — ja to mēri ar stundām un minūtēm, tad, protams, katrā joslā jaunais gads sāksies citā stundā. Amerikā krietni vēlāk nekā Maskavā.

Bet ir arī cita laika vienība — to sauc par laikmetu. Un tā nav atkarīga no laika joslām. Tieši laikmeta gaitu atzīmē Kremļa pulkstenis.

Lūk, kāpēc mēs, dārgais lasītāj, un visas pasaules godīgie ļaudis, sadzirdējuši Kremļa kurantu skaņas, vienlaikus pacelsim glāzes un apsveiksim jauno gadu. Un, kā jau tas pieņemts, novēlēsim cits citam, mūsu tautai un visiem krietniem cilvēkiem pasaulē:

— Daudz laimes un sekmju! Daudz laimes jaunajā — 1963. gadā!

Fantāzija un īstenība

Uzzinājās, ka gaidāms jauns kosmisks lidojums, «Dadzis» nekavējoties devās uz aerodromu. Milzīgajā gaisa kuģī izvietojās vesels reportieru un fotokorespondentu pulks.

— Pārāk lēni lidojam, tikai ar skaņas ātrumu, — skaļi nopūtās viens no pasažieriem. — Baidos, ka ieradīsimies par vēlu.

Sajā brīdī no reproduktora atskanēja neparasti moža un svinīga diktora balss:

— Runā Maskava! Darbojas visas Padomju Savienības raidstacijas...

Un tad, aizturējuši elpu, visi noklausījās pārsteidzošo vēsti par Andrijana Nikolajeva lidojumu.

— Ur-r-r-ā! — vienbalsīgi nodārdināja žurnālistu koris.

Kad sajūsmas vētra mazliet norima, kāds domīgi teica:

— Un tomēr mēs esam nokavējuši! Ko gan teiks mūsu lasītāji? Vai pareizāk, ko mēs teiksim viņiem?

— Patiesi, ko lai pastāstu saviem lasītājiem? — arī «Dadzis» kļuva domīgs. — Kā aprakstīt spraigos treniņus un daudzveidīgās mācības, pēdējās sekundes pirms starta, milzīgo pārslodzi un neparasto bezsvara stāvokli? Bet, galvenais, kā attēlot vienkāršos un reizē varonīgos vīrus, kas nežēlo nekādas pūles, lai pavērtu cilvēcei ceļu uz neaptveramajiem kosmosa plašumiem?

Šajā brīdī «Dadža» kaimiņš lidmašīnā nemierīgi sakustējās.

— Jūs, liekas, neesat apmierināts ar kaut ko? — «Dadzis» jautāja.

— Jums nebūs grūti saprast mani, kad uzzināsiet, kas esmu . . . — viņš atbildēja, ar izsmalcinātu žestu pasniedzams savu vizitkarti.

«Dadzis» apmulsā. Ticiet vai neticiet, viņam blakus sēdēja . . . pats Zils Verns!

— Varat nešaubities, — lielais fantasts apzīlinoši pasmaidīja, — es nebūt neskumstu, ka mana fantāzija, kuru kādreiz uzskatīja par pasakainu, aizvien vairāk nobāl modernās zinātnes priekšā. Vai tad es varēju sapņot par tik lieliskiem kosmosa kuģiem, vai varēju paredzēt, ka Visuma tālēs pirmie ielauzīsies jūsu varenās, bet manā laikā vēl tumšās un atpalikušās zemes dēlī! Šie milzīgie sasniegumi mani, protams, ļoti iepriecina. Un, ja esmu ar kaut ko neapmierināts, tad tā ir vienīgi jūsu laikmeta fantastiskā literatūra, kas, šķiet, vēl atpaliek no brīnišķīgās dzīves īstenības . . .

Atbildēt «Dadzis» nepaspēja, jo lidmašīna jau bija nolaidusies kosmodromā un viss žurnālistu pulks tūdaļ aizsteidzās meklēt ceturto kosmonautu.

— Ko jūs, — žurnālistus atvēsināja dežurējošais ārsts. — Pāvels Romanovičs gatavojas startam un pie labākās gribas nevar jums veltīt ne mirkļa.

— Bet vai tad nākamais lidojums nav paredzēts tikai pēc dažiem mēnešiem?

— Vai jūs esat pārliecināti par to? — mediķis smīnēdams norādīja uz logu.

Un tad padomju reportieri un fotokorespondenti ieraudzīja to, ko vēl labu laiku nebūs lemts redzēt viņu kolēģiem Amerikā. Šķita gluži neticami, ka režģu ieskautais metāla gigants jebkad spēs atrauties no Zemes un līdzīgi zibens šautrai ieurbties debesīs, sākt ripot ap mūsu planētu pa stingri noteiktu orbītu.

Taču nākamās dienas rītā neticamais notika. Daudzi miljoni televīzijas skatītāju ieraudzīja uz savu uztvērēju ekrāniem fantastisko un tomēr reālo kosmiskās eskadras lidojumu. Redzēja divus varonīgus padomju Dzimtenes dēlus, kas pacēlušī Visuma plašumos nevis nāvējošu bumbu kravu, bet gan nemirstīgās miera un tautu draudzības idejas.

**Paltec sveika kanceleja,
Spalvas cilātāja tērps:
Valmierā, tur Gaujas lejā,
Iešu stikla dziju vērpt.**

**Agri agri druvā biju
Kukurūzas lauku kopt,
Lai kaut reizi Igaunija
Sacensībā veikta top.**

**Atved kuģi miera kravas,
Ceļu gaismo vaduguns.
Teicot Rīgas darba slavu,
Vefa jaunle cehi dun.**

**Ceļas miglas vāli balti:
Priekšsēdētājs — ak tu mūžs! —
Raksta ziņojumu saltu —
Dzīvu miglu acis pūš.**

**Kam tu traucē direktoru,
Jāuno tehniku kur likt.
Viņš ar koka asu ori
Cer līdz komunismam tikt.**

**Gani dzina, govīs mava,
Atkal būs kā vīņruden:
Priekšsēdētājs guļ uz lāvas,
Kūtīs vējl sniegu dzen.**

Mārcis tālu slavu guvis,
Jubileju svlnēt var:
Desmitreiz jau atskurbtuvi
Apmeklējis šovasar.

Mīlētījai jaunas rūpes
Mūsu cieņa seski krāj:
Aiz kalniņa dūmi kūpa —
Jāķer kandžas brūvētājs.

Kur tu augi, daiļa meita,
Ka es tevis neredzēj'?
Lillā lūpas, ekstrā kleita,
Galvā dienvīdrietumvējš.

Ej nu zini, cik tas maksā,
Cik ir vērtā slava tā:
Sarakstījās abi Zagsā,
Pārlaulājās baznīcā.

Ko tu zini, kas ir grūtī —
Lizabete zina to:
Andža sleva, Jēzus brūte —
Ej nu abiem izkalpo!

Lai nu kāds tu bijis vakar,
Sparojies un topi glīts!
Vecos svārkus vadzi pakar,
Labiem ļaudīm eji līdz!

— Arī mēs taču esam par mieru!
Kas tad viņiem nepatīk mūsu projektos?

Kamba zīm.
«Humanite», Parīze

Bērnī paliek bērnī

Tie skolotāji, kam pēc manām domām nebija degsmes, naktīs gulēja. Es šai laikā griezu, līmēju, šuvu, veidoju un krāsoju uzskates līdzekļus. Manā grāmatu plauktā nebija neviena nesagraizīta sējuma un neizrobota žurnāla. Ja bērniem teicu «sēne», tad varēju parādīt skaistu no papes un lupatiņām darinātu mušmiri. Runājot par aci, es neapmierinājos ar to vien, kas katram pierē. Svārku atlokā nēsāju adatu, bet kabatā kartupeli, tirgus iepirkumu tikliņu un — nevērojot ne kolēģu iebildumus, ne sarauktos degunus — siera gabalu. Arī tiem ir acis.

Tā mēs sekmīgi bijām nonākuši līdz vārdu dalīšanai zilbēs.

Lai skolēni saprastu, ka, piemēram, «bērzs» ir vien-zilbīgs un nedalāms, es, sekojot labiem padomiem, zīmēju uz tāfeles bērzu. Pēc tam kā divzilbīgo paraugus — ievu, alksni, apsi un tā tālāk, līdz smalka balstiņa iejautājās:

— Lūdzu, skolotāj, kāda ir «zeme», vai tā dalās?

— «Zeme» dalās, — atbildēju, — bet, kāda tā izskatās, tūdaļ parādišu.

Nevarēju taču runāt tālāk, neparādījis uzskates līdzekli. Protams, pēc zemes negāju pagalmā. Skolotāju istabā paņēmu globusu.

Atgriezies ievēroju, ka bērnu sejas sasārtušas, mati izspūruši, bet acis tā vien spīd. Pēc brīža ar hažām secināju, ka attīstības līmenis manas prombūtnes laikā klasē strauji krities un zēnus, kā arī meitenes pārņēmusi pilnīga tumsība. Skolēni cits caur citu atklāja (piedo-diet!) savu muļķību un dziļu nezināšanu.

— Lūdzu, skolotāj, kāds ir traktors?

— Kāda ir lidmašīna?

— Kāda ir govys?

Man vajadzēja izturēt un pastāvēt.

— Labi, — teicu. — Es jums govi uzzīmēšu.

Kas valodas skolotājs par zīmētāju, varat iedomāties paši. Kad biju uzvilcis ragus un aizsāku purnu, dzirdēju klasē dedzīgus čukstus:

— Dvieļu pakaramais!

Man mugura kļuva vēsa, bet ceļos iemetās savāds gurdums. Skaidri jutu aiz sevis bērnu saspringto uzmanību un dzirdēju sajūsmas pilnus minējumus:

— Kaza!

— Suns ar ragiem!

— Kaktuss uz skapjaugšas!

Ceļa atpakaļ nebija. Ar katru krīta vilcienu tas baismīgais lopa jauklis uz tāfeles raucās un piepūtās, šķobījās un mēdījās, un ar šo ķemu nesaraujami bija saistīta mana autoritāte. Zem manām kājām jau sen bija zudusi grīda un apziņa peldēja zilā miglā.

— Vai tā pienu dod? — man ausis iedūra jautājums. Tālāk vairs nejaudāju. Nolaisties līdz bioloģiskiem sīkumiem es vienkārši nevarēju. Ne jau aizspriedumu dēļ. Es biju piemirsis, cik tādai govij ir to... nu, kā viņš tur...

— Pieņemsim, — es teicu, pagriezies pret klasi, — ka tā ir govs.

— Gaļas kombinātā tādu furgonu nepieņemtu... — kaut kur pēdējos solos kāds lietpratīgi aizrādīja.

— Pietiek! — pirmo reizi klasē iekliedzos un biju laimīgs, ka tas notika reizē ar zvanu.

Ne bez ciņas panācu, ka varēju apmainīt priekšmetus. Tagad mācu matemātiku. Mēs, piemēram, aprēķinām, cik ātri var apart lauku vai aizlidot līdz Mēnesim, un neviens man neprasa, lai parādu traktoru, raķeti vai Mēnesi. Protams, jautājumi gadās. Nupat piektajā klasē kāds zēns interesējās, vai motocikla motoru nevarētu iebūvēt aerodinamiskā efekta automašīnā. Bērni paliek bērni, bet, galvenais, naktīs tagad es guļu mierīgi.

— Nebīstietes, tas ir jūsu velt-
nieks. Viņš apskata mūsu ražoto
stiklu...

A. Kardašova zīm.

SPECIALISTS

Humoreska

Agrāk ar saskaņošanu bija viegli un vienkārši. Bija lauksaimniecības inspekcija, uz kuriem varēja vienkārši piezvanīt un pajautāt:

— Biedri Stiprais, kā nu būs ar sēšanu: jau sākt vai vēl pagaidīt?

Un no turienes bez kavēšanās atbildēja:

— Vai laikrakstus lasi? Jā? Nu tad darbojies ar!...

Pēc tādas sarunas priekšsēdētājs Umuriņš ar steigu deva rīkojumu uzsākt sēju, jo vajadzīgā saskaņošana bija panākta.

Taču tagad inspekcijas vairs nebija. Bet bez saskaņošanas priekšsēdētājs Umuriņš iztikt nevarēja.

Tāpēc todien jau no paša rīta Umuriņš soļoja apkārt galdam, uz kura stāvēja telefona aparāts, un nervozi kaut ko pie sevis murmināja.

Sākumā viņš riņķoja neatlaidīgi un solīdi kā pulksteņa minūšu rādītājs. Pēc tam apstājās un noteica:

— Vai manu dienā, vai manu...

Tad priekšsēdis atsāka kustību, ar katru mirkli tuvojamies sekunžu rādītāja ātrumam, bet viņa seja pamazām pieņēma pērnajā gadā ieskābēta gurķa izskatu.

Lieta bija tāda, ka vajadzēja uzsākt ražas novākšanu. Bet bez saskaņošanas priekšsēdētājs to nekādi negribēja darīt. Inspekcijas vairs nav. Ko nu, vai tad apspriesties ar kolhozniekiem?!

Nevar jau teikt, ka Umuriņš ar kolhoza ļaudīm nekad neapspriedās. Taisni otrādi. Vecais Znotiņš jebkurā dienā un stundā varēja, acis aizvēris, pateikt, kādā dzi-

lumā un uz kādu ēsmu vislabāk ķeras vimbas. Septiņbrālis bija neatvietojams konsultants attiecībā uz zaķiem un meža bukiem. Un, beidzot, Puskrūķis bija slavens ar savu prasmi brūvēt dažādus spēcīgus dzērienus.

Galū galā, varētu saskaņot arī ar viņiem. Taču Znotiņš jau trešo dienu nika kaut kur kaimiņu rajonā, Septiņbrālis aizbrauca izdot pie vīra mazmeitu, bet Puskrūķi sieva nule kā bija apstrādājusi ar bērza pagali un tagad viņš ārstējās ar aukstām kompresēm.

Umuriņš nolādējās pēdējo reizi un lēnām aizgāja no kantora. Pirmo reizi viņš nožēloja, ka kolhozā nav kaut vai kāda agronoma. Līdz šim laikam telefons to pilnīgi aizvietoja, vismaz saskaņošanas ziņā. Turklāt tam bija viena ļoti patikama īpašība: tas klusēja, kamēr viņam nejautāja, un nemaz neinteresējās par to, kāpēc trešajā brigādē viena pļaujmašīna velti gaida remontētājus, bet kalte nav spējīga kaltēt jau no pērnā gada.

Tagad agronoms būtu noderējis, bet... No šīs apziņas priekšsēdētāja garastāvoklis kļuva līdzīgs aizpērnā gada skābbarībai. Bija kategoriski nepieciešams izliet savas dusmas kādam uz galvas. Un, dabiski, ka, aizgājies no kantora un ieraudzījis sēžam pie mājas uz koferīša nepazīstamu personu, Umuriņš skarbi jautāja rēķinvedim, kas ēnai līdzīgi viņu pavadīja:

— Kas tas par putnu?

— Speciālists... — nočukstēja rēķinvedis. — No pilsētas... Gribēja jūs satikt...

— Speciālists? — pēkšņi atdzīvojās Umuriņš. — Jūs esat speciālists?

Iebraucējs pamāja ar galvu.

— Jūs, tā sacīt, vairāk par lopiem vai...

Speciālists pakratīja galvu un ar abu roku pirkstiem diezgan precīzi attēloja kustību, ko dara pļaujmašīnas naži, iegrieždamies nogatavojušos rudzu stiebrus.

— Skaidrs! — teica Umuriņš. — Jūs man esat vajadzīgs. Es jūs pieņemu.

— Ejam, — speciālists atbildēja īsi, bet nepārprotami.

Speciālists paņēma koferīti, un abi steigšus aizsoļoja pie pirmās brigādes kviešu laukiem. Rēķinvedis cilpoja viņiem pakalā zināmā attālumā.

— Protams, — teica Umuriņš, — jums būs jāņem vērā vietējie apstākļi . . .

— Apstākļi var būt dažādi, — speciālists lietišķi atbildēja, — taču darbs ir viens: kas izaudzis — griež tik nost . . .

— Jā, jā, — priecīgi teica Umuriņš. — Es, lūk, arī domāju: vai nav jau laiks?

Speciālists domīgi palūkojās uz priekšsēdētāju un nesvārstīdamies atbildēja:

— Laiks, laiks.

— Pareizi! — Umuriņš iesaucās. — Kamēr vēl nav nobiruši. Citādi, ja nobirs, tad . . .

— Tad — plikums, — speciālists lietišķi paziņoja. — Un tas nav labi. Tādam priekšsēdētājam nemaz nepiestāvētu.

— Kā tad! — Umuriņš apstiprināja. — Kā nekā, rajonā mani pazīst. Bet, kā jūs domājat, vai tomēr nevajadzētu sasaukt cilvēkus kopā? Organizēt, tā sacīt, sapulci?

Speciālists padomāja un pēc brīža atbildēja:

— Es gribētu vispirms individuāli, kā saka. Kamēr laudis pierod . . .

— Protams, tā ir labāk! — steidzīgi piekrita Umuriņš.

— Vai ar telpām būs kārtībā? — speciālists painteresējās. — Jo, zināt, es esmu pieradis pie apstākļiem . . .

— Dosim kabinetīnu, — Umuriņš atbildēja. — Bet būs arī uz lauka jāpastrādā . . .

— Ja nebūs lietus, — speciālists korigēja.

— Saprotams, saprotams... — piekrita Umuriņš.
— Protams, tehnika mums nav jauna. Arī elektrības mums vēl, protams, nav.

— Elektrisko es pats neatzīstu, — atzinās speciālists.
— Galvenais — ja naži labi uztrīti... .

«Jāpasaka kalējam...» nodomāja Umuriņš.

— Tikai neuztraucieties, — speciālists mierināja,
— tehniku es nodrošināšu. Nekādas sāpes nebūs... .

«Nevis agronoms, bet tīrais zelts,» priecājās Umuriņš. «Cits pirmām kārtām būtu pānteresējies par remontu, bet šis, var teikt, pats uzņēmās...»

Viņi bija nonākuši pie lauka, kur labi nogatavojušies kvieši klanīja smagās vārpas.

— Tā, lūk, — teica Umuriņš. — Kā jūs domājat strādāt: noņemt uzreiz, vai... .

— Kā nākas. Vispirms nogriezīsim un tad — visu pa tīro... .

— Varbūt šeit arī sāksim? — Umuriņš jautāja.

— Labprāt, — speciālists atbildēja.

Umuriņš piesauca rēķinvedi un pusbalsī deva pavēli:

— Skrien mudīgi uz brigādi! Lai pamet visu un brauc uz lauku!

— Skaidrs! — rēķinvedis atskandēja un pazuda.

— Un es pagaidām apsēdišos, — noteica Umuriņš.

— Uz koferīša, lūdzu... — laipni aicināja speciālists un nolika koferi stāvus uz zemes.

«Zina gan, kā ar priekšniecību jāapietas,» Umuriņš bija apmierināts un ar patiku pievēra acis pārdomām. Jā, darāmais nu bija saskaņots... .

Pēkšņi pie viņa auss iedzinkstējās metāls, un priekšsēdētājam uz ceļiem nokrita pirmā matu šķipsna.

— Ko? — viņš ievaimanājās. — Kas notiek?! Glābiet!... . Es sūdzēšos... .

— Vai sāpīgi? — apmulsis jautāja speciālists. — Nevarētu būt...

— Kas tad jūs galu galā esat? — saniknots līdz pēdējai iespējai, blāva Umuriņš. — Speciālists vai frizieris?

— Esmu frizieris, un skaitos ne slikts speciālists... — atbildēja aizvainotais meistars. — Ja jums speciālists nav vajadzīgs, varējāt uzreiz pateikt...

Umuriņš gribēja kaut ko sacīt, bet, paskatījies uz lauku, apjuka un atmeta ar roku: brigādes vīri jau ķērās pie darba, kas tā arī netika ne ar vienu saskaņots...

— Ko nu? — speciālists jautāja. — Turpināsim? Vai gribat tāpat staigāt?

Umuriņš rūgti pasmaidīja:

— Griez, velns ar ārā!...

Un, padomājis, piebilda:

— Ar odekolonu...

— Un kas viņu izvir-
zīja Augstākajai Padomei?
— Pats redzi — darbs!

E. Ozoliņa zīm.

OPERĀCIJA „Glābšanas riņķis”

— Esiet bez bažām, biedri direktor! — teica sīks vīrelis ar lapsas seju un moži noknaukšķināja pirkstu kauļņus. — Tā lieta maksās, bet arī atmaksāsies.

Visnotaļ lietišķajai sarunai par tautsaimnieciskiem jautājumiem, kas notika starp rotaļlietu fabrikas «Septiņi rūķi» direktoru Zodiņu un viņa grāmatvedi Bāciņu, bija svarīgs iemesls. Protī, draudēja aiziet gar degunu pusgada prēmija.

— Tas nekur neder, — drūmi rūca direktors, pūzdams apaļus dūmu ripuļus. — Prēmija ir svēta lieta. Vai tu, Bāciņ, neko nevari izkombinēt?

Bāciņš rauca pieri un domīgi vērās ripuļos, kurus direktors virknēja gaisā tikpat meistarīgi kā Bāciņš nulles savā lielajā grāmatā.

— Saproti pats, — direktors rūca tālāk, — tagad, kad mūsu pārvaldei jubileja, palikt bez prēmijām būtu tīrais kauns un negods.

Izdzirdis par jubileju, Bāciņš pielēca kājās.

— Viss kārtībā, biedri direktor, glābšanas riņķis rokā!

— Kas par riņķi, ko tu plāpā? — direktors errīgi nopieda cigareti. — Mēs strādājam fabrikā nevis glābšanas stacijā.

— Sakarā ar jubileju uzdāvināsim pārvaldei mūsu produkcijas paraugu.

— Vai tu traks! — direktors nobijās. — Tad jau prēmijām galīgi bumba pie kājām. Šito es lai nesu uz pār-

valdi? — viņš paņēma no rakstāmgalda koka gabalu ar pulķīti, kam vajadzēja tēlot kuģīti.

— Nekādā gadījumā, biedri direktor! — Bāciņš savēcināja rokas. — Šito nekādā gadījumā! Uztaisīsim parauga modeli. No sarkankoka, teiksim, metru garu, ar niķeļa un hroma apkalumiem, ar dzinēju un tālvadības aparātu. Un uz sāniem liels uzraksts «Septiņi rūķīši». Tas būs efekts!

— Vai zini, doma nav peļama, — direktors kļuva manāmi mūntrāks. — Cilvēki mums ir, materiāli arī ir. Tikai... kā tad paliks ar plānu?

— Esiet bez bažām, biedri direktor! Tā lieta atmaksāsies, — Bāciņš apgalvoja. — Es protu skaitīt kapeiku: kuģis būs tik dārgs, ka naudas izteiksmē plānu ne tikai izpildīsim, bet arī pārsniegsim!

Pēc divām nedēļām «Septiņi rūķīši» sekmīgi izturēja navigācijas pārbaudi un pārcieta vārda došanas svīnības, kuru laikā tradicionālā šampanieša vietā kaklu nosita konjaka pudelei.

Grāmatvedis Bāciņš teica šim gadījumam piemērotu uzrunu:

— Šis mazais... ē... ē... kuģītis, cienījamās biedrenes un godājamie biedri,... ko mēs te redzam... rāmi šupojamies ūdenī gluži kā... ē... ē..., izsakoties tēlaināk, bet neapšaubāmi... ē... ē... novecojušās līdzībās, ir kā Noasa šķirsts, kam jāpaglābj sava dārgā krava — mūsu... ē... cerības uz pusgada prēmijām! Tad lai nu tas pārvar plānu un sortimentu, brāķu un pašizmaksas zemūdēns akmeņus un smilšu sēklus un atrod taisnu ceļu uz ē... ē... mūsu augsti godājamo priekšnieku sirdīm! Nu tad — priekā!

Kuģa kristības tik tikko nebeidzās traģiski. Pēc Bāciņa runas direktors bija tādās burās, ka nekavējoties gribēja sēsties «Septiņiem rūķīšiem» mugurā un aplaist,

kā viņš teica, slaidu likumu pa ezera līci. Ja kuģis izturēsot viņa svaru, tad noturēsot arī plānu ar prēmijām.

Nākamās dienas pēcpusdienā grāmatvedis Bāciņš gaidīja atgriežamies direktoru no pārvaldes.

Zodiņš jau rīta pusē bija paņēmis Bāciņa sagatavoto pārskatu, kurā tas kā īsts mākslinieks prasmīgi izcēla plāna izpildi naudas izteiksmē, veikli notušējot rotaļlietu sortimenta sašaurināšanos, produkcijas pašizmaksas celšanos, darba ražīguma samazināšanos un citas nevēlamas detaļas, pakēris padusē «Septiņus rūķīšus» un devies uz pārvaldi, laba ceļa novēlējumu pavadīts. Un tagad Bāciņš, apdedzinādams muti, nervozi strēba tēju un gaidīja.

Taču, kad Znotiņš parādījās fabrikas kantorī, grāmatvedim uzacis neizpratnē sacēlās līdz pieres vidum. Direktors bija nosvīdis, izpūris un — galvenais — padusē viņš turēja «Septiņus rūķīšus», it kā nemaz nebūtu domājis no tiem šķirties.

— Vai kuģim kas gadījies? — Bāciņš nočāpstināja pēkšņi izžuvošo muti.

— Torpedēts! Pagalam! — direktors atmeta ar roku un smagi apsēdās krēslā.

— Kā tas ir — torpedēts? Vai tramvajs uzskrēja virsū? — Bāciņš nesaprata.

— Tač ne jau... — direktors nopūtās. — Pārvaldes priekšnieks torpedēja! Pie mums būs revīzija, jo pārskats esot safabricēts. Bet kuģi mēs varot glabāt sev par piemiņu, protams, sedzot tā taisīšanas izdevumus no savas kabatas...

Bāciņš pēkšņi sajuta, ka viņam kļūst aukstas kājas un uz pieres izspiežas sviedri. Viņš prata skaitīt kapeiku...

Savas centības upuris

Sadomāja reiz kolhoznieks Ozols runkuļus audzēt. Sadomāja un, kā jau tas pēc tradīcijas pieņemts, uzņēmās saistības.

— Apstādišu piecdesmit hektārus ar runkuļiem!

Noklausījās kolhoza brigadieris Celms un galvu vien nošūpoja:

— Šitāds spēka mitriķis, un tikai piecdesmit! To taču pat piena puika var. Tev, brālīt, mazāk par simtu pat rokā ņemt kauns!

Izlasīja agronoms Kociņš brigadiera ziņojumu un kļuva domīgs.

— Simts? Kas tas ir — simts? Tāda ķēpāšanās vien. Ja jau taisa, tad taisa... vismaz simt piecdesmit!

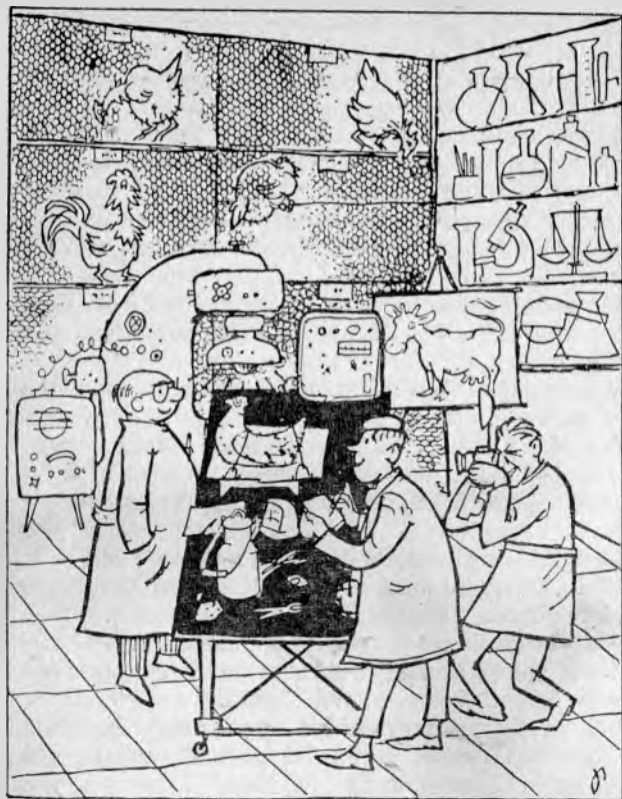
Iepazinās kolhoza priekšsēdētājs Biklais ar agronoma pārskatu un sāka prātot:

— Simt piecdesmit? Kas tā par apņemšanos? No tāda daudzuma pat sārtums vaigos neparādās. Pat svietriņš neizsitas. Bet Ozols, Ozols taču ir vīrs kā ozols... — tik ļoti tēlaini nobeidzis savu domu, priekšsēdētājs nopapaļoja Ozola saistības līdz diviem simtiem un apmierināts devās uz bufeti.

Kad ziņas par Ozola patriotisko apņemšanos izaudzēt runkuļus 200 ha platībā sasniedza rajona centru, visi sāka slavēt kolhoza priekšsēdētāju Biklo:

— Re, kā skrūvē rezultātus! Re, kā mobilizē kadrus! Re, kā stutē runkuļus augšā!...

Un slavētu droši vien arī šodien, ja negadītos pēkšņa revīzija. Tā nejauši atklāja, ka Biklā saimniecībā visa apsējamā platība aizņem tikai 150 ha!

- Kādu problēmu jūs risināt?
- Putnu piena izmantošana kosmētiskajā rūpniecībā.
- Nu, un kādi panākumi?
- Piena gan vēl nav, bet vistas dēt jau pārstājušas!

L. Bērziņa zīm.

A. Lūdums

Priekšsēdētāja divainības

Pie jaunā priekšsēdētāja kolhozieki jau bija kaut cik pieraduši. Pirms gada, kad viņš ieradās «Zelta graudā», tad gan isti nezināja — raudāt vai smieties. Saimniecība toreiz ieņēma pēdējo vietu rajonā un tautas mēlē jau sen bija pārdēvēta par «Pelavu».

Lūk, šādos apstākļos jaunatnācējs ņēmās diendienā skandināt visādus gudrus vārdus. Taču visdivainākais bija tas, ka viņš neaprobežojās ar gudriem vārdiem vien. Pats pielika roku gan mēslu vešanā, gan sēklu pārbaudē, gan sējas darbos un ražas novākšanā. Un, kur svīda pats priekšsēdētājs, tur, dabiski, arī citi nevarēja atvēsināties.

Šis tas kolhozā pamazām sāka mainīties, un ziemā, kad vērtēja padarīto, vārdu «pelava» nekur vairs nepieminēja. «Ja arī ne gluži no zelta, bet tomēr grauds!» — tā sprieda rajona priekšnieki, lasot pārskatus. Tā sprieda arī kolhozieki, aptaustot savus makus.

Taču par vienu priekšsēdētāja divainību ļaudis joprojām nebeidza zoboties. Iecerējis kaut cik nozīmīgāku pasākumu, viņš ikreiz centās to apspriest ar visiem arteļa biedriem. Un tad nepietika ar pilnsapulcēm vien. Sprieda brigādēs, sprieda fermās. «Tiri kā jautājumu un atbilžu vakarā . . .» — pukojās jaunie, kas spriešanas vietā labprāt būtu aizdrāzušies uz dančiem. Turklāt vēl otra nelaime: ja jau pats esi spriešanā piedalījies, tā teikt, devis savu piekrišanu, tad pēc tam tā kā neērti laisties lapās. Gribot negribot jāsarauj . . .

Vārdu sakot, priekšsēdētājs bija āķīgs vīrs, no kura varēja visu ko sagaidīt. Bet tajā vakarā — un tāds bija gandrīz vienprātīgs kolhoznieku spriedums — viņš tiešām pārsāva krietni pār strīpu.

Kopsapulce bija mazliet ieilgusi. Pavasara darbu se-cība pārrunāta sīki un pamatīgi. Stāvoklis bija skaidrs. Lēmums arī. Visus gaidīja vakariņas. Dažus bez tam vēl — televizors. Un, lūk, šajā brīdī priekšsēdētājs gluži nevainīgi ņēma un pasludināja:

— Pārejām pie darba kārtības otrā punkta. Referātu par lauksaimniecības produkcijas pašizmaksas pazemi-nāšanu nolasis . . .

Tribīnē uzkāpa mācīta izskata vīrs ar zibošām ace-nēm. Palaikam iedzerdams malku ūdens, viņš sīki jo sīki apcerēja pašizmaksas elementus, ražošanas intensifi-kācijas, mehanizācijas, organizācijas un ekonomiskā efekta problēmas. Apcerēja, apcerēja, līdz beidzot klau-sītājiem sāka ausis dzīnkstēt.

Jāsaka gan, ka īstu klausītāju nebija daudz. Lielais vairākums vai nu lūkoja pasnaust, ja jau laikus neva-rēja tikt mājās, vai arī paklusām sarunājās:

— Ir gan mūsu priekšsēdētājam vājība uz visādām grāmatu gudrībām!

— Ače, kādu ekonomijas dakteri no pašas Rīgas at-stiepis šurp!

— Būtu kaut par lopiem vai sēklām parunājis, bet šis tik par kategorijām un elementiem . . .

— Ir gan ziķeris, pie izmaksām ķeras klāt!

Tas par izmaksām koda kaulā. Ja jau liela pašizmaksa, tad taču laikam par izstrādes dienām arī vairāk jāmaksā! Bet zinātņu vīrs, cik varēja saprast, apgalvoja gluži pre-tējo. Vai tikai tas nebija viltīgs uzbrukums viņu ka-batai? . . .

Protams, daži saprata, ap ko lieta grozās. Bet, kā jau teikts, šādu klausītāju nebija daudz. Tāpēc, tikko referents beidza runāt, vīri un sievas nolēma priekšsēdētājam atspēlēties. Vienreiz piešmauca — pietiek! Otrreiz vairs neļausies. Piecēlušies un pieklājības pēc paplaušķinājuši, ļaudis, neļaujot izvērsties debatēm, atstāja sapulci telpu.

Pirmajā mirkli priekšsēdētājs jutās visai nevekli. Viņa ciemiņš — ekonomisko zinātņu doktors — ironiski piemiedza acis un sacīja:

— Redzat nu, es jūs jau brīdināju. Nevajadzēja ņemt tik dziļi un turklāt pēc sapulces!

Taču priekšsēdētājs šķita jau atzīlībis.

— Tas par sapulci laikam būs pareizi. Bet nekas! Pie jautājuma par pašizmaksu mēs vēl atgriezīsimies...

Pēc dažām dienām fermās un brigādēs apsprieda kolhoza valdes priekšlikumu sarīkot Maija vakaru. Protams, kā jau pienākas, ar kuplu programmu un ne mazāk bagātu kopgaldu, galvenokārt no arteļa produkcijas un par arteļa biedru līdzekļiem. Priekšlikums rada visplašāko atsaucību un tika vienbalsīgi pieņemts.

Vakars izdevās, tā teikt, uz goda. Noskaņojums bija pacilāts. Iedzēra pa glāzītei uz visādām labām lietām. Kad jaunieši aizgāja dejot, tēvi un mātes sāka pārspriest dzīvi — lielo un mazo politiku. Par lielo vienojās ātri. Ar mazo, tas ir, kolhoza būšanām, tik gludi negāja. Visumā esot uz pareizām sliedēm, bet vēl šis un tas klibojot. Neaizmīrsa arī dažādas priekšsēdētāja vājības. Lielākie zobgali tūlīt, protams, atcerējās neseno sapulci — ekonomikas dakteri, elementus un pašizmaksu. Viens no viņiem pat uzsita priekšsēdētājam tēvišķīgi uz pleca un pajautāja:

— Atzīsties nu, priekšniek, vai vēl arvien neesi izmetis pašizmaksu no galvas?

Šo jautājumu uzņēma ar smieklu brāzmu. Un tas pats zobgalis, laikam priekšnieku zēlodams vai gribēdams izpestīt viņu no neveiklā stāvokļa, steidzīgi piebilda:

— Neņem ļaunā! Arī grāmatu gudribas savā reizē der. Bet, raugi, vai tad mums bez visiem šiem elementiem un efektiem nepietiek maizes, piena un gaļas un arī savs rublītis neatlec?

Priekšsēdētājs neatbildēja. Viņš nelikās arī apvainots. Tikai smīnēja un palaikam smējās citiem līdz.

Nākamajā rītā — tā bija svētdiena — uz kolhoza kantorī ataicināja brigadierus un iedeva viņiem tik daudz aizzīmogotu aplokšņu, cik kolhoznieku bija katrā brigādē. Brigadierī sakāpa motociklos, un drīz vien motoru tarkški skanēja tuvējos ceļos un māju pagalmos. Bet pēcpusdienā pie kolhoza kantora sāka pulcēties ļaudis.

Vairums bija vīrieši. Taču netrūka arī sievietes. Un, kaut gan iepriekšējā vakarā dzērieni netika lietoti pāri mēram, visi izskatījās gaužām sadrūmuši un pagīraini. Arī valodas, kas skanēja pūlī, nemaz nelikās svētdienīgas.

Vakarējie smējēji bija klusāki par citiem. Beidzot viens no viņiem nenocietās un pusbalsī norūca:

— Sasodīts! Tiešām, sāļiti iznāk . . .

— Kas to būtu domājis! — nedroši piebalsoja otrs.

— Vai arī jums šāds rēķiniņš piesūtīts? — jautāja trešais un izvilka no svārku kabatas saburzītu papīru.

Jā, izrādījās, ka rēķini ir visiem. «Tā kā ar kolhoznieku piekrišanu koptgalds rīkots par arteļa biedru līdzekļiem,» bija rakstīts pavadzīmē, «tad nosūtām jums rēķinu par izlietotajiem produktiem, ko valde nolēma cenot pēc pašizmaksas.»

Tālāk sekoja pedantisks aprēķins. Nebija aizmirsts nekas — ne kartupeļi, ne kviešu milti, ne sīvēni. Summas iznāca iespaidīgas, it īpaši, kad tās salīdzināja ar

turpat pierakstītajiem skaitļiem, kas apzīmēja produktu pašizmaksu rajona labākajā kolhozā.

— Velns parāvis, ej nu samaksā visu šo lērumu!

— Te jau gandrīz dārgāk nekā vislepnākajā Rīgas restorānā!

— Iedomājieties, cik mēs būtu ietaupījuši! Cik paliktu pašiem un kolhozam, ja...

Kad priekšsēdētājs iznāca uz kantora lieveņa, gan atturīgākie, gan skaļākie kolhoznieki tūlīņ apsēda viņu no visām pusēm un plītin plijās virsū:

— Paklau, priekšsēdētāj, vajag tomēr reiz apspriest to pašizmaksu!

— Ne tikai apspriest, bet arī pazemināt!

Kopš tās dienas par jaunā priekšsēdētāja divainībām «Zelta graudā» neviens vairs nezoboļās.

— Ko tu sēdi? Latva grimst!

— Un kas par to? Tā taču nav mana.

V. Zaķa zīm.

D. Liniņš

CEMENTS UN VATE

Fabula

— Lūk, nams jau gatavs! — granda vīrs.
— Es... Mana brigāde... Uz goda!
Kur klāt mēs ķeramies — viss tīrs!
Mēs ieraujam! Mēs plānu dodam!
Urāt... —

Bet pēkšņi bāls kā tāss
Un mēms viņš kļuva tā kā sapals —
No lielā trokšņa novēlās
Uz galvas
apmetuma gabals.

Te nobeigums ir skaldrs man,
Jo morāle līn laukā pati:
Ja zagst cementu, tad gan
Tā vietā vismaz
Ieliec vati!

— Gribu ierakstīt
sūdzību par jūsu
pildspalvām!
— Lūdzu, ierak-
stiet, ja varat... .

M. Bišofa zīm.

KUKUĻNEMEJA PEDEJAIS VARDS.

— Pilsoņi tiesneši, lūdzu: dodiet cik iespējams mazāk ...

K. Zaruhas zīm.
«Perec»

S. Lems

MISIONĀRA NEDIENAS

(No Jona Tihija komiskās dienasgrāmatas)

... Satelinu es atstāju ar drausmīgām iesnām. Turienes ārsts, ar ko konsultējos, ieteica man nogriezt degunu: šīs planētas iedzīvotāji tādu operāciju uzskata par nieku, jo deguni viņiem ataug tāpat kā mums nagi. Sašutis par šo padomu, devos tieši uz kosmodromu, lai aizlidotu uz kādu apvidu, kur mediķi nelieto tik radikālas ārstniecības metodes.

Dažas stundas vēlāk, kad gribēju nomizot ābolu, ievēroju, ka pazudis mans iemīļotais kabatas nazītis. Tūdaļ arī atcerējos, ka pēdējo reizi to redzēju Satelīnas kosmodroma bufetē. Es apņēmīgi pagriezu raķeti un neizpratnē sastingu: debesis virmoja neskaitāmi uguns punkti. Uz viena no tiem atradās mans nazītis. Taču vieglāk būtu siena kaudzē sameklēt adatu nekā šajā zvaigžņu putrā — man vajadzīgo planētu. Galu galā nolēmu uzticēties laimīgai nejaušībai un stūrēju taisni uz priekšu...

Izslēdzis dzinēju, pēc brīža nolaidos pie gleznainas klints, kuras virsotni rotāja stalta ēka. Gar klints pakāji man pretim skrēja gara auguma sirmgalvis baltā dominikāņu mūka tērpā. Tas bija Lacimona tēvs, kas no šejienes vadīja visas sešdesmit gaismas gadu rādiusā izkaisītās katoļu misijas.

Sirmais priors uzņēma mani ļoti viesmīgi un pacienāja ar pusdienām, bet pēc tam mēs atpūtāmies uz misijas nama verandas. Sildīja violeta saule, krūmos dziedāja pterodaktīli, un agrās vakara stundas klusumā misionārs sāka sūdzēt man savas bēdas.

Svelmainās Antilēnas iedzīvotāji, kas salst jau sešdesmit grādu temperatūrā, lūk, nevēloties ne dzirdēt par paradīzi. Toties elles apraksti viņiem liekoties ļoti pievilcīgi...

Izteicu Lacimona tēvam līdzjūtību, bet viņš tikai parastīja plecus.

— Tas vēl nav nekas! Bžuti, piemēram, uzskata augšāmcelšanos par tikpat ikdienišķu izdarību kā pērgērbšanās un nekādā ziņā negrib atzīt to par brīnumu. Dartridiem, kas apdzīvo Egīdiju, nav ne roku, ne kāju; viņi varētu pārkrustīties vienīgi ar asti. Atļaut to un uzņemties tādu atbildību es nevaru, bet attiecīgu rikojumu no Vatikāna joprojām nav. Starp citu, vai esat dzirdējis, kāds drausmīgs liktenis piemeklējis nabaga Oribazija tēvu?

Es atbildēju, ka neesmu dzirdējis.

— Tad paklausieties! Jau Ūrtamas pirmatklājēji daudzkārt uzsvēra, ka šīs planētas iedzīvotāji — memnogi — ir visatsaucīgākās, maigākās, labsirdīgākās no visām kosmosa būtnēm. Cerēdami, ka ticības sēkla atradīs viņu dvēselēs auglīgu augsni, mēs aizsūtījām pie memnogiem Oribazija tēvu. Memnogi uzņēma viņu ļoti sirsnīgi, uzklausa katru viņa vārdu un kāri uztvēra svētās pamācības. Vēstulēs, kuras Oribazija tēvs laiku pa laikam atrakstīja, nabadziņš nevarēja vien beigt viņus slavēt un cildināt...

Domīnānis ar roku neveikli norausā asaras un turpināja:

— Tik jaukā, draudzīgā atmosfērā Oribazija tēvs dienu un nakti nepagurdams sludināja ticības pamatus. Iepazīstinājis memnogus ar visu Veco un Jauno derību, Apokalipsi un apustuļu grāmatām, viņš sāka klāstīt tiem svēto mocekļu dzīves aprakstus. Nabadziņš... tā vienmēr ir bijusi viņa vājība...

Pārvarējis savilņojumu, Lacimona tēvs turpināja mazliet lietišķākā tonī:

— Kad Oribazijs bija pastāstījis memnogiem par šim atdarināšanas cienīgajām dzīves gaitām, tie saskatījās un viņu vecākais teica:

— Mūsu cildenais kapelān, sludinātāj un draudzes gan, saki jel, ja vien tev labpatik vistūzēlīgi atbildēt saviem pazemīgajiem kalpiem, vai paradīzē nokļūst ikviens, kas gatavs staigāt mocekļu pēdās?

— Noteikti, mans dēls, — atbildēja Oribazija tēvs.

— Tiešām? Tas ir ļoti labi, — lēnīgi sacīja vecākais memnogs. — Bet vai tu, mūsu garīgais tēv, nevēlies tur nokļūt?

— Tā ir mana viskvēlākā vēlēšanās.

— Un arī svēto kārtā tu gribētu tikt?

— Ak mans dēls, kas gan to negribētu?

— Tātad tu gribētu tikt svēto kārtā? — memnogs pārļaida skatienu saviem biedriem. — Labi, mēs tev palīdzēsim!

— Kādā veidā tad jūs to darīsiet, manas mīļās avis? — vaicāja Oribazija tēvs, lieku reizi nopriecādamies par savas draudzes naivo sirdsdegsmi.

Memnogi piesardzīgi, bet stingri satvēra viņu aiz rokām un teica:

— Tādā veidā, tēv, kādu tu pats mums esi mācījis.

Pēc tam viņam nodirāja muguras ādu un aplaistīja brūci ar verdošu darvu, kā to kādreiz izdarīja ar svēto Hiacintu, tad nocirta kreiso kāju kā svētajam Pafnūtijam, uzšķērda vēderu kā svētlaimīgajai Elizabetei, pārļauza ribas kā svētajam Henrijam un vispēdīgi viņu sadedzināja uz lēnas uguns kā Orleānas jaunavu. Tikai pēc šīs ceremonijas memnogi atvilka elpu, nomazgājās un sāka rūgti apraudāt savu zudušo draudzes ganu...

Lacimona tēvs noslaucīja sviedrus no pieres, klusēdams piecēlās un ievēda mani savā kabinetā. Vienu no istabas sienām aizņēma milzīga zvaigzņotās debess karte, kuras labā puse viscaur bija aizlimēta ar baltu papīru.

— Ko tas nozīmē? — es jautāju, pārsteigts raudzīdamies uz kartes aizlimēto daļu.

— Neveiksmi, dēls. Pilnīgu neveiksmi! Šajā debesu apgabalā mīt būtnes ar ļoti augstu intelektu — materiālisma, ateisma piekritēji, kas veltī visus spēkus zinātnes un tehnikas attīstībai, dzīves apstākļu uzlabošanai. Mēs sūtījām uz turieni savus labākos misionārus — dominikāņus, pat jezuītus, visdailrunīgākos sludinātājus, un visi viņi, visi bez izņēmuma kļuva par ateistiem!

Pēc brīža Lacimona tēvs ar augošu uzbudinājumu turpināja:

— Bija mums misionārs Bonifacijs. Atceros viņu kā vienu no cītīgākajiem baznīcas kalpiem: dienu un nakti viņš pavadīja, skaitīdams lūgšanas, visas pasaulīgās lietas viņa acīs bija ne vairāk kā pišļi. Bet, uzturējies tur trīs nedēļas, Bonifacijs iestājās politehnikumā un uzrakstīja šo grāmatu!

Lacimona tēvs nometa uz galda pabiezu sējumu. Es izlasīju virsrakstu: «Par raķešu lidojuma drošības paugstināšanas metodēm».

— Mēs, protams, nekavējoties sacēlām trauksmi un nosūtījām speciālu ziņojumu uz apustulisko galvaspilsētu. Šoreiz tur veltīgi laiku nezaudēja. Sadarbībā ar speciālistiem no ASV sūtniecības Pāvesta akadēmija radīja, lūk, šos darbus.

Vecais misionārs atvēra prāvu lādi un aicināja mani tajā ieskatīties.

— Te ir apmēram divi simti sējumu, kuros sīki aprakstītas vardarbības, terora, ietekmēšanas, šantāžas, piespiešanas, hipnozes, noindēšanas, spīdzināšanas un citas metodes, kuras viņi it kā lietojot, lai apspiestu ticību. Mati ceļas stāvus, kad lasa šos materiālus. Tur ir fotografijas, protokoli, lietišķi pierādījumi... Galva reibst, ja padomā, cik ātri tas viss tika sagatavots un cik iespaidīga tomēr ir amerikāņu tehnika!

Taču, diemžēl, ... patiesība ir vēl daudz briesmīgāka!

Lacimona tēvs pienāca man klāt un iečukstēja ausī:

— Es, atrazdamies šeit, kā nekā orientējos labāk. Viņi nevienu nepiespiež, nespīdzina... Viņi tikai māca un izskaidro, kā uzbūvēta pasaule, kā cēlusies dzīvība, kā izveidojas apziņa un kā lietot zinātni cilvēku labā.

Tagad no visiem maniem misionāriem baznīcai uzticīgs palicis vienīgi Servācija tēvs. Un arī tas tikai tāpēc, ka ir kurls kā sieksta. Vārdu sakot, totāla neveiksme, izgāšanās, sabrukums! Nesen mēs izmēģinājām vēl pēdējo līdzekli, — priors norādīja uz karti, — taču arī tas nedeļa panākumus.

— Piedodiet, bet ko tad īsti jūs izmēģinājat?

— Aizlimējam šo kosmosa daļu ar papīru un ignorējam tās pastāvēšanu. Nelīdzēja... Laikam tāpēc Romā tagad atkal sāk runāt par krusta karu pret neticīgajiem.

— Un ko jūs par to domājat, svēto tēv?

— Protams, nebūtu slikti, ja varētu uzspridzināt viņu planētas, sagraut pilsētas, sadedzināt grāmatas un viņus pašus pārvērst pīšļos. Tad varbūt vēl izdotos nosargāt mācību par mīlestību uz savu tuvāko... Bet kas gan šai krusta karā piedalīsies? Memnogi? Vai varbūt arpetūzieši? Jāsmejas!... Taču biežāk gan jāraud...

Misijas namā iestājās nāves klusums. Dzīlas līdzjūtības pārņemts, uzliku noskumušajam kapelānam roku uz pleca. Tai pašā mirklī man kaut kas izslidēja no piedurknes, pazibēja gaisā un atsitās pret grīdu. Iedomājieties manu prieku, kad ieraudzīju savu pazudušo nazīti! Tas visu laiku bija itin mierīgi gulējis aiz manu svārku odes...

Jauna rakstnieka pirmā tikšanās ar lasītājiem.

G. Bērziņa zīm.

— Un joprojām bez kapitālā remonta?

— Jā, jau desmitā zvīgzne...

U. Mežavilka zīm.

Elle un paradīze

Reiz pops sāka pārliccināt ticīgos paciefigi nest savu krustu zemes virsū. Par to viņi pēc nāves nokļūšot paradīzē. Ivans nenocietās un pajautāja:

— Bet mūsu pans, vai viņš arī nokļūs paradīzē?

— Protams, visi pani būs paradīzē.

— Tad es labāk došos uz eļli.

— Pareizi! — citi viņam piebalsoja. — Kopā ar kungiem pat paradīzē būs eļle...

Ja būtu otrādi

Pēc jaunā gada sagaidīšanas satikās divi draugi.

— Nu, kā tev patika vakariņas? — vaicāja viens.

— Viss būtu bijis lieliski, ja vīnu pasniegtu tikpat vecu kā vīstu, bet vīstu tikpat jaunu kā vīnu.

PIEŅĒRA MELOS

Sieva tiesā šķiras no vīra.

— Kāds tad ir jūsu šķiršanās iemesls? — vaicā tiesnesis.

— Galvenais iemesls ir tas, ka viņš ir dumjš kā korpis.

— Vai jūs to nezinājat, kad precējāties?

— Toreiz nezināju.

— Viņa melo, — iejaucas vīrs. — Zināja!

KUR DŽINKST UN KUR IR KLUSU

Divi kaimiņi, satikušies vakarā, aizgāja iedzert alu un nodzēra visu naudu. Nākamās dienas rītā viņi satikās atkal.

— Nu, kā iet? — vaicā viens.

— Tā nekas, — atbild otrs, — tikai galvā visu laiku džinkst, bet kabatā klusu.

NOMIERINĀJA

Māte sēž un raud.

— Kāpēc jūs, māt, raudat? — vaicā dēls.

— Raudu, dēliņ, tāpēc, ka tev jau divdesmit gadu, bet palīdzības no tevis neredzu nekādas.

— Neraudiet, māt, — dēls sāka mierināt, — es drīz apprecēšos, tad arī palīdzība būs.

IEMĀCIJA

Skolotājs prasa skolniekam:

— Cik tas būs, ja pie 5 pieliksim 3?

— Nezinu, — atbild skolēns.

— Nu padomā: ja es tev kabatā ielikšu 3 kapeikas un 5 kapeikas, cik tur būs kopā?

— Nevienas, — atbild skolēns.

— Kā nevienas, — skolotājs iesaucas. — Kāpēc?

— Tāpēc, ka kabata ir caura.

Sapņi un īstenība.

A. Deltuva zīm.
«Šluota»

Peteris Eteris

Gods nosargāts

Pašlaik atkal izgulsnāju mērenas pāģiras un taustīju pierē dabūto punu, kad pie gultas pieslidēja māte ar tādu kā īres kvīti rokā.

— Veseļojies nu, veseļojies drīzāk! — viņa dudināja.
— Tev nupat viens skuķis atnesa ielūgumu. Laikam uz balli.

— Lasi priekšā!

Māte sameklēja brilli, pietuvojās logam un sāka studēt:

«Ai-ci-nā-jums . . . pils. Jūlim Mūlim Ziepniekkalnā . . .
Tautas tiesa jūs uzaicina . . .»

Lasītāja iesmējās:

— Skat, rakaris, kur skuķus savaldzinājis!

Man smieklu vietā pa stilbiem sāka tekāt karstas skudras. Pietrūkos gultā sēdus:

— Dod šurp ielūgumu!

Jā . . . Tā jau bija, kā nojautu. Ne velti milicis tonakt adresi pierakstīja. Tagad sauc pie tiesas galda . . . Par huligānismu. Še tev balle!

— Debesu tētīt! — māte vaimanāja. — Par ko tad manu dēliņu apmelo?

— Ne par ko! — Es sakārtoju galvā aizviņnakts notikumus. — Nākot no Vīlibalda jubilejas, uzstūrēju virsū kādam vecim. Par ceļa nepagriešanu gribot negribot vajadzēja šim vilkt ar kreiso āķi pa labo lukturi, ar labo taisno — pa maizes dzirnavām, un viss.

Māte pieskrēja pie gultas, izrāva no dūnu segas apakšas manas rokas, uzmanīgi aplūkoja, aptaustīja un iesaucās:

— Paldies dieviņam! Miksta galva patrāpījusies: pirkstiem krimslīši veseli!

Arī tāds konstatējums mani neiepriecēja, jo acu priekšā rēgojās pazīstamie čaļi, kas par līdzīgām lietām jau tupēja aiz restēm.

— Nesēro, puisīt, būs labi, — māte noglauda man abus vaigus. — Velc tūlīņ bikses kājās un aizej pie Muldurbuldura!

— Kas tas tāds?

— Advokāts. Mierlaika cilvēks. Pašu velnu apgriezis ar kājām gaisā, bet s a v u taisnību dabūs. Kaut tik nebūtu nolīcis karoti!

Kamēr, pie gultas kājgala pieturēdamies, posos ceļā, māte citīgi dziedāja slavas dziesmas advokātam. Vai, kas tam par galviņu! Cik reižu tēvu vien paglābis! Iecēpas, sacīsim, kliņģerī tāds parazīts kā tarakāns vai zirneklis, bet advokāts — klausies tik un brīnies! — iztaisa šo par rozīni. Vienreiz noticis pat tā: mūsu Mopsis saģērējis invalīdam Strenģītem labās kājas bikšu staru. Dziedi vai raudi — pieclatnieks pagalam. Bet advokāts nav muļķis. Arī viņš sviež savu trumpi galdā. Rau, mūsu Mopsis izlauzis invalīda protēzē divus priekšzobus! — Tiesneša kungs, — viņš teica, — jūs taču pazīstat maizniekkunga Mopsi? Vēl vakar viņš mierīgi ēda desīņas ar barankām, bet šodien — kroplis. Un tikai tāpēc, ka šaubīgi elementi paslēpj zem biksēm ar dzelzīm apkaltas protēzes. Atļausit iesniegt pretprasību par desmit latiem!

Nu tiesnesim bija izdevība pierādīt, ka viņš augstos svētkos mūsu tortes par velti vis neēd, un mēs no Strenģītes dabūjām piecus latus . . .

Slavenais advokāts karoti vēl nebija nolīcis. Viņš pašlaik strēba buljonu un skrubināja klāt cāļa ķūli. Ieraudzījis mani, noslaucīja galdauta stūrī muti un ķērās pie lietas:

— Nu ko — kabatā iebrauci? Kiosku apgāzi? Kādam pa mūli, atvaino, pa purnu iekrāvi? Izstāsti visu kā tēvam!

Ar tēvu runāju divas stundas. Jā, tas nu gan bija brīnumdaris! Mājup ejot, man šķita, ka es aizviņnakt neesmu vis sitis cilvēku, bet estrādes orķestrī bungas.

Ar tādu pašu noskaņu stājos pie tiesas galda.

Tiesnesis bija laipns un solīds vīrs. Viņš vispirms grībēja iepazīties ar manu personību. Es uz visiem jautajumiem atbildēju bez stomīšanās — īsi un skaidri.

— Kur dzīvo? — Pie mātes.

— Dzimis? — No mātes.

— Tautība? — Mātes.

— Sociālā izcelšanās? — No mērkaka.

Nezināju gan ko teikt, kad vaicāja, kur es strādājo, bet tad māte no tiesas zāles uzsauca:

— Viņš ir manā apgādniecībā!

Beidzot nāca pats galvenais jautājums: vai es atzīstot sevi par vainīgu pilsoņa Krampīša piekaušanā?

— Fui! — es teicu. — Piekāvis? Nekādā gadījumā!

— Taisnība! Dieva vārds! — māte pielika punktu.

Tad, cepuri ņaudzīdams, sāka murmulēt cietušais:

— Es nācu no fabriķa, no dežūres. Papriekš aizslēdzu šķūnīti, paraustīju, vai ciet, un tad nācu. Panācu līdz stūrim un tad sev prasu: — Bet vai tu, Teodor, šķūnīti kārtīgi aizslēdzi? — Atbildes nav. Nav sirdi miera. Eimu atpakaļ. Paraustu. Ciet gan. Tad nācu . . .

— Lūdzu, isāk! Turieties pie lietas! — tiesnesis aizrādīja.

Krampītis pieturējās pie galda malas un nobeidza stāstu vienā rāvienā:

— Tad es nācu pa Tumšo ielu un šitais jauns kungs ar vuncām sāvās kā ērglis man virsū, iebrauca gīmi, es tik noplātīju rokas un gar zemi. Tāds tas šķandāls.

Kūkumu uzmetis un galvu plecos ierāvis, advokāts jau gaidīja kā satracināts tīģeris. Tiklīdz vecais beidza, viņš iesnācās:

— Cik litru degvīna tovakar bijāt izdzēris?

— Bet es jau nemaz nedzeru! — Krampītis izbijās.

— Ne-dze-ri! — tīģeris ierēcās un saberzēja ķepas.

— Bet kā tad dilēriums radās? Jums taču Rīgas ielās

ērgļi pretī lidoja! — (Advokāts savicināja rokas kā spārnus.) — Jums taču galva — pašam sava galva — likās kā garāža, kur varēja pat iebraukt! Vai atļauts zināt, ar ko? Ar «Moskviču»? «Pobedu»? Ar «Volgu»?

Vecim nošluka rokas un izkrita no tām cepure. Kamēr viņš to dzenāja, advokāts ievilkā gaisu krūtīs:

-- Bet varbūt jūs gribat savus izteicienus precizēt? Varbūt jums dilēriuma nebija, ērgļi pretī nelidoja, galvā neviens neiebrauca, ko?

— Pal-dies! -- vecais nopūtās. -- Nu jau runā kā cilvēks. Nuka — nelidoja! Nuka — neiebrauca!

— Tā-ā! -- aizstāvis izgrūda elpu, it kā smagu nastu nometis. — Pēc šādas alzišanās, kas pret manu aizstāvamo vērstos apvainojumus pilnīgi iznīcina, es varētu likt portfeli padusē un iet mājās. Bet tad man pārņemtu, ka es pienācīgi necīnos pret huligānismu. Tāpēc es nekur neiešu. Es stāvēšu pie taisnības svaru kausiem līdz galam. Vispirms (advokāts atrāva vaļā portfeli un izcēla no tā aprakstītu lapeli), vispirms lūdzu pievienot lietai šo ārsta izziņu, ka manam klientam konflikta naktī radies uz pieres pūns septiņu centimetru diametrā. Iedomājieties, godīgs jauneklis, mātes vienīgais lolojums un vecuma dienu atbalsts (māte sāka šņukstēt), iet pa dzīves plašajām ganībām kā nevainīgs jēriņš, zālīti plūkādams, puķītes ošņādams, un te uzreiz — pūns! No kā, es prasu. (Sekoja iespaidīga pauze, advokāts pacēla gaisā otru papīriņu.) Atbilde un vainīgais nav tālu jāmeklē. Atļausit nocītēt no pilsoņa Krampīša liecības pāris cinisku vārdu, kas skan tā:

«. . . es tikai noplātīju rokas un gar zemi.»

Ko šie vārdi mums liecina? Tie liecina, ka mūsu priekšā zem cietušā maskas stāv rūdīts dauzoņa un huligāns, kas ar savām ķetnām zvēriski apstrādājis jaunieti un, savu noziegumu slēpdams un miliciju maldinā-

dams, lietojis tik rafinētu paņēmieni kā gāšanos gar zemi.

Milicis, kas visu laiku sēdēja man aizmugurē, pievirzījās tuvāk Krampītim. Aizstāvis mala tālāk:

— Vienu, tikai vienu faktu es vēl lūdzu noskaidrot: ar kādu priekšmetu noziedznieks mēģinājis izdzēst dzīvību manam klientam?

Zālē iestājās kapa klusums. Visu acis pievērsās noziedzniekam. Bet tas, negēlis, sāka pilnā kaklā zviegt:

— Ak es vecais stulbenis! Neatjēdzu, ka ar mani pigorus taisa! He, he, he! Ar kādu priekšmetu situ? Ar šito! Ar utubungu! — viņš, smieklos aizrīdamies, pacēla roku un nopaukšķināja knipi. — Kā liku pa pieri, tā puns augšā! Un tad vēl noguldiju to godīgo jaunekli sev uz ceļiem, novilku šim bikses, noņēmu jostu un tā pamatīgi . . .

Es vairs nenovaldījos un iekliedzos . . .

— Meli! Salti meli! To punu es dabūju, kad atdūros ar pieri pret sētas stabiņu. Un pie bikšu novilkšanas vecais nemaz netika — kā iebraucu šim gīmī, tā bija augšpēdu . . .

Publika par melos pieķerto veci gardi nosmējās, bet mans tīģeris saboza spalvu, kļuva rāms kā auns un sāka grūst portfeli uz galda izklātos lietišķos pierādījumus.

Prāvas galaiznākums gan bija tāds, ka advokāts s a v u taisnību nedabūja un mani uz dažiem mēnešiem aizsūtīja tuptūzī pie čaļiem. Bet lai! . . . Savu labo slavu es tomēr nosargāju un arī turpmāk sargāšu. To lai zina visi un nekad neiedrošinās manu godu nopulgot vai kājām midīt!

— Tur nu nekā, draudzīgi, darīt nevar. Vakar bijām iereibuši un mums likās, ka esam kādā sabiedriskā vietā.

U. Mežavilka zīm.

Zālaina koncepcija

Zinātniskais līdzstrādnieks Ziedlapiņš kolhozu «Diamantu druva» sāka apmeklēt arvien biežāk. Sākumā ļaudis domāja, ka viņu savaldzinājusi pievilcīgā agronome Melānija Grieze.

— Brašs pāris, neko teikt, — nolūkodamies, kā abi apstaigā līrumus, sprieda kolhoznieki.

Arī Melānijai šī jaunā zinātnieka biežie apciemojumi likās tiri pa prātam. Turklāt viņš izrādīja tik dziļu interesi par kolhoza lietām, ka ar viņu allaž bija ko parunāt.

— Saprotu jūsu lielās rūpes, bet tās, dārgā Melānij, ir tikai tādas augšanas grūtības.

— Viņš vienmēr mācēja tik iejūtīgi atbildēt uz visiem jautājumiem, ka agronomei likās — pašas debesis at-sūtījušas viņai šo cilvēku.

Labības plaušanas laikā Ziedlapiņš atkal bija klāt. Melānija tarkškināja savu mopēdu, braukādama no brigādes uz brigādi. Vienu sarāja, otru uzmundrināja, pamācija, bet ražas novākšana kā neveicās, tā neveicās. Kolhoza priekšsēdētājs Dižauza sēdēja mājās un kopā ar pāris draugiem slīcināja bēdas, jo partijas rajona komitejas birojā bija pamatīgi sasmalkstīts. Tā viņš vienmēr rikojās grūtos brīžos.

— Dzīve nemaz nebūtu tik slikta, ja vien nevajadzētu plaut, — nogriezis krietnu gabalu desas struņķa, Dižauza sūrojās.

— No plaušanas mēs varam atbrīvoties, — saldēna balss lika priekšsēdētājam pagriezties par deviņdesmit grādiem, lai aplūkotu runātāju.

Pie durvīm stāvēja nevis partijas rajona komitejas instruktors, kas šād un tad mēdza pārsteigt priekšsēdētāju tādās situācijās, bet gan zinātniskais līdzstrādnieks Gvido Ziedlapiņš.

Sajūsmināts, ka nepatikšanas pagājušas secen, Dižauza vilkšus pievilka ciemiņu pie galda.

— Ak, ko jūs, zinātnieki! Jūs dzīvojat kā uz salas, ko neskar nekādi vēji, — Dižauza lēja zeltainu šķidrumu no zvaigžņotas pudeles tējas glāzē. — Bet padomājiet par kolhoza priekšsēdētāja darbu, par viņa atbildību un rūpēm... Kas to redz, kas to atzīst?...

Gvido Ziedlapiņš juta, ka pienācis īstais brīdis.

— N... jā, — viņš novilkta tā, ka priekšsēdētājs aplusa. — Redzat, jums nav īstas saimniekošanas sistēmas, kas atbilstu kolhoza profilam. Jūsu saimniecību vajadzētu specializēt kādā noteiktā virzienā, un, manuprāt, šis virziens varētu būt lopkopība...

Kolhoza priekšsēdētājs māja ar galvu: jā, jā, kā tad... un juta, ka pamazām viņu pārņem miera un patikama gurduma sajūta.

Tādas lekcijas klausoties, nez kāpēc — par to Dižauza bija vairākkārt domājis — tam acu plaksti allaž aizkrita kā peļu slazda vāki.

— Uzklusiet mani uzmanīgi! — Ziedlapiņš piebikstīja Dižauzam pie tuklā sāna. — Jūs bez piepūles varat izvirzīt savu kolhozu pirmrindniekos, par jums rakstīs avīzēs un augsti godās un cildinās rajonā.

Dižauza pavēra acis. Kaut kādai jēgai taču šai runā jābūt, jo Ziedlapiņš nav vis puika, bet zinātnisks darbinieks.

— Nu, klājiet vajā! — pārvilcis ar roku pār biezo pakausi, priekšsēdētājs beidzot nopūtās.

— Redzat, jūsu kolhozā nepietiek kombainu, — zinātnieks saldā balsī sāka klāstīt savu koncepciju.

— Taisnība, tāpēc velkamies astē, — iecirtīgi atbildēja priekšsēdētājs.

— Lūk, ta domā arī kolhoza agronome Melānija, bet es jau viņu pārliecināju, ka tie ir nieki, — Ziedlapiņš noņēma acenes un sāka tās sparīgi slaucīt. — Jūsu rīcībā ir 235 pašgājēji kombaini, saprotiet, 235 dzīvi kombaini, kas novāc ražu un vēl ražo pienu! Govs ir visideālākais kombains.

— Jūs taču esat traks! — iesaucās priekšsēdētājs.

— Nebūt nē! Uzklusiet mani pacietīgi, tad visu sapratīsiet.

Ziedlapiņš izņēma no mapes plastmasas vākos iesietu biezu kladi un ātri aprēķināja, ka labāk audzēt zāli nekā kviešus, ka rušināmās kultūras jākopj un jānovāc, bet zāli audzē debesu spēki.

— Un iznākums? — pacēlis smailo zīmuli, zinātniskais līdzstrādnieks jautādams vērās pārsteigtajā priekšsēdētājā. — Jums nekas nav jāsēj, tāpat nekas nav arī jāpļauj, jānovāc un jākuļ! Jums atliks tikai slaukt un saņemt naudu! Bet man — apkopot jūsu pieredzi un bagātināt zinātni!

Kad kolhozā apsprieda Ziedlapiņa plānu, valdes vīri, kurus Dižauza bija iepriekš apstrādājis, likās sajūsmīnāti. Arī Melānija Grieze piekrītot māja ar galvu. Nevajadzēs viņai vairs lietū un vējos traukties ar mopēdu pa dubļainajiem ceļiem, strīdēties ar laudīm, bojāt nervus un garastāvokli. Lopiņi paši novāks barību, un piens plašā straumē plūdis uz krejotavu . . .

Kolhoznieki gan centās atrunāt priekšsēdētāju no pārsteidzīgā lēmuma, bet neko nepanāca. Kolhozā «Dimantu druva» plaši sazaļoja zālāji. Dižauza vairs nebija atpalcēju vidū ne sējā, ne labības novākšanā, jo apsēja tikai kādu nieku un tikpat daudz arī novāca. Viņš sāka sēdēt

pie prezidija galda, runāt un stāstīt par savu pieredzi. Bet Gvido Ziedlapiņš sekmīgi aizstāvēja kandidāta disertāciju un kļuva institūtā par nodaļas vadītāju.

Tā laikam būtu turpinājies vēl ilgi, ja vien pie apvāršņa nesavilkto melns mākonis: tā kā kolhozā nebija ne spēkbarības, ne skābbarības un siena, protams, nepietika, govis norāva pienu. Cūkas, stāvēdamas pie tukšajām silēm, piekvieca visu ciema padomi un izdila acīm redzami. Bet izstrādes dienas vērtība saruka tik maziņa, ka tās saskatīšanai kāds ieteica iegādāties palielināmo stiklu.

— Ko lai iesāk, kā lai izķepurojas no posta? — aizbraukuši pie zinātņu kandidāta Gvido Ziedlapiņa, jautāja priekšsēdētājs un agronome.

Saraucis uzacis, lauksaimniecības zinātņu kandidāts Gvido Ziedlapiņš svarīgi atbildēja, ka to nu viņš nezina, tas viņam neesot mācīts.

— Pieliksīm vēl malciņu ...

No laikraksta «Die Tat»,
Frankfurte pie Mainas

STARP CITU

— Kas ledrošinās apgalvot, ka mūsu teātrim svešs laikmetīgums? — pukošanās režisors. — Spriediet paš! Feodālu pils sienas mēs gatavojam no penoplasta, žabo — no neilona, bet bruņutērpus — no visjaunākajām plastmasām!

*

Kritiku viņš pielīdzināja sinepēm: pacteta to tikai nelielās devās.

MAZA PASAKA

— Nav gan laisnības zemes virsū! — sūkstījās Gulstīkis, kad viņu atlaida no darba gurķu konservu fabrikā. — Un par ko? Par gurķošanu ...

DOMU GRAUDI

Viņš nedomāja, ko saka, tāpēc teica, ko domāja.

*

Cilvēkam bija dzelzs griba. Viņš zaga naglas.

Vēstule no paradīzes

Galā nokļuvi laimīgi. Tiesa, sākumā mani gribēja aizsūtīt uz elli. Taču es aprunājos kā nākas ar vienu otru un dabūju dzīvojamo platību paradīzē. Dzīvoklis, kaut arī komunālais, toties ar visām ērtībām. Otrais stāvs. Logi saules pusē, turpat priekšā dārzs. Dārzā — paradīzes āboliņi.

Kaimiņi gadījušies krietni — apustuļi. Vienam Lūkass vārdā, otram Mateuss. Abi tādi pieklājīgi, kultūrāli vecīši. Bērnu nav. Paldies dievam — mazāk bļaušanas. Trešajā stāvā dzīvo eņģeļi. Kārtīgi zēni, vienmēr sveicina pirmie. Aiz sienas — Marijas Madaļas dzīvoklis. Svēta sieviete. Neprecēta.

Ar kaimiņiem tāpat esmu apmierināta, taču ne ar visiem. Reiz pēc pusdienām apgūlos nosnausties. Te dzirdu — mūzika spēlē. Prasu apustulim Lūkasam, kas tur vilē. «Tas, — viņš saka, — ir mūsu kaimiņš erceņģelis Gabriels. Gammas atkārtu uz bazūnes. Lielisks mūzikants.»

Es šim Gabrielam teicu ar labu:

— Vai nevar, biedri svētais, klusāk? Te ir paradīze nevis estrāde!

Man nepatika arī kas cits: kaimiņiem, redzat, ir spārni, bet man neiedeva. Nolēmu aiziet uz namu pārvaldi. Par namu pārvaldnieku pie mums ir apustulis Pāvils. Pēteris par vecāko sētnieku.

— Pēc manām domām, — es saku, — paradīzē visiem iemītniekiem jābūt vienādām komunālajām ērtībām. Kāpēc eņģeļiem ir spārni, bet man nav? Tātad arī paradīzē bez pazišanās nevar izlikt? Un vēl par svētajiem saucas! Sēžat te, algu saņemāt, bet mājā nekādas kārtības. Un tā esot paradīzes dzīve! Ercēņģelis Gabriels no rīta pūš tauri, nav kas viņu savalda. Amori zem logiem ar huliģānismu nodarbojas — bultas šauda. Marija Madaliete ar ķerubiem pa kaktiem lakstojas. Vecīši apustuļi domino spēlē — visa māja rīb. Un vispār — kas tā par paradīzi: dzīvoklī nav ne ledus skapja, ne televizora, ne putekļu sūcēja. Jebkurā miestīņā Zemes virsū ir vairāk kultūras nekā jūsu paradīzē!

Izsniedza man pāris spārniņu. Tiesa, man tie vajadzīgi tāpat kā vistai laulības apliecība. Bet es principa pēc: vai tad es esmu sliktāka par eņģeļiem?!

Bet pēc šī notikuma svētie mani vairs nesveicina. Apustuļa Pētera darbiņš, protams. Vecais kašķis! Nekas, es arī nesēdēju, rokas klēpī salikusi. Iesākumam izraustīju kaimiņiem eņģeļiem visas spalvas no spārniem un uztaisīju sev spilvenu. Ercēņģelim Gabrielam saliecu tauri, amoriem salauzu bultas.

Tagad mājā ir kārtība. Īsta paradīze. Varētu dzīvot bez bēdu, tad nē — svētie iesūdzēja mani dieva tiesā. Apustulis Pēteris prasīja mani nosodīt par svētās personības aizskaršanu, ercēņģelis Gabriels — par debesu īpašuma bojāšanu. Madaliete atcerējās sasistos šķīvjus; eņģeļi pieprasīja, lai viņiem sasprauž atpakaļ izrautās spalvas.

Īsi sakot, visi nīrgājās par mani, vāju sievieti, kā vien tiem patika. Kad tiesnesis paziņoja: «Tiesa uzskata par augstāko soda mēru — atstāt apsūdzēto grēcinieci paradīzē...», zālē sāka trokšņot un svilpot kā stadionā:

«Tiesnesi ziepēs!», «Uz elli šo sievu!». Taču tiesas priekšsēdētājs nodibināja kārtību un teica: «Jūs nenoklausījāties spriedumu līdz galam — atstāt paradīzē pilnīgā vientulībā.»

Ko lai stāsta tālāk? Ierādīja man atsevišķu dzīvokli ar visām ērtībām — vannu un paradīzes āboliem. Taču kas tā par paradīzi, ja tu ne ar vienu nevari izlamāties?

Pēc trim dienām brīvprātīgi aizbēgu pie velniem.

*No žurnāla «Krokodil»
īso stāstu konkursa
materiāliem*

Spekulanta paskaidrojums

— Jūs man neticēstiet, bet, goda vārds, to visu es
laimēju naudas un mantu loterijā!

N. Lisogorska zīm.
Maskava

DOMU GRAUDI

Apmelotājs atgādina zīmuli: ārpuse — nolakota, iekšpuse —
melna un ... raksta.

*

Līdzko dramaturgs bija pabeidzis pirmo cēlienu, visiem kļuva
skaidrs, ka ne velti rakstāmmašīnā ielikta meinā lente.

*

Pele bija daudz krietnāka: kaut arī viņa augām dienām tūpēja
arhivā, tomēr uz zinātnieka grādu nepretendēja.

*

Manekeni vienmēr ir gērībušies tik labi, ka labāk vafrs nevar.

Marsietis

Romāna «Pavadonis mel ēnu» fragments»

— Kas jauns? — apjautājās Džina. Lai arī inspektors Mūns cēlās dažas stundas vēlāk, Džina veca ieraduma dēļ lasīja avīzi tikai pēc vīra.

— Pie Kenti pilsētiņas iedzīvotāji rodzējuši krievu kosmisko kuģi. Pēc dramatiskas cīņas formeris Bils Blaha, štata smagsvara čempions boksā, notriecis padomju agentu zemē un ar piesteigušos biedru palīdzību to atbrūņojis, — Mūns lasīja priekšā ar ipašiem burtiem saliktās rindas, kas bija domātas lasītājiem, kuriem trūkst laika vai pacietības sagremot visu.

— Ko tu saki? — iesaucās Džina. — Labi, ka šoreiz viņu vismaz notvēruši!

— Es tam neticu.

— Tam, ka viņu notvēruši?

— Nē, vispār šīm sarkanajām raķetēm, — Mūns pāršķīra lappusi. — Varbūt tu sacīsi, ka arī tā ir patiesība? Paklausies tikai! «Vakar misters P. P. Singldišs, firmas «United Brickets» ceļojošais agents, kopā ar savu meiteni miss Unu O'Konelu, Čaildsa universālveikala pārdevēju, bija braucis uz gleznaino Litlriveras krastu sarīkot pikniku. Pēkšņi virs meža, kas tajā vietā sniedzas līdz pašai upei, uzšāvās ugunīga strēle. Tā atgādināja neparasti spožu zibeni, taču citādi no negaisa nekas nebija manāms.

Drīz pēc tam no meža iznāca savāda būtne. Šī būtne bija vīriešu kārtas, pie tam pilnīgi kaila. Singldišs saprata, ka viņam darišana nevis ar mūsu cilvēku, bet

acīm redzot ar būtni no citas planētas. Viņš mēģināja kaut kā izskaidroties, taču svešinieks runāja valodā, kas ne tikai nebija izprotama, bet arī skaņu ziņā neatgādināja neko cilvēcisku. Tagad svešinieks nogādāts Ņujorkā. Zinātnieki, ar kuriem runājis mūsu līdzstrādnieks, izsaka domu, ka visdrīzāk ticams — tas atlidojis no Marsa.»

Džina neteica neko. Taču nākamajā rītā pretēji ģimenes tradīcijai viņa pasteidzās izlasīt avīzi pirmā. Tad skrēja modināt vīru.

— Sem, mosties! Paskaties, ko šodien raksta par marsieti! Un tu vēl neticēji!

Mūns satvēra avīzi. Viņam pretī raudzījās fotogrāfija. Cilvēks tas noteikti nebija. «Marsietis Ņujorkā» — tā saucās raksts. Mūns ar acīm pārskrēja pār rindām.

— Nav vairs nekādu šaubu par to, no kurienes atlidojis mūsu noslēpumainais viesis. Kad viņam parādīja fotoattēlu, kurā redzami Marsa kanāli, viņš tūlīt pazina savu dzimto planētu. Vēl vairāk — marsietis satvēra karafi un izlēja tās saturu sev uz galvas, tādējādi apliecinādams, ka tie tiešām ir ūdens kanāli. Līdz ar to spoži izgāzusies krievu astronomu viltus teorija, ka Marsa kanāli esot augu joslas. Misters Singldiiss, kas pirmais sastapis viesi no citas planētas, uzteicis darbu firmā, lai visu savu laiku veltītu marsietim. Misters Singldiiss saka, ka viņam ar marsieti nodibinājies labs kontakts. Marsieša valoda vēl nav atšifrēta.

Zinātnieki tomēr nezaudē cerības. Ir sastādīta komisija, kurā ietilpst ievērojami lingvistu un bioloģu. Lai atlīdzinātu izdevumus par marsieša uzturu, misters Singldiiss nolēmis izbraukt kopā ar viņu turnejā pa Savienotajām Valstīm. Jau saņemti ielūgumi no divdesmit vienas pilsētas.

Pagaidām katrs ņujorkietis, kas samaksā piecus dolārus, vēl var redzēt marsieti Sentrelparka trešajā paviljonā.

Marsieša visiemīļotākā nodarbošanās ir gleznošana. Gleznu stils zināmā mērā atgādina abstrakto. Tie, kas vēlas iegādāties piemiņai marsieša mākslas darbus, var tos nopirkt vairāksolīšanā.

Telpā, kur atrodas marsietis, papildus ierīkota elektriskā apsildīšana, jo marsietis ir ārkārtīgi salīgs. Viņa gludā, bezspalvainā āda piemērota tikai Marsa klimatiskajiem apstākļiem. Atklājumam, ka uz Marsa valda tropiska temperatūra, ir milzīga zinātniska nozīme. Kā zināms, līdz šim daudzi zinātnieki uzskatīja Marsu par dziestošu planētu.

Pazīstamais mediķis Frijhens, kas ar rentgena stariem izpētījis marsieša anatomisko uzbūvi, konstatējis, ka tā ir ļoti līdzīga mūsējai.

«Tos, kas vispār netic marsietim», tā beidzas raksts, «lūdzam atnākt šodien uz Sentrelparku, samaksāt piecus dolārus un pārlicināties pašiem!»

— Tas nu gan par traku! — nodomāja Mūns.

— Sem, tu aizmirsi mani noskūpstīt, — sieva sauca tam nopakaļus, kad viņš, apgērbis mēteli, jau stāvēja uz sliedīšņa.

— Lai tevi noskūpstā tavs marsietis! — un Mūns aizcirta durvis...

Darbā viss bija pa vecam. Diks nēmās ar Silliju, Torents skatījās televīzijas pārraidī, Deilījs zobojās par Vīdoubleiku, kas kā allaž lasīja ziņas par sputņika pārvietošanos.

Durvis parādījās Mardžorija.

— Inspektor Torent, lūdzu, pie šefa!

Pēc piecpadsmit minūtēm Torents atgriezās. Viņš izskatījās gluži satriekts.

— Kas ir, inspektor? Vai izrādījies, ka marsietis ir pārģērbts padomju izlūks un jums uzdots viņu apcietināt? — Deilijs prasīja, pūlēdamies izskatīties nopietns.

— Ejiet pie velna, Deilij! Es gaidīju, ka iedos pieklājīgu slepkavības lietu, bet man jātvarsta kaut kāds mērkaķis. Lūdzu, papriecājieties! «Orangutans «Golden Jimmy». Apdrošināts par piecdesmit tūkstošiem, — Torents lasīja no lapiņas. — Nolaupīts ceļojošā cirkā. Īsi pirms nolaupīšanas pie cirka redzēta aizdomīga persona . . .» Šis aizdomīgās personas ārējo aprakstu es jums aiztaupīšu. Tas ir tik precīzs, ka attiecināms uz jebkuru pašu prezidentu ieskaitot.

— Vai jums neiedeva fotogrāfiju, inspektor? — apvaicājās Diks.

— Ne velna! Pērtiķa kungs aizmirsis nofotografēties. Man ir tikai cirka plakāts. Varu parādīt, ja tas jums sagādā prieku, — Torents izvilka no kabatas astonkārt salocītu lapu.

Mūns paskatījās.

Afiša rādīja spalvainu briesmoni, kas balansēja uz galvas bērnu ratiņos.

Mūns paraudzījās uz pulksteni. Līdz četriem viņš bija brīvs.

— Kas ir, Torent, vai negribat mani pavadīt? Jums taču ir gluži vienalga, kur tvarstīt pērtiķi — istabā vai uz ielas.

-- Kurp jūs taisāties?

— Zaļumos. Man ir kāda ideja — attiecībā uz jūsu orangutanu. Vai jums ir kādi iebildumi pret Sentrelparku?

Torentam iebildumu nebija.

— Tad apskatīsim marsieti, — teica Mūns. — Mana sieva ir sajūsmināta. Esot gluži kā cilvēks, tikai seja varētu būt mazliet skaistāka.

Tikt pie marsieša nebija viegli. Gandrīz pusstundu nācās nostāvēt rindā. Beidzot viņi atradās paviljonā. Cilvēku bija tāds biezums, ka pašu marsieti gandrīz nevarēja saredzēt. Ar pūlēm Mūns un Torents izspiedās līdz nožogojumam. Marsietis pašlaik gleznoja. Audekls atradās uz grīdas. Nometies četrpāpus, marsietis mērcēja otu pārmaiņus te vienā, te otrā krāsas podā un ar visu sparū trieca pret audeklu, tā ka krāsu šlakatas lidoja uz visām pusēm. Tātad «Morning Sun» reportierim bija taisnība — spilgtie plankumi un resnās švīkas patiešām atgādināja abstrakto mākslu. Brīžiem, kad iedvesma sasniedza augstākos kalngalus un ota vairs nespēja izteikt visu jūtu gammu, marsietis otas vietā lietoja roku. Līdzās Mūnam nostājās divi mākslinieki, pēc sarunām spriežot, modernā virziena piekritēji. Ikreiz, kad marsieša pieci pirksti uzbūra uz audekla sevišķi drosmīgu traipu kombināciju, mākslinieki atzinīgi pašūpoja galvas.

Blakus marsietim stāvēja pats misters Singldiiss. Brīžiem viņš uzrunāja marsieti. Tas, iegrimis mākslas darbā, parasti neatbildēja, tikai pa retam izgrūda dažas skaņas savā valodā. Skaņas magnetofonā citīgi pierakstīja viens no sarežģītās marsiešu valodas pētišanas komisijas locekļiem.

Marsietis tikmēr bija pabeidzis gleznu. Nosvedis otu zemē, viņš, it kā pielikdams parakstu, ar kāju uzkāpa uz gleznas, tad apmierināts paskatījās uz publiku un apsēdās. Marsietis kaut ko teica — acīm redzot gribēja ēst, jo Singldiiss pasniedza viņam uz paplātes banānus. Kamēr marsietis ēda, Singldiiss sankoja vairāksolišanu:

— Kas vēlas nopirkt šo gleznu? Nepalaidiet garām iespēju iegādāties vienreizīgu mākslas darbu! Šī glezna radīs jūsu mājokli noslēpumainā Marsa atmosfērā! Tā

būs jūsu mājas lielākais lepnums! Simt dolāru sākumam! Kas sola vairāk?

— Simt desmit!

— Simt piecdesmit!

— Piecsimt un ne centa vairāk, — Mūnam aiz muguras atskanēja uztraukta balss. Mūns pagriezās — tā bija viņa kaimiņiene misis Hendersone. Hendersone to varēja atļauties, viņai piederēja kāds ducis veikalu.

— Sešsimt! — negaidot teica Mūns, kas līdz šim vairākspīšanās nebija piedalījies.

— Sešsimt desmit un ne centa vairāk!

— Septiņsimt! — paziņoja Mūns.

— Jūs laikam esat ķerts, inspektor? — Torents pārbrīnījās. — Tas taču vesels žūksnis naudas! Ja jums ir lieki dolāri, ieguldiet tos akcijās!

— Septiņsimt desmit! — sauca Hendersone.

— Astoņsimt! — viņai atbildēja Mūns un tad pievērsās Torentam. — Ķerts es neesmu, esmu tikai atreibīgs.

— Un desmit! — Hendersones balss aiz uztraukuma pārvērtās spiedoņā.

— Deviņsimt! — piedāvāja Mūns, būdams pārliecināts, ka tūlīt atskanēs Hendersones «un desmit!».

Hendersone klusēja. Mūns juta, ka viņam uz pieres izspiežas lielas sviedru lāses. Ja nu tiešām vajadzēs nopirkt šo nolādēto gleznu — tas tik būtu numurs!

— Tūkstoš! Tūkstoš dolāru! — pēkšņi atskanēja gandrīz vai histērisks sauciens. Mūns bija aplēsis pareizi — Hendersone tomēr negribēja piekāpties.

— Tūkstoš dolāru! Kas sola vairāk? Neviens? Ap-sveicu jūs! — sauca Singldišs. — Lūdzu panākt uz priekšu! Pa šim durtiņām, lūdzu!

Skatītāji pašķīrās, un misis Hendersone kā uzvarētāja iesoļoja iezogojumā. Mazliet nedroši viņa izrakstīja čeku un saņēma preti kāroto gleznu.

Tieši tajā brīdī Mūns nostājās viņai blakus.

— Laipni lūgtu jūs atstāt nožogojumu, — teica Singldišs, rūpīgi noglabādams čeku kabatā. — Jums te nav ko darīt...

— To mēs vēl redzēsim, — teica Mūns. — Vai jūs esat misters Singldišs?

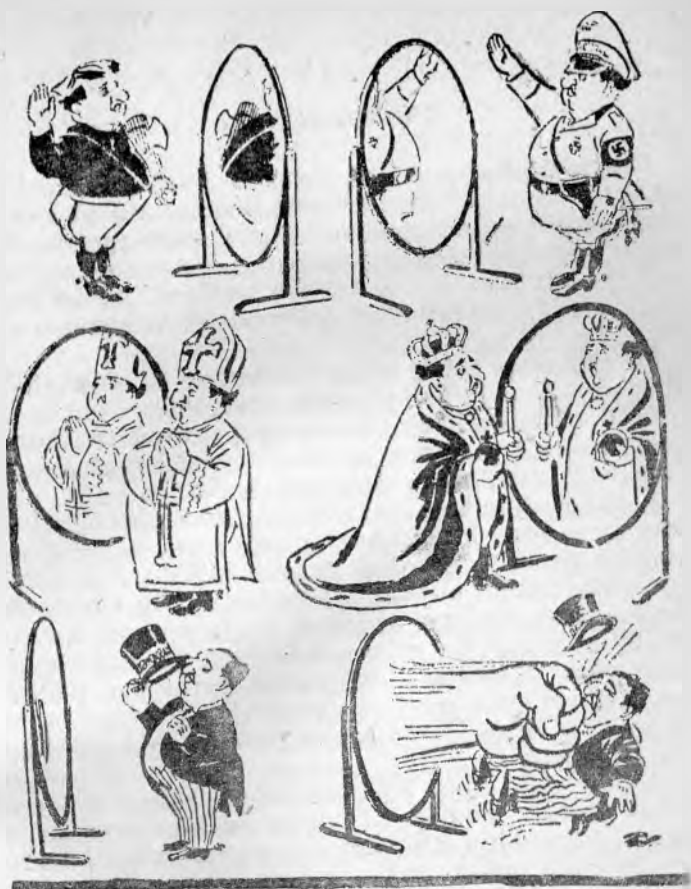
— Jā, un tad?

— Mister Singldiš, apcietinu jūs par ceļojošā cirka orangutana «Golden Jimmy» nolaupīšanu. Ieteicu neizrādīt pretestību.

Šiem vārdiem bija trīskārtīgs efekts. Singldišs ar vienu lēcieni pārlidoja pār iežogojumu un ieskrēja inspektora Torenta dzelzainajās rokās.

Pērtiķis, padzirdējis savu vārdu, priecīgi pietuntuļoja pie Mūna un aplika viņam ķetnas ap kaklu.

Misis Hendersone pagāba...

Diktatora Franko sešas pozas

H. Bidstrup zīm.

Pārbaudījums

Pārbaudījums savā ziņā atgādina divkauju. Atšķirība tikai tā, ka duelējoties nervozē abas puses, jo nav ziņāms, kurš no pretiniekiem būs sadursmes upuris. Pārbaudījuma laikā viena no abām personām ir pilnīgi mierīga. Tā apzinās, ka tai sakāve nedraud, jo, kā šādos gadījumos teiktu futbolisti, spēle notiek uz vieniem vārtiem.

Šis eksāmens nebūt nebija izņēmums. Viens no dalībniekiem, kā jau to varēja gaidīt, nervozēja.

Jā, docents Biešlapa bija manāmi uztraucies. Uztraukuma iemesls — nesen notikusī saruna ar viņa sirds draugu un priekšnieku — fakultātes dekānu.

— Šai gadījumā, — neskatīdamies docentam acīs, teica dekāns, — tavs donkilotisms nebūs vietā. Es arī neticu ilūzijām. Esmu vienis prātis ar tevi, ka Viktors Dzērveņoga nepadarīs mūsu institūtu slavenu mūžu mūžos. Bez sevišķa riska varu pat apgalvot, ka viņš vispār nebeigs institūtu. Taču nekad neesmu šaubījies, ka bez Dzērveņogas mūsu basketbolistiem kausu neizdosies paturēt. Kurš gan vēl ir tik lielisks uzbrucējs?

— Juris Garais, — atdzīvojās Biešlapa, — un pie tam viņš labi mācās.

— Neiebilstu. Taču arī Dzērveņoga ir klase par sevi. Tagad saproti: pietiek rīt viņam ielikt divnieku, atzīstu — pelnītu, un mēs viņu pazaudēsim. Vēl sliktāk — tas kļūs par mūsu pretinieku, jo viņu tūlīt pievāks «Kaija» un reizē ierakstīs zivsaimniecības institūta II kursā. Man ir precīzas ziņas...

Tik spēcīgu spiedienu Biešlapa neizturēja. Ar rūgtumu sirdī viņš padevās dekānam un apsoliņa: ja Dzērveņa pratīs kaut vai tikai idēt, tad kroņa trijnieks viņam nodrošināts...

* * *

— Nu, ko pateiksiet, jauno cilvēk?

Bet «jaunais cilvēks» pārāk burtiski turējās pie vecu vecās gudrības «klusuciešana — zelts». Dzērveņa pat idēt necentās.

Mēmais lamzaks atturīgi un pat līdzjūtīgi no sava gandrīz divu metru augstuma blenza uz nevarīgo Biešlapu, un likās, ka viņa lūpas čukst:

«Pacenties, pacenties, draudziņ! Tikai neskumsti! Liec drīzāk trijnieku un beidz mocīties!»

Nabaga Biešlapa pat nosvida. Viņš nopūlējās, prātodams, kādu jautājumu vēl uzdot, lai Dzērveņa vismaz sāktu runāt. Galu galā nevar taču likt apmierinošu atzīmi par pusstundu ilgu klusēšanu pie tāfeles!

— Ko jūs varat teikt par elektronsvaru? — pēc ilgām pārdomām jautāja docents.

Tad notika brīnums. Dzērveņa ierunājās. Un ne tikai ierunājās. Viņš bēra vārdus kā no maisa:

— Komanda «Elektrons» dod priekšroku zonas aizsardzībai, taču bieži vien sedz arī «cilvēks cilvēku». Šajā sezonā viņi ar 87 : 62 uzvarēja «Kaiju», bet «Me teorū» — ar 41 punkta pārsvaru. Spēlētāju vidējais garums ir 1 metrs 98 centimetri, bet vidējais svars mūs, basketbolistus, neinteresē...

Dzērveņa ar uzvarētāja skatienu palūkojās uz ekaminētāju.

— Atzīmju grāmatiņa, cerams, jums ir līdzī? — aizsmakušā balsī jautāja Biešlapa.

— Protams, — Dzērvenoga apmierināts smaidīja.
— Liekas, uz «četri» esmu atbildējis...

— Ko?! — docentam aizrāvās elpa.

Ar trīcošu roku viņš ievilka grāmatīnā treknu divnieku un turpat uzmeta arī pamatīgu traipu.

— Vareni! — ironiski iesmējās garais tēvainis. — Tagad jūsu institūtam vairs kausu neredzē!

— Uzgaidiet, jauno cilvēk! — pavēlēdams uzkliedza Biešlapa. — Es kļūdījos, dodiet — izlabošu!

— Sen bija laiks! — Dzērvenoga pasniedza grāmatīnu, tad pēkšņi ievaidējās: — Ko jūs darāt?

Docents ar konsekventu spalvas vēzienu pārsvītroja divnieku un blakus nostatīja to reti sastopamo atzīmi, ko studenti jau kopš seniem laikiem sauc par «štoku»...

Gaitenī Biešlapa satika dekānu.

— Nu kā? — viņš jautāja. — Domāju, ka ar topošo «zinātnes spīdekli» viss kārtībā. Vai pārbaudījumu izturēja?

— Jā, jā, — drūmi atrūca docents.

— Nu lieliski! Vari uzskatīt, ka esi izcīnījis uzvaru. Tātad izturēja?

— Protams, ka izturēja. Tikai nevis viņš, bet es. Vai jūs saprotat, es šodien izturēju pārbaudījumu!...

Dekāns izbrīnījies noskatījās viņam pakal. Pirmo reizi Biešlapa viņu neoficiālos apstākļos bija uzrunājis ar «jūs»...

Eksāmenā.

Ē. Oša zīm.

ISIE STĀSTI

Psiholoģisks stāsts

Aiz krunkalnas pieres var slēpties arī gludas smadzenes.

Stāsts par spraiņu darbību

Pirmo algu vajagot nodzert, Viņš nodzēra katru, jo gadā divpadsmit reizi mainīja darba vietas.

Zinātnisks stāsts

Pārdevējs lietu reizi apstiprināja vielas nezūdamības likumu. Cik prece viņa rokās zaudēja... tik viņš pats pieņēma svarā.

Aizkustinošs stāsts

— Kā lai es nedzeru, ja mani papildu ienākumi sastāv no dzeram-
naudām, — taisnojās viesmīlis.

Laimons Pēlmanis

Domātājs maratoniāsts

Kad nolikta bij plauktā skolas soma,
Tēvs teica: — Tagad, dēliņ, pats nu domā,
Vai līdzī man uz rūpnīcu tu nāksi,
Vai tālāk mācīties kaut ko vēl sāksi...
Un, lūk, nu dēlam ļoti grūta loma —
Viņš sēž un domā, domā, domā, domā...
Nu, kā lai izdomā tik ātri visu pats —
Vēl domāts taču tikai plektais gads!
Tā liksmi domīgs dzīvo viņš pa mājām:
— Vislabāk tomēr būt ir...

domātājam!

Nobeiguma «koncerts».

G. Bērziņa zīm.

R. ALLERS

Cirpēji

Vai esat kādreiz tikušies ar «cirpējiem»? Uzmanieties, tie ir pieredzējuši ļaudis — ļoti pieklājīgi, ļoti izpalīdzīgi, bet, ja nokļūsit viņu «dzirklē», tad vispirms cietīs jūsu naudas maks.

Pieņemsim, ka jūs ceļat sev māju un jums vajadzīgs plienakmens. Tas ir lēts celtniecības materiāls — tikai 1,40 rubļu kvadrātmetrā. Bet, ja nokļūsit «cirpēja» nagos, sāksies apmēram šāda saruna:

— Cik jūs vēlētos? Veselu autokravu? Lūdzu, esiet tik laipni! Tikai var gadīties, ka jūs nedabūjat tādu plienakmeni, kādu vēlaties. Var iekraut kopā ar šķembām, atkritumiem...

— Nē, atkritumi man nav vajadzīgi.

— Protams. Bet ir ļoti grūti izsekot, lai viss būtu kā nākas. Lauztuvē var gadīties visādi... Var notikt arī tā, ka jūs atsūtāt automašīnu, bet tai jāgaida, jo priekšā rinda...

— Nē, gaidīt nevar, tas iznāks par dārgu.

— Redzat nu, bet garantēt nav iespējams... Ja jūs parunātu ar cilvēkiem, jums izpalīdzētu...

Un jūs runājat. Darbinieks, pie kā esat atsūtīts, dziļdomīgi rauc uzacis, kasa pakausi, nopūšas:

— Protams, jāizpalīdz... Saprotam jau... Mēģināsim parūpēties, noliksīm pie malas labākās kvalitātes plienu, varbūt pat nosūtīsim to jums ar savu auto uz mājām...

Un šāds plienakmens, par kuru ir «parūpējušies», maksā kvadrātmetrā jau četrus rubļus, divi rubļi sešdesmit kapeikas no liem aiziet «cirpējiem». Jūs esat piekāpīgs un, lai nodrošinātos pret visiem iespējamiem «var gadīties», plašāk atdarāt naudas maku.

Vārdu sakot — laipni, laktiski un... veikli!

Tomēr viņu veikals plaukst tikai tik ilgi, kamēr tie nav uzķērušies uz tāda vīra, kāds ir mans draugs Brutuss. O, tas ir speciālists «cirpēju» pārāk garo nagu nozarē! Viņam ir sava «sistēma».

Ierodas, piemēram, skursteņslaucītājs, lietišķi novicina kvēpu grābjamo un sāk izteikties aplinkus:

— Ziema durvju priekšā... Ir svarīgi, lai skurstenis būtu kā spogulis, lai vilktu uz goda... Bet darbu var padarīt visādi... Viens otrs atnāks, izvilks slotu reiz cauri, un — sveiki!...

— Tāds darbs nekur neder, — saka Brutuss, — jāstrādā kārtīgi.

— Tieši manas domas! Bet vai daudz tādu atradīsies, kas pie katra dūmvada tērēs tik daudz laika? Cita lieta, ja saimnieks piemet kādu rublīti...

Brutuss ilgi nekaulējas. Skursteņslaucītājs saņem rubli un rāpjas uz jumta. Ceturtdaļstundu vēlāk, kad dūmvads pamatīgi izberzts, sākas šāda saruna.

Skursteņslaucītājs (no jumta): Klausies, saimniek, kāds ir paņēmis trepes!

Brutuss (no lejas): Iespējams.

Skursteņslaucītājs: Noliec atpakaļ!

Brutuss: Nolikot atpakaļ? Hm, var jau arī. Tikai...

Skursteņslaucītājs: Kas «tikai»?

Brutuss: Atpakaļ nolikt var visādi! Vai daudz tādu atradīsies, kas noliks trepes tā, ka droši vari kāpt virsū? Cits tās novietos atpakaļ gan, bet pamēģini tikai kāpt —

nobrauksi ar visām trepēm uz akmeņiem... Cita lieta, ja...

Saruna ieilgst un beidzas tikai tad, kad skursteņslaucītājs, no tupēšanas uz jumta paguris, nosalis un pārskaities, piesien kvēpainās auklas galā rubli un nolaiž lejup...

Nesen man nācās meklēt Brutusa palīdzību pret kādu meistaru, kas laboja plīti manā dzīvoklī. Podniekmeistars ilgi un pamatīgi vērtēja savu nākamā darba fronti, tad ieminējās:

— Darbs, vai zināt, tāds, ka neatmaksājas... Tagad ir tik daudz krāšņu, ko remontēt! Bet ar šo plīteli ņemšanās liela — jēga maza...

Izlikos, ka to nedzirdu, un teicu:

— Namu pārvalde ir devusi rīkojumu plīti salabot.

— Tad jau salabosim arī, — meistars norūca. — Ap decembra vidu būs darīts! — Un devās prom.

Beļ bija oktobris. Neko darīt. Izvilku no kabatas divus rubļus un...

— Neba es sevis dēļ. Manis pēc šī nauda varētu arī nebūt zemes virsū! Tikai redzi, ja nu brigadieris sāk rūkt vai izceļas nepatīkšanas ar darba vadītāju, ka strādāju ārpus kārtas... Viss var gadīties!

Dažas stundas vēlāk, kad plīts jau bija nojaukta, saruna atsākās no citas puses:

— Skaista gan tāda plīts, no glazētiem podiņiem... Tā kā nesmuki būtu likt to vietā parastos...

— Kāpēc parastos?

— Dodiet glazētos!

— Kur tad es ņemšu?

— Ēsma gan. Kur tad vienkāršs cilvēks lai ņem... Bet, ja nu gribat, kādam manam paziņam tā kā būtu... Tikai tas, nagu maucējs, lētāk par divi piecdesmit negribēs dot...

Izejas nebija! Samaksāju! Un nolēmu saukt palīgā Brutusu.

— Esi nokļuvis «dzirklēš»? Nu, nu, paskatīsimies! Ap cikiem viņš beigs?

— Līdz vakaram solijās būt galā!

— Ap to laiku atnākšu.

Atnāca arī, turklāt ne jau viens. Piesiets siksniā rūca vilku sugas suns krietna teļa lielumā. Suni viņš palaida pagalmā un sacīja:

— Lopiņš grib paskraidīt. Šeit viņam vietas diezgan, lai patrako! — Tad Brutuss iedeva man papīrā ietītu vīstokli, ko bija nesis padusē, un piebilda:

— Šeit katram gadījumam ir kauls. Gan pats aptversi, ko ar to iesākt. Kad būs pagājušas kādas trīs stundas, atnākšu pēc suņa.

Pusstundu vēlāk, kad podniekmeistars devās mājup, izdzirdu blāvienu. Durvīs parādījās meistara izbiedētā seja:

— Suns! — viņš teica.

— Suns, — es piekritu, nepacēlis acis no avīzes.

— Pasauciet to, es netieku laukā!

— Suns nav mans. Tas pieder kaimiņam. Mani neklausis.

— Vēlns parāvis! Kā tad lai tieku prom no šejienes? Draugi gaida alus zālē . . .

— Nezinu, — es atbildēju. — Mēģiniet pielabināt, varbūt izlaidīs.

Meistars mēģināja — nekas neiznāca: mēģināja ar jaunu — vēl trakāk, bet uz ķieģeli reagēja tik ietekmīgi, ka sviedējs būtu tūlīt saplosīts gabalos, ja nepaspētu iemukt kāpņu telpā.

— Stilbos ķeras, — sūkstijās meistars.

— Suns grib kaulu, — es paskaidroju.

— Kur tad es ņemšu kaulu?

— Ja jums sava žēl, varu piedāvāt brieža stilbu.

— Ko?

— Kāds draugs man atnesa. Skaists un liels kauls. Ja to pasviestu sunim, tam labu laiku būtu nodarbošanās.

— Dodiet šurp!

— Tjā . . . Tā nu nevar. Tas, kas šo briedi nošāva, dabūja samaksāt 100 rubļu sodu. Parēķiniet pats, cik tas iznāks, ja sadala šo summu uz katru kaulu un gaļas kilogramu! . . .

Dārgs bija šis kauls, ko lai dara! Prece paliek prece. Es taču par plīts podiņu cenu nekaulējos! Ja negrib, lai neņem! Neuzspiežu. Es tikai tā, pa draugam . . .

Pulkstenis rādīja jau gandrīz vienpadsmit, kad meistars, nikns, izsalcis un nomocījies slāpēs pēc alus, beidzot atpirka no manis kaulu, samaksādams tieši to pašu summu, ko bija no manis «izcīrpis».

Jā, ar «cīrpējiem» jāprot apieties. Kā nu kuru reizi — dažkārt arī pa draugam, taktiski un . . . veikli!

(No žurnāla «Pikker»)

— Kā tad tu, tik uzmanīgs cilvēks,
te nokļuvī?

— Iezagos...

E. Rusmaņa zīm.

V. Rusakovskis

KĀ SLIMOJA BIEDRS DĒLĪTIS

Biedrs Dēlītis saslima. Nu, mūsu pašu rajona mēroga Dēlītis.

Vispār jāsaprot, slimība tāda nu reiz ir — tā ierodas bez pieteikuma pat pie personām, kas stāv augstāk par rajona mērogu, un savu rīcību nesaskaņo ar augstākstāvošām organizācijām. Cilvēks saslimst, un beigta balle, kaut arī viņam nākamajā dienā paredzēta steidzama apspriede par ielu tīrību un teritorijas labiekārtošanu vai arī izsaukti darbinieki, lai saskaņotu revīzijas aktu par viņam netieši pakļautā jūras akmeņu pogu

arteļa darbu. Jā, slimība ir klāt un izdara plānos savus papildinājumus un labojumus.

Vārdu sakot, mūsu rajona mēroga Dēlītis saslīma. Saslimma pēkšņi, kā saka, savā kaujas postenī. Pārklājās aukstiem sviedriem un sāka rokas plātīt tik miklaini, ka sekretāre tā arī nesaprata, vai viņš liek aicināt visus pie sevis, vai arī — tieši otrādi — lūdz atbrīvot telpas.

Katram gadījumam saaicināja visus kopā, bet pie priekšnieka iekšā nelaida. Pavēlēja gaidīt blakustelpā. Tā kā izsaukto vidū bija arī tuvējās slimnīcas galvenais ārsts, tad viņš, profesionālas ziņkārības dzīts, ielūkojās priekšnieka kabinetā.

Kabinetā galvenais ārsts ieraudzīja divas ainas. Senos zemgaļus, kas nikni kāvās ar krustnešiem. Tā bija vēsturiska ainava un karājās pie sienas. Otrā aina bija vērojama priekšnieka krēslā pie galda. Tā bija klīniska aina, un galvenais ārsts tūdaļ saprata, ka tanī redzams biedrs Dēlītis vīrišķīgā cīņā ar akūtu apendicītu.

Nekavējoties izsauca ātro palīdzību un biedru Dēlīti aizveda no galda uz galdu, šoreiz uz operācijas galdu. Ieraudzījis caur un cauri sterilos un mirdzošiem rīkiem apbruņotos veselības sargus, akūtais apendicīts bija spiests padoties uzvarētāja žēlastībai un tika ar negodu padzīts no vadošā sastāva vēdera dobumā.

Un tad pienāca laiks vest biedru Dēlīti uz palātu. Šai nolūkā steidzami veica dažus pārkārtojumus, palātu atbrīvoja un tanī novietoja biedru Dēlīti.

Palātā biedrs Dēlītis atcerējās, ka viņam nākamajā dienā patiešām ir paredzēta apspriede. Atcerējās un izsauca galveno ārstu.

— Tā un tā, — viņš teica. — Jūs savu darbu esat padarījis, bet es vēl nē. Es jums palīdzēju izpildīt apendiksu griešanas plānu. Iejūtieties arī jūs manā stāvokli un atlaidiet vadīt apspriedi!

Galvenais ārsts izplēta uzsvārča piedurknes un teica:
— Nav iespējams, jo saskaņā ar medicīnas zinātnes priekšrakstiem jums pēc operācijas nedēļu jāatpūšas. No šejienes jūs netiksiet ārā pat pāri manam liķim.

— Tad šitā gan, — teica Dēlītis.

— Tā gan, — galvenais ārsts piekrita.

— Labi, — teica biedrs Dēlītis. — Tādā gadījumā es gribu zināt, vai jūs varat man šeit sagādāt elementāras ērtības.

— Tas ir mūsu pienākums, — atbildēja galvenais ārsts. — Ja jums ir grūti gulēt vai arī kaut kā trūkst, tad mēs, protams...

— Pilnīgi pareizi, trūkst, — sacīja biedrs Dēlītis. — Vispirms man trūkst telefona. Es taču nevaru atrauties no man uzticētās iestādes dzīves un darbības. Kā jūs domājat?

Galvenais ārsts padomāja un teica:

— Labi, telefonu jums ievilksim.

Slimnīca tūlīt vienojās ar sakaru kantori, jau pēc stundas divi montieri iekārtoja līniju un, āmurus klauzīnādami, dzina sienā naglas. Viņiem pa pēdām staigāja sanitāre, slaucīdama nodrupušo apmetumu un vadu atgriezumus. Tas nedaudz traucēja mieru, tāpēc slimniekus no kaimiņu palātas pagaidām vajadzēja evakuēt uz tālāku aizmuguri.

— Kāpēc blakusistabā tāds klusums? — painteresējās biedrs Dēlītis un, noklausījies paskaidrojumu, piebilda:

— Tas tiešām jauki, ka palāta ir brīva! Novietojiet tur, lūdzu, galdiņu manai sekretārei! Es taču nevaru strādāt bez tehniskā personāla.

Tagad kaimiņu palātā bija dzirdama melodiska rakstāmmašīnas klaboņa. Biedrs Dēlītis palūdza, lai pie viņa ienāk vecākā māsa.

— Vai nevarētu, — viņš teica, — šis segas vietā dabūt sarkanu vai vismaz zaļu? Jūs taču nedomājat, ka es varētu pieņemt apmeklētājus pie galda, kas apklāts ar šo tīgerādu!

— Vai tad jūs... — vecākā māsa bailīgi iesāka, bet nepabeidza, jo viņu steidzami izsauca uz slimnieku pieņemšanas telpu.

Tāds slimnieku pieplūdums kā šodien slimnīcā vēl nebija redzēts. Bija atnākuši kādi divdesmit cilvēki. Dežurējošais ārsts sēdēja savā kabinetā un domīgi taustīja sev pulsu. Tad viņš saņēms un izsauca pirmo.

— Vai jums ir norikojums? — viņš vaicāja.

— Ir! — teica slimais. — Norikojums darbā no institūta. Speciālistu sadali rajonā pārzina biedrs Dēlītis, tāpēc...

— Nevaru saprast, kas jūs esat par cilvēku, ja neciešat kritiku?

— Un jūs pats ciešat?

— Es? Kāpēc gan ne? Ja man būtu kaut mazākais trūkums, lūdzu, kritizējiet, cik uzliet...

G. Bērziņa zīm.

— Miļā stundiņa! — ārsts nopūtās un iedzēra baldriāna pilienus. Bet kabineta durvis jau rāva vajā nākamais.

— Kas jums? — ārsts vaicāja ar nelielām cerībām.

— Akmeņi! — īsi noteica slimais.

— Aknās? — manāmi možāk ievaicājās ārsts.

— Aknās, kuņģī, ko tur runāt — kaklā man iestrēguši šie akmeņi! — drūmi attrauca slimais. — Esam pieprasījuši divus vagonus jūras akmeņu pogu ražošanai, bet kur tie ir? Lūdzu pieņemt ārpus kārtas!

Bet viņam pār plecu jau kļiedza trešais:

— Es bridīnu: ja veselība nekavējoties netiks atjaunota, es sūdzēšos centrā!

— Vai runa ir par jūsu veselību? — dežurējošais ārsts jautāja.

— Veselība nav mana, bet sabiedriskā! — slimais paziņoja. — Vai kafejnīcu «Veselība» nākamajā šķērsielā tu nezini, nē? Tu esi ārzemnieks, vai? Kafiju nedzer, nē? Biedrs Dēlītis teica: kafejnīcu ciet un tās vietā iekārtot piena veikalu! Bet es saku: «Veselība» jāatjauno, un punkts!

— Man teica jau, es neticēju... — neizteiksmīgā balsī sacīja ārsts.

— Ko teica? Kas teica? — slimie vaicāja korī.

— No kalna pārnācis, es skolā skrēju... — domīgi turpināja ārsts. — Divreiz divi — septiņdesmit viens. Dilerium tremens tiek pārvērsti pa telogrāfu ..

— Ar tevi te nav ko laiku tērēt! — teica veselības aizstāvis un enerģiski devās uz priekšu.

Ķirurģisko nodaļu ieņēma trieciēnā. Slimniekus vāja dzēja pārceļt uz terapeitisko un bērnu nodaļu. To uzzinājis, galvenais ārsts ieķērās sev matos, bet šai brīdī viņu izsauca biedrs Dēlītis.

— Dodiet rīkojumu nolikt gaiteni krēslus! — viņš

teica. — Nu, dažus galdiņus, laikrakstus, žurnālus, apmeklētāji taču jāpieņem cilvēciski.

— Šodien nav apmeklētāju diena... — galvenais ārsts nočukstēja.

— Jums nav, bet man ir, — teica biedrs Dēlītis. — Un es nevaru tā strādāt. Lūdzu, izsaučiet manu vietnieku un iekārtojiet viņam kabinetu!

Vietnieku izsauca. Vietnieks atnāca un atveda līdz trīs nodaļas, kuru darbu viņš pārzināja. Nodaļu darbiniekiem, skaitā piecpadsmit, bija jāiekārto ordinācijas telpas rentģena kabinetā.

— Tā?! — draudīgi teica biedrs Dēlītis. — Vietniekam viņa nodaļas ir tepat tuvumā, bet man ar savējām jārunā pa telefonu? Tūlīt dot pavēli...

Ieraudzījis darbinieku rindas, kas mērķtiecīgi un neatvairāmi ieņēma slimnīcu, galvenais ārsts strauji piespieda rokas pie sirds. Ātrās palīdzības mašīnā viņu aizveda uz kaimiņu slimnīcu, jo šajā brīvu vietu vairs nebija.

— Tātad tā, — teica biedrs Dēlītis. — Sāku pieņemšanu. Nu, kas tur ir pirmais... Jā, starp citu, tas nekam neder, ka te staigā visi šie cilvēki baltajos uzsvārcos. Ja viņi ir ieradušies uz pieņemšanu, lai apsēžas un gaida tāpat kā visi citi! Ja viņiem te nav ko darīt, lai iet projām!

Un, pārspēka spiesti, baltie uzsvārci steigšus pazuda...

*

— Tas viss ir izdomāts! — teiks lasītājs.

Tiesa, stāsts ir izdomāts no pirmā līdz pēdējam vārdam.

Bet sižets nav izdomāts. Sižetu, kā saka, varētu izdomāt jautrāku un jocīgāku...

Bez vārdiem

160

«Palante y palante»
Havana, Kuba

M. Lanskojs

ATMOSFĒRA AP ČAŠKINU

Stāsts

Vēstule no milicijas darīja zināmu direkcijai un vietējai komitejai, ka biedrs Čaškins pacelts uz ielas stipri iereibušā stāvoklī, pie tam, iekraujot viņu mašīnā, pat pretojies, pielietojot fizisku spēku, un apbēris cilvēkus ar lamām!

Tā nebija pirmā tāda satura vēstule. Tāpēc Čaškina lietu, kas jau sen bija nobriedusi, lika galdā.

Vietējā komitejā domas dalījās. Vieni uzskatīja, ka beidzot pienācis laiks radīt ap Čaškinu nicināšanas atmosfēru. Citi ierosināja aprūpēt viņu un izrādīt maksimālu uzmanību.

Pirmo uzskatu aizstāvēja inspektors Koldibins. Viņa runa kā pēc formas, tā pēc satura atgādināja vidēja lieluma rungu.

— Kas te ap viņu ko tekalēt? — Koldibins taujāja visus. — Vienosimies un kolektīvi iesplausim viņam sejā, un — cauri. Bet, ja tas nelīdzēs, tad kolektīvi krausim pa kaklu un lai zūd kokos!

Tieši pretējo viedokli aizstāvēja juriskonsults Sļuņavuškins.

— Tas ir visvieglāk, — viņš pierādīja, — atteikties no dzīva cilvēka, atgrūst viņu, svītrot no saraksta. Pāzēmot viņa cilvēcisko pašcieņu. Dmitrijs Čaškins ir jauns, neprecējies, vientuļš. Vai esam par to padomājuši? Vai zinām, kāpēc un kādēļ viņš dzer? Neesam padomājuši un nezinām. Vai kāds no mums ir mēģinājis viņu apmīļot, pažēlot, izrādīt viņam savu līdzjūtību?

Nav, lūk, mēģinājis! Parādisim taču viņam savu iejūtību, radīsim ap viņu draudzīgas aprūpēšanas, uzmanības un dziļas izpratnes atmosfēru. Sasildīsim viņa dvēseli ar savu siržu kvēli, lai viņā visā krāšņumā atplauktu cilvēks.

Šļūnavuškina runa atstāja iespaidu. Nicināšanas atmosfēras piekritēji apmulsuši klusēja. Vienīgi inspektors Koldibins mēģināja kaut ko iebilst, bet vēlāk arī padevās.

— Jupis ar viņu! — viņš teica. — Tistiet Čaškinu kaut vai vatē! Bet tad vismaz brīdināsim viņu un teiksim: «Ja tu, ragulops, vēlreiz...»

Te aprūpēšanas atmosfēras piekritēji neļāva Koldibinam runāt un sacēla vienbalsīgu troksni:

— Ko jūs! Ar tādu soli mēs visu izmaitāsim. Vai tad var tā traumēt cilvēku!

Vietējās komitejas priekšsēdētājs ar ciešanu pilnu žestu atmeta ar roku. Debates beidzās. Šļūnavuškina ierosinājums tika pieņemts izpildei.

No šīs dienas Čaškinam sākās savāda, patīkamiem pārsteigumiem pilna, dzīve. Agrāk, ja pēc pamatīgas iedzeršanas gadījās atnākt darbā, viņam bija nospiests garastāvoklis. Viņš no darba biedriem slēpa piepampuso seju. Pacietīgi panesa viņu ironiskās piezīmes un bailīgi gaidīja sastapšanos ar savu tiešo priekšnieku — nodaljas vadītāju Kuropjatovu.

Kuropjatovs, kuru nekad nemocija pārlieka smalkjūtība, ar precīni parasti sarunājās, minot tam reizē uz visām varžacīm:

— Paklausieties, jaunais cilvēk, jums sen laiks pārmainīt uzvārdu uz kaut ko precīzāku. Kas jūs par Čaškinu? Jūs esat Rjumkins, nē — Stopkins, sliktākā gadījumā Škaļikovs, bet vēl labāk — Puslitriņš. Gribu jums dot vēl vienu draudzīgu padomu: kad nāksiet ar

pagirām darbā, aizsedziet seju ar čadru — ir tādi priekš-kari, ko dāmas lieto Austrumos. Citādi šie jūsu sīpoli un citi fitoncīdi, ko jūs uzkožat, rada mūsu nodaļā pārāk eksotisku aromātu.

Par mazāko kļūdišanos Kuropjatovs no Čaškina prasīja trīskārt. Un piepeši viss izmainījās kā pēc burvja mājiena. Sļņavuškina instruēti, nodaļas darbinieki ieslēdzās operācijā, kuras rezultātā ap Čaškinu tika radīta aprūpēšanas atmosfēra. Vajadzēja Čaškinam tikai parādīties darbā ar galvu, kas plīsa vai pušu, kad viņam jau bija pievērsti brālīgās līdzjūtības un draudzīgo rūpju pilnie skatieni. Neviens nepārmeta viņam kavējumus. Izbeidzās visi smīni, visas indīgās piezīmes. No galda uz galdu lidoja trauksmes pilni saucieni:

— Čaškina nav vesels... Mitjenkam atkal slikti... Klusāk, biedri, Čaškinam sāp galva!

Pat nodaļas vadītājs Kuropjatovs izsauca viņu savā kabinetā un, pamatīgi nokremšļojies, teica:

— Tu, brāl Čaškin, saudzē sevi!... Ja tavas veselības stāvoklis prasa pagulēt kādu stundiņu, tad nekautrējies — še tev dīvāns, guli nost, veselējies...

— Ko jūs, Aleksej Kuzmič, — Čaškina sākumā mulsa. — Kā nu tā? Visi man apkārt strādās, bet es te gulšņāšu.

— Bleķis, — Kuropjatovs viņu mierināja, — viņi strādā, jo viņiem tā pienākas. Bet tu esi mums vienīgais tāds... ar atmosfēru apkārt... Mēs par tevi atbildam.

Sļņavuškina noķēra Čaškinu koridorā, paņēma zem rokas, maigi skatījās acīs un medussaldā balsī dūca:

— Nu kā, Dima? Atkal siti pār svītru! Ai-ai-ai! Kā tu mūs sarūgtini! Paskaties, cik slimīgas izskatās tavas ačeles. Še, paņem piparmētru konfekti, pasūkā... Kā tev ar naudiņu? Laikam vējā visa, un līdz algai neizvilksi. Raksti iesniegumu vietējai komitejai! Raksti vien,

raksti, es atbalstišu, sadabūsīm. Bet, kas attiecas uz iedzeršanām, tad pacenties gan — atluries. Uzreiz to, protams, nevar pamest, es to saprotu, bet atradinies tā pakāpeniski, pamazītiņām... Mēs pagaidīsim.

Čaškins brīnījās un dzēra ar dubultu spēku. Darbā viņš tagad ieradās, kad gribēja, un gāja prom, kad tikai iesāvēs prātā. Vajadzība pēc aprūpēšanas augtin auga. SAGRĀBIS reiz juriskonsultu aiz apkakles, viņš pārmetoši pateica viņam:

— Sļūņavuškin, tu slikti radi atmosfēru ap mani. Es nejūtu rūpes ap sevi. Es par tevi sūdzēšos. Icdod piecnieku bārenim!

Bet, ja nu gadījās laimīgas dienas un Čaškins ieradās skaidrā prātā, Sļūņavuškins staigāja lepns apkārt, berzēja rokas un teica visiem pretimnācējiem:

— Vai redzējāt Čaškinu? Skaidrs kā stikliņš! Sāk padoties mūsu ietekmei!

Bet parasti pēc tādiem gaišiem brīžiem Čaškins vispār nerādījās vairākas dienas un atgriezās vienlaikus ar kārtējo vēstuli no atskurbtuves. Tādos brīžos Sļūņavuškins bija satriekts:

— Mēs esam vainīgi! Atmosfēra ir bijusi nepietiekama! Aprūpēšana atslābusi. Mitjenka jāaizsūta uz satoriju. Pieveiksīm viņu ar pastiprinātu iejutīgumu.

Celazīmi Čaškinam sadabūja, bet nepaspēja izsniegt, jo atgadījās kaut kas pavisam neparasts.

Kādu dienu nodaļā parādījās varens vecis, ražens augumā un pudu smagām dūrēm. Viņu aizveda pie Sļūņavuškina, un viņš stādījās priekšā:

— Sveicināti. Es esmu Čaškins. Mitjkas Čaškina tēvs — tā paša, kas pie jums te slajstās.

— Ļoti patīkami! — Sļūņavuškins iesaucās. — Bet mēs i nezinājām, ka viņam vēl tāds tēvs uzskaitē.

— Es strādāju kolhozā par kalēju. Mitjka rakstīja, ka viņš esot atbildīgā postenī, bet pagājušajā nedēļā atbrauca kaimiņš no pilsētas un pastāstīja, ka Mitjka vazājoties vairāk pa krogiem nekā strādājot. Es tāpēc arī atbraucu, lai par to personīgi pārliecinātos. Vai tā ir taisnība, ko?

Sļuņavuškīns sāka karsti aizstāvēt Čaškinu-dēlu un sīki izklāstīja aprūpēšanas atmosfēras taktiku.

Vecais kalējs klausījās, tad pasminēja savās izspūrušajās ūsās un teica:

— Tā tad atmosfēru radāt. Tā, tā... Nu es viņam šodien arī radīšu atmosfēru.

Un, nepateicis ne «Paldies!», pat neatsveicinājies, viņš aizgāja.

Kā bija jāsaprot veča pēdējie vārdi, un tieši kādu pedagogisku sistēmu viņš bija izvēlējis, lai pāraudzinātu savu dēlu, neviens nezināja, bet efekts iznāca satricinošs.

Jau nākošajā dienā Dmitrijs Čaškins ieradās darbā agrāk par citiem un visus pārsteidza ar savu pazemīgo izskatu un pasvītrotu lietišķumu. Viņš nepacēla galvu no papīriem, tikai laiku pa laiku uzmanīgi berzēja sānus un lāpstīņas.

Pagāja viena nedēļa, otra, un Čaškina atdzimšana kļuva par faktu. Centīgāku un akurātāku darbinieku grūti bija sameklēt. Bet, kad viņa klātbūtnē izrunāja vārdu «šņabis», viņš nodrebinājās kā pele, kaķi ieraugot. Izveseļošanās bija pilnīga un galīga.

Vietējās komitejas kārtējā sēdē Sļuņavuškīns svinīgi ziņoja par panākto uzvaru.

— Mēs varam sevi apsveikt, biedri, — viņš teica. — Mēs esam savu panākuši. Neesam ļāvuši cilvēkam pagrīmt. Noturējām viņu. Vairāk Čaškinam mūsu rūpes nav vajadzīgas!

Šis paziņojums tika uzņemts ar prieku, jo visiem bija pamatīgi apnicis piedalīties atmosfēras radišanā ap Čaškinu.

Prečzinim vairs nepievērsa vērību. Viegli uzelpoja arī nodaļas vadītājs Kuropjatovs. Viņš kā agrāk atkal mēdza uzkleigt Čaškinam, kaut arī sauca viņu tagad maigākos vārdos: «bijušais Rjumkins» vai «bijušais Stopkins-Zapinovskis». Čaškinu sodīja par katru nieku, un viņš to uzņēma kā parastu lietu.

Kad pienāca vasaras atvaļinājumu laiks, Čaškins reiz noķēra gaiteni Sļuņavuškinu un kautri atgādināja:

— Vasil Vasiljevič, man vietējā komitejā reiz solīja ceļazīmi uz sanatoriju. Vai nevarētu to tagad saņemt sakarā ar manu atvaļinājumu. Nez kāpēc veselība tāda pavāja...

Sļuņavuškins pārsteigts paskatījās Čaškinā un pakratīja galvu:

— Es brīnos par jums, biedri Čaškin. Jums nav nekādas mēra sajūtas. Mēs jau tā jūsu dēļ esam iztērējuši iejutīguma gada rezerves, beļ jūs... Nav labi! Pietiek! Dzīvojiet, kā visi dzīvo! Mums tagad attiecīga atmosfēra jārada ap sargu Kandibu — cilvēks nupat nosēdējis par huligānismu 15 diennaktis, viņš ir traumēts. Mēs visus savus spēkus tagad atdosim viņam.

Un, atmetis ar roku, Sļuņavuškins aizdrāzās.

Čaškins ilgi skatījās viņam pakal, pēc tam nospļāvās un aizgāja.

Kurp?... Kas viņu zin! Tagad tas nevienu vairs neuztrauca: aprūpēšanas atmosfēra ap viņu bija ņemta.

— Kurp tad visi skrīn?
— Meistars sūta...

J. Gorohova zīm.

JOKA PEC ...

Eksāmenā

- Sakiet, lūdzu, ko apzīmē formula HNO_3 ?
- Ticiet vai ne, nupat bija uz mēles gala ...
- Tūdaļ izspļaujiet, tā taču ir slāpekļskābe!

Dāvana

- Māmiņ, vai tu vari iedomāties, ko es tev uzdāvināšu dzimšanas dienā? Zilu cukura trauku!
- Paldies, meitiņ, bet man tāds jau ir.
- Tev vairs nav, māmiņ... Es to tikko kā saplēsu.

Glābiet!

- Birokrāts runā pa tālruni. Ienāk laupītājs.

Laupītājs.

Rokas augšā!

Birokrāts.

Vai jūs neredzat, ka esmu aizņemts?
... Nu labi! (Noliek klausuli.) Ko vēlaties?

Laupītājs.

Naudu uz galda!

Birokrāts.

Finansiālos jautājumus kārtojiet grāmatvedībā!

Laupītājs.

Atdodiet pulksteni!

Birokrāts.

(Paskatās uz pulksteni.) Pieņemšanas laiks man ir
no diviem līdz pieciem. Pienāciet vēlāk!

Laupītājs.

Es neesmu apmeklētājs! Saprotiet, es esmu laupītājs!

Birokrāts.

Uzrādiet izziņu!

Laupītājs.

Lūk, mana izziņa! (Izvelk revolveri.)

Birokrāts.

Vai jums ir ieroču nēsāšanas atļauja? Uzrādiet!

Laupītājs.

(Vilcinādamies.) Vai zināt ...

Birokrāts.

Ak tā! Neesat izpēmis un nākat te traucēt cilvēkus?
Kad jūsu dokumenti būs kārtībā, tad parunāsim.

Laupītājs.

Palīgā!

No žurnāla «Pikker»

Kafijas dzirnavi-
ņas darbā...

G. Bērziņa zīm.

D. Zigmonte

Pirmizrādes iespaidi

Jā, meitenes, vai varat iedomāties, es tomēr tiku uz pirmizrādi! Ko, vai es jums nestāstīju, ka gribu iet? Nu kā — man jauna kleita gatava, tad vajag taču. Es saku Emanuēlam: man vajag, un cauri. Jā, meitenes, kā tad isti saka: Emānuels vai Emanuēls? Ak tā? Nu jā, es jau arī viņam tā saku, bet viņam patik Emanuēls. Nu, lai jau puikam tiek, vai nē? Un pie tam viņš biļetes dabūja. Baigi grūti esot bijis, viņš saka, cilvēki kā dullinie laužoties uz šitq gabalu. Interessants? Nu skaidrs, ka interesants. Rindā stāvēt? Nu ko jūs, Emanuēls savu mūžu nav rindā stāvējis!

Mana kleita? Ko, vai tad jūs drēbi neredzējāt, es tak no komisijas veikala tūlīt atstiepu uz darbu! Labā drēbīte! Tāda iekš lillā un, kad uguns deg, tad atkal izskatās sarkana. Efektīgi! Modelis? Nu, modelis, es jums

teikšu... Es vienā poļu žurnālā noskatīju. Modes žurnāls? Nē, ko jūs, modes žurnālos tak visas lūr iekšā, un pēc tam paskaties — tai tava kleita mugurā, un tai arī... Kā to žurnālu sauca? Nudien neatceros, ak tu piķis! Bet gudra sieviete jau par sikumiem neuztraucas. Es noskatījos, kāda kleita bijusi Bridžitai Bardo, ziniet, pirmo reizi pēc iznākšanas no slimnīcas. Kā, jūs nezināt, ka viņa bijusi slimnīcā? Par to burtiski visa pasaule rakstīja! Viņa iztaisījusi pašnāvību, tikko izglābuši. Aiz mīlestības. Jā, es saku, ir vēl cilvēki mūsu laikos, kas prot mīlēt. Un viņai burtiski nav bijis miera arī slimnīcā, reportieri aplenkusi, viņas istabā lauzušies iekšā. Ārsts burtiski teicis: «Es nevaru ārstēt, kad tik daudz cilvēku riņķī.» Nervi, ziniet! Jā, un tā kleita fantastiska. Pilnīgi bez muguras, sākas tikai kaut kur ap jostas vietu. Priekšā? Vai, jokainās, priekšā tak tā nevar. Priekšā ir viens liels dekoltē, ziniet, un viss turas burtiski uz goda vārda. Emanuēls smejas, viņš saka, vai tev nav bail, ka nenokrīt? Virieši neko nesaprot no modes.

Ak izrāde? Vai, šausmīgi interesanti! Emanuēls aizveda ar taksi, gandrīz nokavējām. Ejam iekšā, ziniet, un tur riņķī apkārt ļaudis, burtiski sitas nost, lai tikai dabūtu biļeti. Plebeji. Mums bija nāvīgi labas vietas, pirmajā balkonā, ložā. Visu var ellīgi labi redzēt. Viena nelaime tikai — direkcijas loža, tur, kur sēž autors un visi citi veči, tā gan ir tieši zem mums, tad jau jāliecas burtiski pāri malai. Nu, tas nekas, gudra sieviete par sikumiem neuztraucas. Visus labumus jau reizē nevar. Emanuēls man paņēma binokli. Ko, saredzēt? Vai, ko nu par saredzēšanu, man acis burtiski kā vējlukturi. Bet ar binokli interesanti: tu nomērķē uz vienu un vīsu laiku blenz viņam virsū. Šis no sākuma neko, bet beigās sajūt gan un sāk nervozēt. Burtiski lec no ādas laukā. Un es? Es neko. Es viņam uzsmaidu un skatos, kamēr ap-

nik. Nu pasakiet, kas man var aizliegt novērot cilvēkus!

Ak izrāde? Nekas. Par kādu laiku? Nu tak jau par mūsdienām. Neinteresanti kostīmi, tādus jau uz ielas var redzēt vai cik. Ja jau nu taisīja lugu, tad vajadzēja gan papulēties. Es saku, burtiski nekā jauna. Vienai kleitai gan bija nāvīgi interesants tonis. Bet to jau taisa prožektorī. Ja viņa ienāktu parastās viesībās, nebūtu nekāda efekta. Man bija līdz šokolāde. Vai, ja jūs zinātu, cik ilgi man bija jāpiedāvā, kamēr Emanuēls paņēma! Burtiski diedzelēju. Nu jā, tie vīrieši, kas smēķē, tiem jau saldumi nekas. Bet man tak vienai neērti ēst. Beigās jau citi cilvēki sāka rūkt; kā nu ne — dāma piedāvā, bet šis ne! Man gan teātri labāk patīk konfektes. Ar tām ir vienkāršāk — iztin no papīriša un bāz tik mutē, bet šokolāde vēl jālauž. Nu, to tāfeli mēs noēdām, un starpbrīdī man Emanuēls nopirka lāciņšus. Trīs simti gramu. Solids vīrietis! Viņš būtu ņēmis vairāk, bet vakarsomiņā nevar sabāzt. Man tagad jauna, briesmīgi interesanta, Emanuēls saka: izskatoties pēc maisa, un virsū zeltā izšūtas puķes. Efektīga! Jā, vai jūs zināt, tagad viņi iekārtojuši bufeti pašā pagrabā! Nez, kas tādu modi izdomājis? Tikko uzdegas uguns, jāskrien aulekšiem. Un mums aiz muguras bija nāvīgie hipohondriķi, tie sadomājuši obligāti sēdēt, kamēr visi noklapē. Emanuēls vienam burtiski uzkāpa uz ausīm, un šis uzreiz ņēmas rūkt. Nu, es arī atdevu pretī. Kā jūs domājat, priekš kam ir starpbrīdis? Un, kam ir reimatisms, tas lai brauc uz Ķemeriem! Nāvīgā tragēdija, ko, kad nu kāds mazdruscip piegrūžas? Kā tad citreiz iet tramvajā? Mēs taču viņa dēļ nevaram bufetē palikt kājās stāvot. Un, ja Emanuēls nedabū iedzert savu aliņu, viņš saka, tad burtiski nav vērts nākt uz teātri. Ko, vai neoz? Ak kungs, kas tad tur liels var osties no divām trim pude-

litēm! Un gudra sieviete nekad neuztraucas par sīkumiem. Jā, ziniet, es satiku Maldu. Nu, to platinblondo, kurai bija tā labā pazišanās bāzē. Tā dzīvo augsti. Abi ar savējo plītēja konjaku. KVV, viņi citu neatzīstot. Nu, drusku jau lej, vai tad es nezinu, ka bufetēs jau parasti lētāka nav. Bet lai jau tiek cilvēkiem prieks! Viņējais palika ar Emanuēlu, mēs aizgājām staigāt uz partera foajē. Kāpēc uz turieni? Vai, naiviņās, tur tak ir visa elegantākā publika. Sēdēt tu vari, kur gribi, bet staigāt — tikai pa turieni! Tur tak vienmēr pilns, bet balkonā paliek tikai tādi, kam slinkums nonākt tās divas trepes vai atkal tualete tāda, ka labāk to nevienam nerādīt. Vispār, ziniet, nekā saistoša nebija. Pāris skuķiem atkal tas ugunssarkanais samts. Nu, ar to viņas varēja pārsteigt pirms pāris mēnešiem, kad bija Ima Sumaka, bet ne vairs šodien. Vienai sievai gan bija labā kleita — visa augša tādiem kā pakaviņiem, nāvīgi plati izšūta, bet apakša atkal apžņaugta. Diez, kur viņa tādū drēbi izrāvusi? Malda saka, tā noteikti esot iesūtīta. Vai, un par manējo viņa bija baltā sajūsmā! Viņa teica, ka esot drusku pārdoša. Nu, tad man bija skaidrs, ka Maldai burtiski skauž. Tā jau nav no cilvēkiem, kas ies teikt acīs. Es atkal tā nāvīgi nevainīgi . . . Nu, ko lai dara, es saku, tādā steigā taisīju divas gabalas vienu pakaļ otrai, tad jau iznāk drusku nopūdelēt. Bet man tagad gan ir viena vērtīga kleitiņa padomā! Šī burtiski noblīsinās un nesaka vairāk neko. Vispār interesanta sieviete tā Malda. Ārkārtīgi aizplāpājāmieš. Šie tur blisina, blisina tos savus signālus, mēs pat neskatījāmieš. Tad ienesās Emanuēls mani meklēt, uzrāva augšā . . . Bija jau tumšs, mūs speciāli laida ložā. Ziniet, efektīgi izskatās, kad uz visa tā tumšā teātra fona uzreiz parādās . . . Uguns aiz muguras, visi pagriežas un skatās. Vai pārējie nerūca? Ak kungs, vai tad tā suga kādreiz bez rūkšanas iztikusi?

Būtu labāk parāvušies sānis, es tikko jauno zeķi nesa-
plēsu, viņiem garām spieždamās. Pieklājības ne par
mata melnumu. Labi, ka bija lāciņi līdz. Kad es ēdu, es
nomierinos. Izrāde? Kā, es taču teicu, visi ikdienišķie
kostīmi. Vispār, var teikt, interesanti, bet nu vilka gan
garumā! Burtiski nevar sagaidīt starpbrīdi. Es gandrīz
visas konfektes apēdu, vienkārši nelabi palika. Es teicu
Emanuēlam: ja tu man neizpirksi vienu Veldzi, ziniet to,
kas taisa blīkšķi kā šampanietis, es teicu, tad es garan-
tēti nogībsu. Viņš saka: pacieties vien, viss būs kā nā-
kas! Vispār interesants vīrietis tas Emanuēls. Viņš prasa,
vai varēšot mani pēc izrādes uz mājām pavadīt. Es saku,
ir starpība, uz mājām vai līdz mājām. Viņš burtiski plīsa
aiz smiekliem. Viņš saka, es esot asprātīga. Es atkal
saku: mīļais, to jau ir atklājuši citi pirms tevis. Šausmīgi
amizanti. Starpbrīdī mēs izrāvām to Veldzi, ka nebija
ko redzēt. Emanuēls saka, viņam vieni pazistami izdzē-
ruši kādas trīsdesmit pudeles un burtiski bijuši pilnā.
Var jau būt. Kaut kādi grādiņi tur ir, bet vispār īsts
zidaiņu dzēriens. Pat ar šampanieti viens normāls cil-
vēks nevar piesūkties. Tie laikam bijuši no bērnodārza,
es teicu Emanuēlam. Vēlāk es viņu uzrāvu staigāt. Ema-
nuēls izskatās ārkārtīgi šiki savā jaunajā uzvalkā. Lai
redz, no tāda partnera man nav ko kaunēties. Vispār
bija kaudze paziņu, kaut kur uzradušies; mēs ar Maldu
iepriekš nemaz nepamanījām. Burtiski visādi ievērojami
ļaudis. Man ārkārtīgi patīk pirmizrādes atmosfēra, Ema-
nuēls saka: tā esot radoša.

Pēdējais cēliens? Nu, ziniet, progresīvi. Pēdējais jau
vienmēr iet vieglāk. Cik nu kādam aktierim vēl pulvera
iekšā palicis, tik tad arī šauj laukā. Nu, cilvēkiem taču
kaut ko vajag par savu naudu.

Humors? Vai, humora pat ļoti daudz. Nē, nopietni, es
tādām lietām sekoju uzmanīgi. Sevišķa klase bija, kad

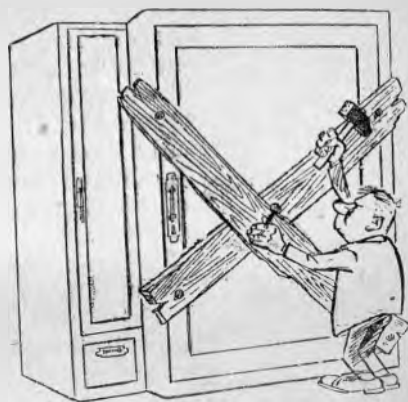
vienai aktrisei kurpe aizgāja pa gaisu. Saprotiet, tas varonis paņēmis šo rokās un nu taisa visādas manipulācijas, burtiski griež pa gaisu, un uzreiz viena kurpe nost un zālē iekšā. Arprāts, kā es aplaudēju! Pašās beigās Emanuēls mums pirmajiem dabūja mēteļus. Ziniet, visi vēl tikai kustas laukā, bet mēs šiem gar deguniem garām. Emanuēls uz šito ir nesamaksājams. Es viņam saku: Emanuēl, tu burtiski esi kaujas zilonis. Šausmīgi skaisti, ja tāds kavalieris. Mēs vēl tikām pasēdēt «Sal-dējumos». Un tad viņš mani pavadīja . . . Uz mājām vai līdz mājām? Arprāts, vai tad to var stāstīt? Gudra sie-viete nekad nenopemas ar sīkumiem.

Kā patika izrāde? Ak kungs, es jums visu laiku par to stāstīju! Jūs tātad absolūti neesat klausījušās. Ak sa-turs? Nu, kāds gan viņš lugā var būt? Kā jau parasti.

Ko jūs teicāt? Kāpēc es vispār esmu gājusi uz teātri? Nu, vai zināt! Kas tad tas vispār būtu par kultūrālu cil-vēku, kas neapmeklētu izrādes? Nē, goda vārds, es bur-tiski nesaprotu, kā tā var runāt, tas taču ir apvaino-jums . . .

Ieraduma spēks, jeb
nama pārvaldnieks no-
pircis jaunu skapi.

B. Savkova zīm.
«Krokodil»

V. Artavs

Apbrīnojams reizrēķins

Slinkākais skolēns,
Kas mēmaks par zivi,
Atbildēs ātri,
Cik ir 2×2 .
Taču ir vīri,
Kam bārda, lūk, tāda
Un kuriem
No jauna viss jāpierāda.

Tādēļ es atklāšu viņiem,
Ka zinu
Apbrīnojamu reizrēķinu:
Pērn mūsu kolhozā pietrūka siena.
Sākām ar salmiem
Lopiņus cienāt.
Palika tikai kauļi un āda.
(Tas, liekas, nebūs jāpierāda.)
Gudrojām, prātojām —
Vadzis lūza:
— Jāsēj tak vienreiz
Tā kukurūza!

Izauga gara —
Ap četri metri.
Tātad $2 \times 2 = 4$.
Tagad jau slaucējas
Runā pa miestu:
Kolhoza kantorim zāgējot griestus,
Nav kur vairs atzīmēt
Izslaukumu . . .
Un tagad var vēlreiz
Pārbaudīt summu:
Ja grafiks ir cēlies
Par divi metri,
Tad skaidrs,
ka $2 \times 2 = 4!$

— Sarauj, puikas! Reiz jau mēs esam
šī kolhoza tehnikas šefi, nepaliksīm
kaunā!

G. Bērziņa zīm.

Starp citu

Visniknākte divcēlienu lugu ienaidnieki ir teātru
būfetiņi.

*

Lopkopja labākais diploms bija viņa izaudzētās dip-
lomētās cūkas.

Joka pēc

Viss skaldrs

— «Lai top gaismā!» — teica dieviņš. Un tūlīt viss kļuva gaišs.
— Saprotu, vecmāmiņ. Dieviņš bija elektromontieris.

G. Riklins

PĒC PAŠA VĒLĒŠANĀS

Kadru daļas vadītājs teica tresta pārvaldniekam:

— Bez tam, Vasilij Pavlovič, es gribētu, kā saka, pievērst jūsu uzmanību Ščerbakovam. Manuprāt, viņš nav visai uzticams cilvēks. Viņu ļoti bieži izsauc uz tiesu. Man ir, kā saka, precīzas ziņas.

— Par ko tad viņu tiesā?

— Līdz pašām saknēm es vēl, kā saka, neesmu paguvis šai lietā iedziļināties, Vasilij Pavlovič. Taču īstenībā tas arī nav svarīgi. Fakts paliek fakts — viņa reputācija nav vairs, kā saka, kristāldzidra... Par neko cilvēkus pie tiesas nesauc. Kādēļ tad mums, kā saka?...

— Saprotu. Bet ko lai mēs ar viņu darām?

— Vajadzēs, kā saka, atlaist. Un tomēr atlaist viņu nevar. Nevienu pantu piesiet neizdosies. Labs, disciplinēts darbinieks. Tātad, kā saka...

— Saka, saka!... Nekā nesaprotu. Vai tad tiešām nevar? Tas nevar būt! Izeja ir: atlaidīsim viņu pēc paša vēlēšanās! Es pats ar viņu aprunāšos. Pasauciet viņu pie manis!

— Vēlu, kā saka, veiksmi!

Pēc pāris minūtēm Ščerbakovs ienāca pārvaldnieka kabinetā.

— Sveiki, biedri Ščerbakov! — laipni teica pārvaldnieks. — Sēdieties, sēdieties vien!... Kā sokas darbi?

— Tāme jaunajam ceturksnim jau gatava.

— Ļoti labi! Ļoti labi. Vispār jūs esat ko vērts! Kaut tikai mums būtu vairāk tādu darbinieku... Lūk, šai sakarā es jūs arī izsaucu. Kāds mums rīt datums?

— Divdesmitais, Vasilij Pavlovič.

— Kā tas laiks rit! Jau divdesmitais. Tad, lūk, mans dārgais, uzrakstiet, lūdzu, iesniegumu, ka ar šā mēneša divdesmito datumu jūs pēc paša vēlēšanās atstājat mūsu trestu.

— Nesaprotu, kāpēc?

— Ir šādi tādi apsvērumi. Bet mēs taču jūs neatlaižam, neatbrīvojam, nenonēmam. Jūs aizejat pēc personiskas vēlēšanās.

— Pēc jūsu vēlēšanās?

— Nekādā ziņā. Pēc jūsu!

— Bet man nav tādas vēlēšanās!

— Tas ir sākums. Cik bieži mēs slikti izprotam savas vēlēšanās... Iedomājieties, ka jums tāda vēlēšanās radusies!

— Nevaru iedomāties. Nē, Vasilij Pavlovič, tādu lūgumu es nerakstīšu. Ja esmu vainīgs, izdodiet pavēli par atlaišanu!

— Nu, kam, biedri Ščerbakov, ir vajadzīgi šie birokrātiskie vārdi? Pavēle, vainīgs, atlaišana... Es šādu valodu neatzīstu. Es ar jums runāju biedriski, draudzīgi. Runāju literārā valodā, Turgeņeva valodā: rakstiet lūgumu — pēc paša vēlēšanās!

— Bet ko lai daru, ja par spīti Turgeņevam, man tādas vēlēšanās nav?

— Saņemieties! Jābūt taču gribasspēkam... Lūk, papīrs. Rakstiet!

— Nerakstīšu, atlaidiet!

— Par ko tad, mīlo cilvēk, es jūs varu atlaist? Nav iemesla. Goda vārds, nav! Jocīgais, ja jau būtu iemesls, vai tad es ar jums tā pindzelētos?

— Saprotiet jel, Vasilij Pavlovič, ka es esmu normāls un vesels cilvēks! Kadēļ tad man pēc paša vēlēšanās jāmeklē cits darbs?

— O! Beidzot es dzirdu vīra balsi. Tā arī būtu teicis! Divi intelligenti cilvēki vienmēr var saprasties. Bez darba jūs nepaliksīt. Es došu jums ieteikumu. Došu lielisku raksturojumu. Es uzrakstīšu, ka jūs esat neaizstājams darbinieks...

— Ja esmu neaizstājams, kāpēc jūs mani allaizāt?

— Es? Jūs? Atlaižu? Kas to teica? Jūs taču aizejat pēc paša vēlēšanās. Vai, kas par stūrgalvi! Jā, starp citu, biedri Ščerbakov, vai jūs šogad jau esat bijis atvaļinājumā?

— Vēl neesmu.

— Ļoti labi. Mēs dosim jums ceļazīmi uz Chaltubo. Kas tur par gaisu, kas par apkārtni! Kā tur saule lec pāri sniegotajām kalnu virsotnēm! Neaizmirstams skats! Savā dvēselē esmu mazliet dzejnieks. Te ir papīrs, rakstiet!

— Nerakstīšu. Atbrivojiet!

— Žēl, ļoti žēl. Es tomēr ieteicu Chaltubo. Jā, vēl ko... Man tāds neliels jautājums. Taisnība gan, tam nav tieša sakara ar mūsu draudzīgo sarunu. Redzat, man teica, ka jūs bieži apmeklējot tiesu.

— Tā ir. Mūsu rajona tiesu.

— Hm... Tā, tā... Protams, tā nav mana darīšana. Bet vispār — interesanti būtu zināt, kāpēc?

— Pats nezinu.

— Tas ir, kā?

— Pats nezinu, kā tas notika. Taču nesen...

— Kas tad bija nesen?

— Mani ievēlēja par tautas tiesas piesēdētāju.

— Ko? Ak šitā... Tas ir labi, ļoti labi! Bet uz Chaltubo jums tomēr jāaizbrauc!

— Bet es tikpat nerakstīšu.

— Ko nerakstīsīt?

— Iesniegumu par aiziešanu pēc paša vēlēšanās.

— Nevajag arī! Vai tad es jūs piespiežu? Kas tad ar tāmi — gatava, jūs sakāt? Ļoti labi! Redzat, divi inteligenti cilvēki vienmēr var saprasties! . . . Lūk, arī mēs draudzīgi parunājām . . .

— Turgeņeva valodā?

— Jā . . . Nu, protams . . .

Fricis Rokpelnis

Kuplejas *par rakstītpratejiem*

1.

Bij mātei dēli triji
Un laimes bija daudz:
Tiem ceļi tālu vijas,
Tos liela gaita sauc.
Kaut nebrauc ciemos dēli,
Bet vēstules tai nāk . . .
Cik labi tas un cēli,
Ka visi rakstīt māk!

2.

Bij priekšnieks gudru prātu
Un rakstīja, ka prieks,
Līdz pārskatos reiz klātu
Bij nācis cipars lieks.
Un nu šo tautas dēlu
Pa tiesām vazāt sāk . . .
Cik gauži tas un žēli,
Ka visi rakstīt māk!

3.

Bij parkā sirma kļava,
 Tā sveica ciemiņus.
 Bet tie griež vārdus savus
 Par mūža piemiņu.
 Un pusnakts stundā vēli
 Koks vējam sūdzēt sāk:
 — Cik gauži tas un žēli,
 Ka visi rakstīt māk!

4.

Bij vīrs ar svētu ģīmi
 Un rakstīt prata tas,
 Bet tikai anonīmi
 Tam rakstīt padevās.
 Viņš pulgoja un pēla
 Jo dienas negantāk . . .
 Cik gauži tas un žēli,
 Ka visi rakstīt māk!

5.

Sūdz aprakstītās klintis
 Un padomu grib dot:
 — Tiem nažus, darvu, tinti
 Vairs bodēs nepārdot!
 Lai atkal tautas dēli
 Šo jauko dziesmu sāk:
 — Cik labi tas un cēli,
 Ka rakstīt visi māk!

Baznīcas ķesele
A. Stankēviča zīm.

Svētā Konrāda dzīve un darbs

Un tad pie varas nāca lielais
kristietis Adenauers.

Viņš bija tik svēts, ka modināja
augšā miroņus.

Mācīja tautu ar līdzībām.

Palīdzēja pazemotajiem un apvai-
notajiem.

Viņš bija istens gans savām
avim.

Un bija gatavs upurēt savu
tuvāko svētās ticības vārdā.

E. Dimovska zīm.
Sofija, Bulgārija

Pavisam īsi stāsti

«Es ienīstu automātiku!» lādējās gāzētā ūdens pārde-
vēja, atcerēdamās nepabeigto savrupnāju.

*

— Man pat Saule un Mēness paklausā! — teica no-
plēšamais kalendārs.

*

Skolotājs: — Jums būs jāaiziet pie direktora sakarā
ar jūsu dēla nesekmību...

Skolnieka tēvs: — Jā, jā, labprāt. Tikai pasakiet, kur
tā skola atrodas!

«MADE IN USA»

REPORTAŽA AR NELIELU FANTASTIKAS PIEDEVU

— Džentlmeņi! — patētiski iesaucās ASV aizsardzības ministrs Maknamara, uzrunādams lielu baru senatoru, dolāra preses pārstāvju, generāļu un admirāļu. — Džentlmeņi! Nevienam nav noslēpums, ka mūsu prestižs ārzemēs krīt katastrofiskā ātrumā! Tāds stāvoklis ilgāk nav ciešams. Tāpēc valdība uzdevusi mums, Amerikas ieroču pārstāvjiem, te kaut ko darīt! Atbilstoši tai budžeta daļai, ko mēs saņemam armijas vajadzībām!

Aizsardzības ministrs ievilka elpu un ar tādu pašu sparū turpināja:

— Džentlmeņi! Ir pēdējais laiks parādīt visai pasaulei, kas ir Amerika! Mēs esam nolēmuši rīkot grandiozas izstādes! Visās vietās, kur vien atrodas Savienoto Valstu karaspēks! Tādas izstādes, lai visi apmeklētāji būtu nokautēti jau pie pirmā stenda! Tad visi sapratīs, ko nozīmē «Made in USA» — ražots Amerikas Savienotajās Valstīs!

Un tagad, džentlmeņi, atļaujiet pievērst jūsu uzmanību tam, ko esam jau paguvuši paveikt. Tā teikt, nelielai paraugizstādei, kuras iekārtošanā saskaņā ar iepriekš minētajiem patriotiskajiem principiem piedalījušās visas ASV bruņoto spēku ieroču šķiras. Lūdzu, džentlmeņi!

... Pie izstādes vārtiem augstos apmeklētājus sagaida flotes kājnieku pūtēju orķestris, kas atskaņo ikviena īsta amerikāņu karavīra ausij tikamo dziesmu «Kad kro-dziņā es ieeju . . .».

Tūlīt aiz vārtiem sākas nodaļa «ASV sasniegumi atomenerģijas laukā». Desmitiem fotouzņēmumu, kuros parādītas Hirosima un Nagasaki. Turpat redzami atombumbu maketi ar uzrakstu «Made in USA». Klāt pieliktas tabulas, kurās uzrādīts bojā gājušo iedzīvotāju skaits. Pāri visai sienai izstiepts transparents ar Trumena vārdiem:

«Es nekad neesmu šaubījies par atombumbu lietošanas lietderību Hirosimas un Nagasaki rajonā.»

— Džentlmeņi, šiem spēka un cieņas pilnajiem vārdiem, — saka Maknamara priekā starojošajiem pavaņņiem, — jāiedveš bezgalīga cieņa pret Ameriku!

Tālāk seko 1954. gadā izdarīto pirmās amerikāņu ūdeņraža bumbas izmēģinājumu skati. To vidū redzama japāņu zvejnieka Kubojamas fotogrāfija. Viņš toreiz gāja bojā radioaktīvo nokrišņu dēļ, kas radās pēc šiem izmēģinājumiem. Parādīti arī Savienoto Valstu pētījumi, kas veltīti neitronu bumbas radīšanai. Apskatījuši šo nodaļu, visi ir vienis prātis — iespaidam jābūt kološālam. Lai arī kur šo izstādi rādīs, publika pret tādiem skatiem nespēs palikt vienaldzīga un Amerikas vārds būs visiem uz lūpām.

Nodaļā «Veselības aizsardzība Amerikā» ģenerāļi ar lielu interesi apskata mēra blusas un konteinerus, ar kuru palīdzību tās nometa Korejā. Turpat blakus atrodas kiosks, kur pārdod Amerikā ražoto blusu un blakšu pulveri. Kiosks iekārtots, lai apmeklētājiem būtu skaidrs, ka Amerika ir un paliek neierobežotu iespēju zeme. Ja viena firma taisa biznesu ar blusām, tad otra var ražot attiecīgu pulveri. Un otrādi.

ASV ķīmiskās rūpniecības nodaļā galveno vietu ieņem napalms. Ģenerāļi un senatori vēl nav paguvuši visu kā nākas apskatīt, kad zālē nodziest gaisma. Sākas kinofilmas demonstrēšana. Liesmu apņemtās klintis

Korejā, degošs tuksnesis Alžīrijā, pelnos pārvērsti džungļi Angolā... Ikviens pats savām acīm var pārliecināties, cik efektīvs ir Amerikā ražotais napalms.

«Izcils līdzeklis cīņai pret dumpiniekiem kolonijās» — tā filmas nobeigumā vienā mutē apliecina De Gollis un Salazars. Redzētais visus ir sajūsminājis.

— Fenomenāli! Kolosāli! — senatori berzē rokas. Maknamaras paziņojums par to, ka iespējama napalma patēriņa pieaugums Dienvidvjetnamā, izraisa gaviles. Aizsardzības ministra vārdus nekavējoties iemūžina magnetofona lentē un atstāj izstādē kā ekspanātu. Sīdāmī cits citam uz pleca, visi iet uz nākamo nodaļu. Tajā izvietotie ekspanāti stāsta par izglītības sistēmu Savienotajās Valstīs.

Spilgtos attēlos un krāsainos diapozitīvos redzamas diversantu skolas Floridas pussalā. Te amerikāņu instruktora vadībā gatavo kadrus cīņai pret Kubu, speciālistus cīņai pret partizāniem Dienvidvjetnamā. Diagrammās minētie skaitļi liecina, ka šo amerikāņu speciālistu skaits Dienvidvjetnamā jau pārsniedz piecus tūkstošus. Fotoattēli un maketi rāda, kā viņi džungļos dedzina ciemus, apšauj visus, kurus tur aizdomās, un audzināšanas nolūkos piekauj sievietes un bērnus.

Tālāk viesi vēro amerikānisko dzīves veidu un tā jaukumus. Maknamara demonstrē, cik patīkami var pavadīt laiku individuālā atompātvertnē, ar pistoli rokā sargājot tās ieeju no kaimiņiem.

— Amerikāniskā dzīves veida principu lietošanu citās zemēs, — stāsta aizsardzības ministrs, — mēs parādām ar Dienvidvjetnamā organizētajām koncentrācijām... ē... ē..., džentlmeņi, stratēģiskajām nometnēm!

Maknamara pamāj ar roku uz attēliem, kuros redzami aiz dzeloņstieplēm sadzīti Dienvidvjetnamas zemnieki.

— Ievērojiet, kādas milzu pūles valdība ir veltījusi, lai viņi būtu drošībā, — saka Maknamara. — Sargtorņos dienu un nakti sēž ar ložmetējiem apbruņoti policisti, un dzelozstieplēm plūst elektriskā strāva!

— Un tagad jūs redzēsiet izstādes naglu, — aizsardzības ministrs paceļ ikšķi un zīmīgi noklakšķina ar mēli. Pavadoņu ielenkts, Maknamara ieiet nodaļā, kas saucas «Amerikas kultūras sakari ar ārzemēm».

Pie sienas milzīga karte. Noknakst kontakta slēdzis, un uz kartes iedegas simtiem spuldziņu. Tās apzīmē ASV militārās bāzes visās pasaules malās. Apmeklētājus uzaicina noskatīties vēl vienu ismetrāžas filmu, kurā parādīts, cik sirsnīgas un tuvas attiecības amerikāņu karavīriem nodibinājušās ar vietējiem iedzīvotājiem.

Zālē iestājas tumsa, un uz ekrāna sāk ņirbēt kinokadri. Pie galdiņiem sēž grupa amerikāņu karavīru. Visi dzer tieši no pudelēm. Tukšās pudeles lido pret sienu un saplīst ar skaļu blikšķi. Visiem klēpī sēž vaļīgi gērbušās meičas. Šī aina, nedaudz variēta, nenozūd no ekrāna visu filmas demonstrēšanas laiku.

— Bet džentlmeņi! — pekšņi sajūsmas pilnā balsī iesaucas viens no klātesošajiem ģenerāļiem. — Šo vietu es pazīstu! Tas taču ir tipveida publiskais nams Rietumvācijā! Mūsu zēni tur parasti pavada savu brīvo laiku!

...Izstādes apskate beigusies. Aizsardzības ministrs pateicas ģenerāļiem, senatoriem un preses pārstāvjiem par uzmanību un apsola izspiest no kongresa papildu līdzekļus, lai visdrīzākajā laikā šādas izstādes varētu ražot sērijveidā un demonstrēt ikvienā rietumu pasaules stūrī.

— Tikai ar šādām uzskatāmām un pārliecinošām izstādēm mēs pacelsim savu prestižu jaunos, slavas apmirdzētos augstumos! Citādi visa pasaule melš, ka mums galvās esot absolūts tukšums. It īpaši pēc tam, kad mūsu

cieņjamais admirālis Berks, lai mazinātu iespaidu, kādu bija atstājis pirmais Padomju mākslīgais Zemes pavadoņs, nāca klajā ar savu patriotisko paziņojumu, ka nav nekāda māka uzsviest gaisā dzelzs gabalu.

Vēlreiz paldies, džentlmeņi, par uzmanību! Amerikas prestižs atrodas drošās rokās!

Pa izstādi līdzī staigājis
un to aprakslījis

H. Priedītis

«Nost ar koloniālismu» pēc ASV parauga

— Atodiet koloniālās cepures, puikas. Tās jums vairs nav vajadzīgas...
toties noderēs man pašam!

O. Ščembera zīm.
«Stršei», Sofija

V. Conevs

Velni un cilvēki

Pēc pēdējās revīzijas, kas notika ellē, Luciferu atbrīvoja no darba un pādzina no elles par pārcenšanos un necilvēcīgu izturēšanos pret grēciniekiem.

Tā kā viņu atbrīvoja pēc 38. paragrāfa, kas atņem tiesības uz pensiju, Lucifers sāka gudrot, kā lai turpmāk izliek.

Viņš aizgāja līdz pirmajam laikrakstu kioskam, nopirka vairākas Rietumu avīzes un sāka lasīt darba pieprasījumu un piedāvājumu nodaļu. Pēkšņi viņa seja noskaidrojās, viņš aiz prieka palēcās un jau pēc mirkļa stāvēja Bonnas iekšlietu ministrijas «B» nodaļas šefa kabinetā.

— Vai jums būtu vajadzīgi darbinieki nākamajās pāraudzināšanas koncentrācijas nometnēs, kuras jūs domājat iekārtot gadījumā, ja atgūsit pēdējā kara laikā zaudētās zemes?

Nodaļas šefs palocīja galvu:

— Tā ir, bet ar ko jūs mums varat būt noderīgs?

— Hā, — Lucifers iesmējās. — Es taču kā nekā esmu speciālists. Protu laužt pirkstus, plēst matus, uzkarināt uz miesnieka āķa, dirāt ādas...

— Ko vēl? — vaicāja šefs.

— Vēl varu turēt dzīvus cilvēkus ellā, vārīt tos katlā, saldēt ledainā ūdenī...

— Hm, — šefs noņurdēja. — Kādu amatu jūs vēlētos?

Lucifers gribēja prasīt koncentrācijas nometnes priekšnieka amatu, taču, apmulsis no nodaļas šefa vēsā toņa, nedroši nomurmināja:

— Varbūt varētu nometnes priekšnieka vietnieka vietu...

Iekšlietu ministrijā iedzīnkstējās logu stikli. Nodaļas priekšnieks smējās. Kad šefs mitējās smieties un atvilka elpu, viņš teica:

— Bet, cilvēk, ko jūs runājat — tādus kā jūs mēs neņemam pat par putras vāriņiem. Ejiet vien, ejiet un pamēģiniet labāk dabūt darbu pestīšanas armijā! Saldzinot ar maniem zeļiem, jūs esat tīrais engēlis...

No žurn. «Stršēl», Sofija

Bundesvēra ģenerāļu prasība pēc atomieročiem izraisīja apjukumu viņu sabiedrotajos.

Avižu ziņa.

Rietumu birģeļi: Pēc izskata tā kā būtu glāmi kungi, bet, paskat, kas šiem par pēdām...

E. Oša zīm.

D. Linlqš

Sirdsapziņas balss

Alz gaida — darbu vaditājs
Ar klausuli un spalvu rokās,
Bet sētā, mašīnas kur stāj,
Pie dēļu grēdām melčas lokās.

Dveš vīrs:

— To nevar skatīties!

Tas manu sirdsapziņu aizskar! . . .

Pēc dažām dienām smags un blezs

Pie loga

pakārts tika aizkars.

Ja acis kaut ko nespēj ciest,

Tad morāle ir —

neskaties!

Pavisam īsi stāstiņi

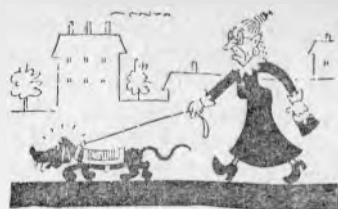
Svētos rakstos sacīts: — Lūdz dievu un strādā . . .

«Es tomēr esmu par darba dalīšanu,» nosprieda mācītājs un devās uz lūgšanu namu.

*

«Kaut visu grēcīgo pasauli apņemtū tumsa!» pagīru rītā lādējās mācītājs.

Tā arī notika. Cienīgmāte pievēra guļamistabas slēgus.

— Vai es vienmēr
neteicu: kaķis pār ce-
ļu — nelaime klāt!

G. Bērziņa zīm.

V. Miks

APZINĪGĀ

Jūs prasāt, kā es skatos uz visu to — nu, uz mānticību un pārējām lietām. Man jāsmejas. It kā mūsu laikos to varētu ņemt nopietni. Pavadoņus laiž gaisā, bet jūs par mānticību . . .

Patiesām smieklīgi. Un, galvenais, ir vēl tādas meitenes, kas visām šīm muļķībām tic. Pat mūsu kopmītnē ir. Savādi, vai nē?

Ņemsim kaut vai Vilciņu Laimu. Citādi šķiet īsta pirmrindniece, bet pietiek ieraudzīt melnu kaķi — tūlīt kļūst jocīga. Un, ja vēl šis kaķis pārskrien pār ceļu, neparko neiet tālāk. Reiz pat teātra izrādi tāpēc nokavējusi. Goda vārds!

Vai arī Zenta. Nedod dievs viņai nejauši ieraudzīt tukšu spaini! Uzreiz drebinās un raud. Es viņu gan mierinu, gan mēģinu pārliecināt, viņa pat it kā piekrit, bet tomēr baidās. Vārdu sakot — aizspriedums.

Taču vissmieklīgākā ir zīlēšana. Nav ko slēpt, vairākas meitenes ar to nodarbojas. Piemēram, Zaigai draudzenes pēc rokas līnijām pareģoja, ka viņa apprecēsoties ar Vili. Nu, ar to no mehāniskā ceļa. Un šī, galvenais, tam tic. Taisni jāsmejas! . . .

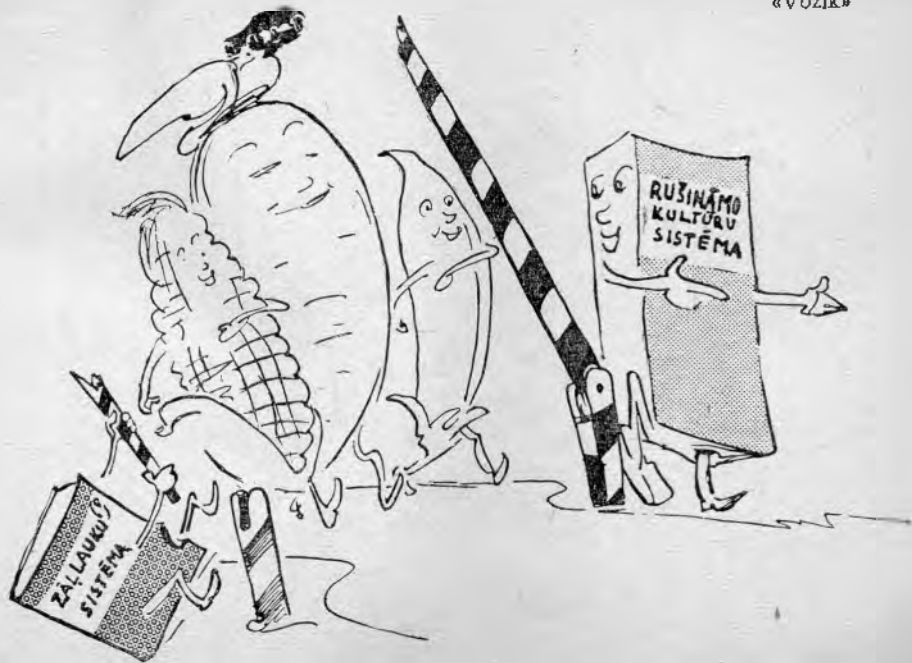
Ak, kāpēc jāsmejas? Nu, kā gan ne! Kā viņa var apprecēties ar Vili, ja Vilis precēs mani?

Ko? Nē, viņš vēl nav man to teicis. Kā tad es zinu? Ļoti vienkārši. Man to kāršlicēja jau pirms trim gadiem pateica. Kārtis vienmēr stāsta patiesību. Tāpēc jau es arī smejos par visu šo māņticību . . .

— Lūdzu, jūsu darbības
lauks paplašinājies!

R. Gramikas zīm.
«Vožīks»

A. Skailis

Vārdošana

Papriķis bija slimīgs cilvēks. Viņš sirga ar ziedošo diloni, sklerozī, išiasu un citām, vēl briesmīgākām kaitēm.

Protams, ar tik vāju veselību par strādāšanu nebija ko domāt, bet tomēr atradās arī tādi, kas to nevarēja saprast. Sevišķi ciets pauris šajā ziņā bija vecajam Spicāzim.

— Tu nu gan esi apdauzīts! — Papriķis viņam aizrādīja. — Kā es varu cirst žagarus, ja man ir bruka! Ko? Cāļus barot? Nemūžam! Es taču nevaru ciest troksni, man nervi ir beigti! Par sargu? Bet vai tu kritamo kaiti esi aizmirsis? Vienīgais, ko ārsti man atļauj, ir garīgs darbs svaigā gaisā!

Tāpēc arī vājinieks allaž grozījās pa tirgiem, šo to pirka, šo to pārdeva, apvēlās miesās un ar dieva palīgu slimoja tālāk. Bet katram derīgam pasākumam ir sekotāji. Otrs tāds pats tirgus darbonis, Piņķernieks, ko milicija nežēlīgi vajāja par spekulāciju, pēkšņi saslima ar noslēpumainu kaiti — viņam tik briesmīgi sāka trīcēt locekļi un klabēt zobi, ka bargie vīri apjēdza savu pārsteidzīgo rīcību un turpmāk lika nabadziņu mierā. Papriķis konstatēja, ka Piņķernieks saslimis ar žults izplūdumu smadzenēs, un izrādīja bēdu brālim dedzīgu līdzjūtību. Dažreiz viņi dienām ilgi sprieda par grūto dzīvi un, spītējot liktenim, braši dziedādami, ārstēja savas kaites ar stiprām iekšķīgām zālēm. Tieši šī neatlaidīgā

ārstēšana bija par iemeslu vēl vienai saslimšanai. Baušlaku, viru, no kura pa kilometru plūda kandžas smaka, ne no šā, ne no tā ķēra trieka. Īsta trieka, ar paralīzi, islaicīgu apziņas zušanu un citām pazīmēm, kā tas sīki aprakstīts feldšeru rokasgrāmatā. Baušlakam apziņa arī pirms triekas zuda diezgan bieži, taču tagad viņš bija slims cilvēks, kam vairs nav jāstrādā, bet nepārtraukti jādzer zāles un vēlreiz zāles. Tā nu turpmāk slimo dziedāšana skanēja trīsbalsīgi.

Par vājinieku skaita pieaugumu veselie ļoti iztrūkās. Visvairāk raizējās Piņķernieka un Baušlaka laulātās draudzenes. Viņas nelikās mierā, kamēr neatveda pie slimajiem dakteri. Slimie kā parasti uzturējās Papriķa mājēlē, un daktera ierašanās viņus lieliski uzjautrināja.

— Ak tad jūs, dakter, gribat mūs izārstēt! — Papriķis smējās, asaras slaucīdams. — Nē, tas tikai ir joks! Man, piemēram, ir maniakāli depresīvā psihoze, palasiet vien feldšeru rokasgrāmatā, tad zināsit, cik grūti tā ārstējama! Un Piņķerniekam sakarā ar traucējumiem smadzenēs kļuvuši vaļīgi koordinācijas centri. Paskatiet, kā viņš rāpo, galvu klanīdams! Nu, bet par Baušlaka ārstēšanu grēks pat runāt, triekas ķertu paralītiķi var labot vienīgi kaps! Nē, nē, mēs neesam glābjami, lieciet mūs mierā!

Slimie ielēja dakterim krietnu mēriņu dzīvinošo zāļu un, kad šis atteicās, pieklājīgi parādīja ar pirkstu uz durvīm.

Pievīlūšās medicīnā, sirdzēju sievas nezināja, ko iesākt. Par laimi gadījās tīri necerēts glābējs. Jā, vecais Spicāzis bija ar mieru slimos izārstēt, pie tam, kā saka, uz galvošanu.

— Jānogaida tikai dilstošs mēness, — viņš gudri stāstīja. — Tad es cietējiem aiznesīšu kurvīti!

— Kurvīti!

— Kā tad, ieslēgšu viņus istabā kopā ar apvārdotu kurvīti, un visi būs veseli kā rutki!

— Diezin! — Baušlaciene skumji nopūtās. — Manējais šajā pasaulē vairs gājējs nebūs... Papriķis un Piņķernieks, nelaimīgie nabadziņi, arī jau tik tikko spēj pavilkties.

— Nekas, — Spicāzis mierināja. — Manos vārdos ir spēks! Gan redzēsīt!

Vēsts par gaidāmo vārdošanu sacēla milzīgu interesi. Nosacītajā laikā pie Papriķa mitekļa sapulcējās liels ļaužu pūlis, kas nepacietīgi mīpājās un gaidīja Spicāzi. Un viņš arī nāca, savilcis svinīgu ģīmi un cieši nosietu kurvīti rokā nesdams. Slimie jau zināja, ka viņus vārdos, un sagaidīja Spicāzi, līksmi dziedādami:

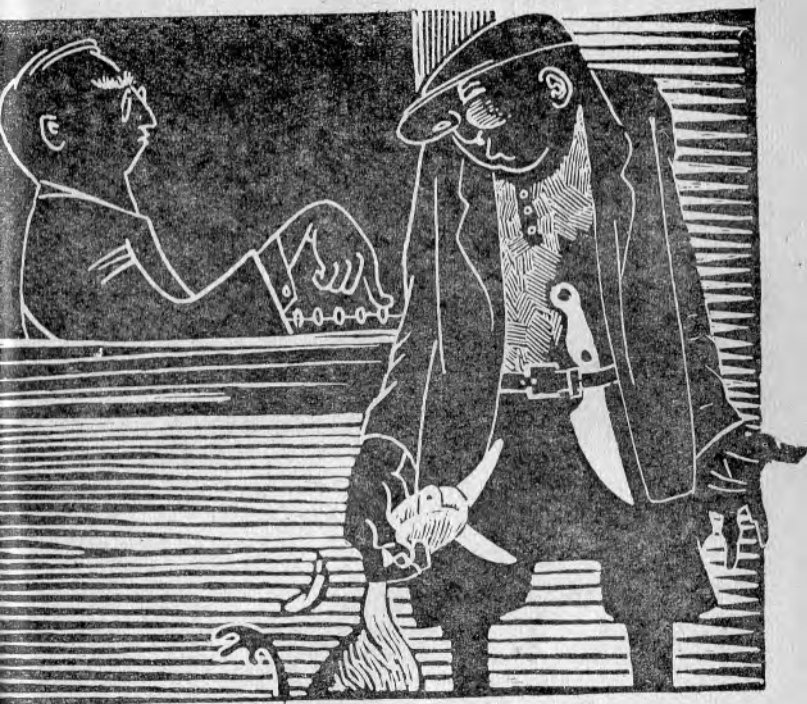
— Ar līķa autu apsedzies, reiz gāju es uz krogul!

Vārdotājs nolika savu buramo rīku cietēju istabā un pavēlēja, lai šie noskaita tēvreizi uz priekšu un atpakaļ un tikai tad sien kurvīti vaļā. Pēc tam, iznācis ārā, Spicāzis aizslēdza durvis, pamatīgi nospļāvās un aizgāja.

Kādu laiku valdīja klusums, un skatītāji jau sāka garlaikoties. Bet tad pēkšņi istabā sākās rosība. Gāzās mēbeles, skanēja kļiedzienu un, varena spēka triekts, ar visiem rāmjiem izlidoja logs. Pa to zibenīgi izlēca maniakāli depresīvais psihotīks, kam tikpat veikli sekoja cilvēks ar žults izplūdumu smadzenēs. Kā vēja nesti viņi izdrāzās caur skatītāju pūli un neticamā ātrumā joza prom. Bēdzēji bija jau krietnā gabalā, kad, briesmīgi brēkdams, no istabas izsprāga paralītīks, panāca tos, aizjoņoja viņiem garām un, putekļu mākonī ietīts, pazuda tālumā.

Tādu pārdabisku brīnumu priekšā skatītāji sastinga bijīgā klusumā un tad pēkšņi arī paši metās bēgt.

... Pa logu, nikni džinkstēdams, lidoja laukā no apvārdotā kurvīša izlaistais lapseņu spiets.

— Nav tik daudz ko pārbaudīt, biedri revidenti!
Esmu vīrs, kas taisnības dēļ pat dzīvību nezēlo...

E. Rusmaņa zīm.

A. Alvara

KO DĀVINĀT VĪRAM?

Šis jautājums mani mocīja jau vairākas dienas. Pat apjautājos bērniem, kā iepriecināt tēti dzimšanas dienā, bet vienoties nevarējām. Šodien, nākot no darba, cītīgāk ielūkojos veikalu skatlogos.

«Viriešu galantērija». Iegāju. Skatos — zeķes. Gan lētākas, gan dārgākas, vienkāršainas un spilgti raibas, kokvilnas un kaprona.

«Praktiska lieta,» nodomāju. «Vienmēr noder. Bet... tas nozīmē, ka būs viens pāris vairāk jālāpa. Un es vienmēr ieduru pirkstā. Nē, nē, labāk ne!»

Pievērsos cimdiem.

«Kādus vēlaties?» pārdevēja laipni jautāja.

Aptaustīju gaišas ādas pirkstaiņus.

«Tik mīksti kā samts! Bet... ja atkal pazaudē tāpat kā brūnos?»

«Pateicos,» sniedzu cimdus atpakaļ.

Piegāju pie citas letes. Tur virskrekli. Milzīga izvēle. «Gaiši pelēkais tīri labi derētu pie sudrabainās kaklasaites.» Ar sprīžiem izmēriju piedurkņu garumu.

«Trisarpus. Der.»

Pārdevēja, redzēdama, ka esmu ieinteresēta, pasniedza vēl otru apkaklīti.

«Cik grūti gan tās dabūt tīras!» es atcerējos. «Ja nopirkšu kreklu, man būs jāmazgā. Un manikīrs pagalam. Meklēšu ko citu.»

Izgāju uz ielas.

Dāvanu veikalā man piedāvāja «Šipru».

«Nevaru paciest šo smaržu! Man no tās sāp galva.»
Tabakas pārdotavā mani sajūsmināja cigāru kaste.
«Sveciens no Havannas! Nu, lieliski!»

Kāds neuzmanīgs pircējs nejauši uzbirdināja man cigaretes pelnus uz piedurknes.

«No cigāra būs vēl vairāk pelnu. Varbūt vēl izdedzina dīvānā caurumu. Izcelsies ugunsgrēks. Kā mēs izglābsim jauno bufeti? Kāpnes tik šauras. Cigārus — ne!»

Vairākas stundas staigāju pa veikaliem, bet nevarēju izvēlēties dāvanu.

«Pa, pa! Pagājušo reizi es viņam uzdāvināju grāmatu. Kāpēc nevarētu tagad arī? Protams, tikai citu.»

Grāmatnīcā pārcilāju jaunākos izdevumus.

«Zirgs bez galvas». Neder. Veterinārija viņu neinteresē. «Pjereta». Negribu, ka viņš interesējas par citām sievietēm. Un vispār, ja nopirkšu grāmatu, viņš to lasīs, ēdot pusdienas, klausoties radio, pat gultā. Un es . . .

Bija jau satumsis, ielās mirgoja košas reklāmu ugunis. Pie puķu veikala sastapu draudzeni. Izstāstīju savu neveiksmi ar dāvanu.

«Nopērc ziedus! Tos taču dāvina visiem.»

«Bet ne manam vīram. Viņš neatšķir neļķi no krizantēmas.»

Draudzene teicās palīdzēt man atrast izeju, bet, kad pēc neilgām pārrunām gribējām kopīgi sākt reidu pa veikaliem, tie bija jau slēgti. Sašutusi gāju mājās. Pa ceļam iegriezos kafejnīcā un nopirku bagātīgi rotātu torti.

«Tā taču arī ir dāvana!»

Vīrs bija ļoti sajūsmināts par manu uzmanību. Pie vakariņu galda bērni ar kārām acīm aplūkoja cepumu un strīdējās par to, kurš krēms garšīgāks — baltais vai brūnais.

Vīrs tūlīt nogrieza no tortes katram pa krietnam gabalam. Man tika viskrāšņākā roze. Torte visiem garšoja tiešām lieliski, bet vīrs uz sava šķīvja bija uzlicis marinētu siļķi.

Tikai tagad es atcerējos, ka viņš necieš neko saldu.

G. Ivogins

Žanra untumi

Rajona centrā iebrauca Grasis — galvaspilsētas estrādes mākslinieks.

No stacijas viņš devās tieši pie kultūras nama direktora. Tas sagaidīja viņu ar atplestām rokām.

— Pie jums! — īsi un izteiksmīgi teica iebraucējs. — Tā sakot, šefības kārtībā . . .

Direktora sejā izplauka smaids.

— Tikai, — viesis precizēja, — es mazāk kā piecdesmit rubļus par vakaru neņemu. Jaunos rubļus, protams.

Direktors uzlika roku uz sirds.

— Piedodiet, bet mēs pat drāmas teātra māksliniekiem maksājam tikai desmit rubļus . . .

— Nu, tā ir drāma . . . — novilkta mākslinieks. — Bet man ir cits, pavisam oriģināls žanrs. Es uzstājos ar miniatūrām pret ierāvējiem . . .

*Ceļa meistars: — Ceļš šeit ir gluži
labs, viņi vienīgi nemāk braukt...*

E. Ozoliņa zīm.

L. Pēlmanis

NAMU KOLEKCIONĀRS

Viņš vienu tikko pārdevis,
Ar otru — grib to darīt.
Un trešam — sagādāts jau viss,
Lai būvēt sāktu parīt.
Bet ceturtais vēl gaida to —
Tāds stalts un stillā burvīgs,
Tam restēm dekorēts ik logs
Un sargi stāv ple durvīm...

JOKA PĒC

Viņa darbā bija ļoti daudz kļūdu. Un, ja vien apgalvojums: «Cilvēks mācās no savām kļūdām» apstiprinātos, viņš noteikti būtu jau slavens zinātnieks.

*

Krāsainā televīzija dod iespēju skatītājiem redzēt, ka diktoram jāsarīkst garlaicīgās programmas dēļ.

*

Suns, domājams, nosaukts par cilvēka draugu tāpēc, ka tas nekad un neko nevar izplāpāt.

Sapulcēs viņš regulāri izvirzīja tikai vienu priekšlikumu: «Pārtraukt debates!»

Zaļā masa un

Zinātnieks ar spalvu asu
Rakstīja par zaļo masu:
«Zaļais ceļš uz ziļo tāli
Klāts ar ilggadīgo zāli!»

Skolās, vispārīgi ņemot,
Turpināja zāli gremot:
— Te, lūk, rakstīti: «Zāļu sējums —
Tie ir mēsli, tas ir krējums!»

baltais brīnums

*Uzskatot vien agronomu,
Uzminēt var viņa domu:
«Zāļi sēju, cik vien spēju,
Piena vīdā dzeru tēju . . .»*

*Lopiņš asti uzgriež zālēm,
Jož pie kukurūzas vālēm
Un — kaut zālēdājs pēc rakstiem —
Cukurbietes grābj aiz laktiem.*

Bēgli notvēra un slauca,
Priekšsēdētāju turp sauca:
— Baltais brīnums! Tik daudz piena
Devusi nav govs nevieta . . .

Nu pats priekšsēdētājs varot
Pateikt, ar ko lopus barot! . . .
Slaucējai viņš saka: — Novij
Košu vainagu tai govij!

J. Dreslera zīmējumi un teksts

- Kāpēc sākāt būvēt apkārt kokam?
— Kad sākām, tad jau vēl koka nebija.

E. Rusmaņa zīm.

Kā Bobis gandrīz uz Mēnesi aizlidoja

Bija pats siena laiks. Lielie strādāja pļavā, bet mēs ar Mārīti apkopām mājas soli: barojām vistas un ravējām savas puķu dobes. Mārīte pašreiz šķīra jauno un veco gaili, kurī sētsvidū kāvās, kad no mežmalas atskanēja svilpiens. Mārīte nopukojās, ka atkal Pičuks nākot daudzīties, tomēr paskrēja sētsvidū un lēkādama pamāja ar lakatiņu. Tas nozīmēja: «Nāc droši, lielo nav mājās!»

Pičuks ierikšoja sētā aizelsies un svarīgā izskatā. Šoreiz viņš bija atnesis līdz vecu kara laika trofeju — sarūsējušu vācu gāzmaskas kārbu. Mūsu tētis tādā glabāja ratu smēri.

Nolicis savu nesamo uz soliņa, Pičuks aplaida skatienu visapkārt:

— Vai neviena nav?

Mēs ar Mārīti to apstiprinājām.

Tad Pičuks uzrunāja mani kā vecāko:

— Ilz, vai jūsu Bobis mājās?

— Zem vecāsmātes gultas, — Mārīte pasteidzās atbildēt.

— Šausim viņu uz Mēnesi, — Pičuks nopietni paziņoja.

Mārītei no brīnumiem pirksts iešāvēs degunā.

— Bet kā? — es vaicāju.

— Te, — Pičuks uzlika roku uz kārbas, — ir šaujamais pulveris. Pārējais viss sīkums.

— Bet kur tu to dabūji? — Mārīte nenocietās.

Pičuks stalti nolūkoja viņu no izpūrušajām biželēm līdz kailajiem papēžiem un nicīgi novērsās. Tad es atcerējos, ka Pičuka tēvam taču ir bise.

— Vispirms vajadzīgs cieši noslēdzams trauks, kur Bobi ievietot, — Pičuks kļuva lietišķs.

Ar skatieniem pārbaudījām pagalmu. Pie akas vindas karājās spainis, pagrabīņa priekšā stāvēja divas tukšas kolhoza degvielas mucas, uz sētas zedeņiem saulē zvīloja piena kanna.

Mārīte ieteicās, ka varbūt labāk šaut uz Mēnesi raibo Inku, to varētu ielikt Pičuka atnestajā kārbā. Šo priekšlikumu noraidījām kā nepārdomātu. Un patiesi, kur tas dzirdēts — kaķis uz Mēness! Pičuks izrādījās attapīgāks.

— Kā būtu, ja ņemtu piena kannu? — viņš teica.

Mēs ar Mārīti, saprotama lieta, piekritām un izvedām ārā Bobi, kas, kā nelabu nojauzdams, ķepurojās pretī.

— Pag, — iesaucās Mārīte, — bet kā tad mēs Bobi tādu pliku šausim uz Mēnesi? Es redzēju žurnālā, ka kosmosa suņiem ir glītas vestītes.

Iegrūdusi Bobi man rokās, Mārīte ieskrēja istabā un atgriezās ar vectēva svītraino vesti. Līdz šim veste bija glabājusies vecāsmātes lādē, tagad to uzvilka Bobim un cieši uz vēdera nopogāja.

— Tad jau vajadzētu arī kādu pazišanas zīmi pielikt. Kā tad citādi zinās, ka tieši mēs esam šo raķeti uzšāvuši? — Pičuks prātoja.

Sacīts — darīts. Mārīte iznesa no istabas manu visjaunako sarkano matu lenti, uz kuras Pičuks ar ķīmiskā zīmūļa galu uzrakstīja: «Kolhozs «Zelta druva».» Brīdī padomājis, viņš pierakstīja vēl klāt — «Bobis». Lenti skaisti apsējām Bobim ap kaklu un tad stūmām šo kannā. Nelīdzēja ne rūksana, ne smilkstēšana — Bobis bija iekšā, un vāks ciet.

— Ka nenosmok, — man ienāca prātā.

— Āmuru un labi lielu naglu! — Pičuks nokomandēja.

Pēc mirkļa Mārīte ar prasīto bija klāt. Pičuks nu nē-mās kalt kannas dibenā caurumus. Kad viņš piekto reizi iztrieca naglu caur biezo alumīniju, Bobis briesmīgā balsī iekaucās, laikam naglas gals bija ķēris tā degunu.

— Pietiks arī, — Pičuks teica un, dažus soļus atkāpies, nopētīja savu darbu. — Pareizi vien ir, visām raķetēm ir caurumi galā, — apskati beidzis, viņš piezīmēja.

— Bet kā mēs viņu šausim? — Mārīte ziņkārīgi vaicāja.

Liekas, arī Pičukam pašam šī lieta nebija īsti skaidra. Pakasījis pieri, virs kuras spurojās rūsgans cekuls, viņš teica:

— Būtu vajadzīgs kāds stobrs...

Es atcerējos, ka mūsu dārza malā ir vecs vītols ar cauru vidu. Aizdrāzām turp. Pičuks apgāja vairākas reizes vītolam apkārt, piedauzīja ar dūri pie satrunējušā stumbra un isi noteica:

— Neder.

Skrējām atkal alpakaļ un, sētsvidū nostājušies, grozījām galvas. Pičuks pagrieza galvu pa kreisi, arī mēs ar Mārīti paskatījāmies pa kreisi. Pičuks pa labi, arī mēs pa labi. Pičuks uz augšu, mēs arī... Skurstenis! Kā tas mums agrāk neienāca prātā?

Nesen kolhoza mūrnieks, vecais Pāvuliņš bija uzmūrējis mums jaunu skursteni. Kāpnes vēl arvien atradās pie jumta.

Uzkāpām augšā, izpētījām apkvēpušo caurumu, un Pičuks isi noteica:

— Der!

Uzvilkām kannu līdz jumta čukuram. Bobis iekšā smilktēja un neganti skrāpējās. Mums par laimi, skurstenis nebija augsts. Tad nu gan man ar Pičuku iznāca

maza saraušanās. Viņš gribēja laist kannu skurstenī ar vāku uz augšu, es — ar vāku uz leju. Tā kā Mārīte arī bija manā pusē, Pičukam nācās piekāpties. Kanna grabēdama iebrauca skurstenī.

Nokāpām lejā. Gāzmaskas kārbu Pičuks ienesa istabā un nolika krāsns priekšā. Atvērām durtiņas. Bobis kaut kur virs griestiem tikko dzirdami smilkstēja.

Pičuks ieklāja krāsni avīzi un izbēra uz tās dažādu turziņu saturu, kuras tas cēla ārā no gāzmaskas kārbas.

— Tas paštaisītais — no bērza ogles un zupera, — viņš lepni teica un izbīrdināja krāsni kādu pelēku pulveri.

Mēs ar Mārīti, elpu aizzurējušas, skatījāmies.

— Viss būs atkarīgs no tā, — Pičuks skaidroja, — cik ātri paspēšu aizcirst krāsns durtiņas.

Mēs atkāpāmies soli tālāk.

— Slotas kātu, diegu un sveci! — Pičuks atkal komandēja.

Sameklējām. Iedevām. Piesējis sveci slotas kātam galā, viņš uzsauca:

— Paiet malā!

Mēs ar Mārīti aizsprāgām istabas kaktā.

Pičuks uzrāva sērkociņu, aizdedzināja sveci un bāza to ar visu slotas kātu krāsni.

Un tad — nepaspēja Pičuks ne izvilkst slotas kātu, ne aizcirst krāsns durtiņas, kad atskanēja nikna šņākoņa, kas beidzās ar dohju būksķi. Kad attaisījām acis, Pičuks sēdēja uz grīdas ar slotas kātu rokā, viscaur vienos pelnos un sodrējos.

— Neizdevās, — viņš noteica, celdamies kājās.

Istabā pa gaisu lidoja pelnu plēnes un sēdās uz mātes gultas baltās segas. Nelabi oda. Pičuks kļuva nevaljīgs un aizskrēja. Nezinājām, ko iesākt.

Pārnāca lielie. Tēvs kāpa motociklam mugurā un brauca pēc vecā Pāvuliņa. Vecāmāte, uzkāpusi uz jumta un iebāzusi galvu skurstenī, mierināja Bobi, kas gaudoja arvien trakāk. Sanāca kaimiņi. Mēs ar Mārīti klusi sēdējām istabā.

Kad atbrauca Pāvuliņš, bija jau krietna krēsla.

Kas notika tad, kad skurstenis bija nojaukts un tēvs ieraudzīja izcaurumoto kannu, māte — manu jauno matu lentī, bet vecāmāte — vectēva vesti, par to pastāstīšu citu reizi.

* * *

Pičuks mūsu sētā nerādījās veselu dienu. Kad beidzot atkal no mežmalas atskanēja pazīstamais svilpiens, Bobis, nikni riedams, metās turp.

Pičuku mēs atradām uzkāpušu bērzā un Bobi atņirgtiem zobiem pieslējušos pie stumbra. Bobi aizdzinām mājās. Kad Pičuks nokāpa lejā, ar roku pieturēdams saplēsto bikšu dibenu, Mārīte teica:

— Tavs paštaisītais pulveris nemaz nebija aizdedzies.

— Mēs bijām aizmirsuši attaisīt šiberi, — es piemināju.

— Nekas, — Pičuks mūs mierināja, — amerikāņiem arī vēl no šīs lietas nekas jēdzīgs nav iznācis.

— Kur tad Bobis?
— Atļaida. tāpēc, ka vļņš netika
galā ar darbu.

V. Grigorjeva zīm.
no žurn. «Perec».

VEIKSME

— Kas tas par uzvalku, ko jūs esat man uzšuvuši?
Visi smejas!
— O! Tad tā ir mana pirmā veiksmē! Agrāk visi, kam
vien es šuvu, raudāja.

Hugo Diegs —

Hugo dienas piecas, sešas
Domīgs tausta tukšās ķešas:
Laikam nāksies šanci lūkot,
Tā bez naudas nevar kūkot.

— Jauneklīl — teic vīrs aiz galda,
— Kungs, kas zem' un debes' valda,
Baro manas mīešas, garu.
Arī tev es līdzēt varu.

garīgs darbinieks

Darba drēbes itin glaunas
Priekšnieks pasniedz Diegam jaunas,
Sveci rokā splež un rāda,
Izdarība šeit būs kāda.

— Vespers, nespers, man vienlga,
Ja tik iznāk krietna alga.
Tāpēc vīns ar lielo meru
Jaiedzer uz dieva jēru.

*Iztukšoto vīna kausu
Nevar atstāt gluži sausu.
Kaut vai ūdens jālej iekšā -
Cieņai jābūt dieva priekšā.*

*Baznīckungs kā pūķis šņāca:
— Rīma, tevi jāpārmāca!
Diegu kaustīja un tesa:
— Še tev alga, muļķa desal!*

*Izrāvies ar lielām mokām
Dēva vietnīkam no rokām,
Hugo kājas ņem pār pleciem:
— Traks, kas krit uz māņiem veciem!*

M. Ramanes zīmējumi un teksts

V. Artavs

**Kad spekulants sūta pa protesta notai žurnālam
«Dadzis» un «Asajai slotai»**

*Tos feletonu autorus
Es piekautu ar prieku.
«Kas nestrādā, tam nebūs ēst!» —
Nu ko jūs rakstāt niekus!
Vai ir viens kārtīgs spekulants,
Kas dīkā laiku vada?
Jūs pamēģiniet izbraukāt
Uz tirgiem Ļeņingradā!
Varbūt jums šķiet, ka milici,
Kas ķēris jūs un trencis,
Var apvārdot ar lūgšanām
Kā dievu tēvu Ķencis?
Ko vien tu cilvēks darīt sāc,
Tev priekšā aizliek kāju.
Nu vai tad tur ir jaunums kāds,
Ka sāku celt es māju?
Kur mežu cērt, tur skaidas lec,
Bet tur, kur mežu nava,
Var atlekt arī šīferis
Vai ķieģeji un java.*

Pa šķembiņai, pa skaidiņai
Kā pelīte es stiepu...
Nav pašam jauna uzvalka,
Nav «Volgai» jaunu riepu.
Uz Sočiem sieva nebrauca
Un savārga no bēdām.
Mēs katru rubli taupījām,
Pat ikrus — melnos! — ēdām!
Un, lūk, par manu kotedžu
Ar garāžu un žogu
Man piesolīja istabu
Ar aizrestotu logu,
Lai es uz ātro taisoties
Un sienot ceļasaini,
Pat nepūloties pajautāt,
Vai es ar mieru mainīt!
Nu, vai tad tāda attieksme
Spēj radīt darba prieku?
Bet fejetonu autori
Joprojām raksta niekus:
«Kas nestrādā, tam nebūs est.»
Par ko gan viņi karo?
Es tagad nedaru neka,
Bet mani tomēr baro.
Lūk, jūsu pūļu rezultāts!
Vai nu jums nebūs gana?

Ar cieņu

3. kamerā

bez pastkastes un zvana.

Lasītāju konference.

G. Bērziņa zīm.

Jānis Dimants

Lasītājs

Lasa. Svīzdams. Rīts vai vakars.
Kaut ko, kam ar zemi sakars.
Zibeno vai mērcē rasa,
Neatļaižas vīrs, bet lasa.
Lasot klanās, izstiepj rokas,
Goda vārds, nu tīrās moka!
Telksit: — Rudens, būtu plāvis! . . .
— Lasu, — atbild, — veīns parāvis!
Mute ciet. Ko te vairs prasīt?
Gods kam gods, ja tā var lasīt.
Kādas lasīšanai sekas?
Bekas, mīļie,
tikai
bekas!

Vit. Misēvičs

Pakalpoja

(Humoristiska groteska)

Fabrikas «Trīs spīduļi» meistars Jons Dalba, gaidīdams pusdienas, sēdēja verandā un lasīja laikrakstu.

Pēkšņi viņš saausījās: no kaimiņu dārza atlidoja savādas skaņas.

— Sivēns! — konstatēja Dalbas sieva Biruta, kas arī bija iznākusi verandā. — Tavas fabrikas inženiera Kanopkas ruksis. Aizvakar Kanopkas sieva taujāja, kur varētu dabūt dzimšanas dienai sivēnu ar āboliem...

— Bet šis taču ir bez āboliem, — brīnījās Dalba. — Skaties, kā rakņājas, iespraucies rožu krūmā...

Sieva iekliedzās:

— Uš! Uš!

Taču Dalba sievu apsauca:

— Tss! Nedrikst! Ja nu kaimiņš pamana? Galu galā tas ir mūsu galvenā inženiera sivēns... Bet es inženieri nesen sapulcē aiz pārskatīšanās pakritizēju. Tagad viņš uz mani, kā liekas, skatās greizi...

— Nu ir vislabākā izdevība izlīgt! — teica Biruta, sievietes nemaldīgā instinkta vadīta. — Ej, padzen sivēnu nost! Skaties, saruna iznāks...

Nevelkot laiku garumā, meistars sameklēja savu dēlēnu Dobilu, astoņus gadus vecu zaļknābi, un pavē-

lēja viņam tikt galā ar sivēnu. Dobilam divas reizes teikt nevajadzēja. Viņš tūdaļ izlida cauri sētai un grāba sivēnu aiz astes.

Sivēns šausalīgi iekviēcās un iešāvās tomātu dobē. Dobils gaviļēdams joza tam pakal. Iznāca tāda simfonija, ka, zobus sakodis, atskrēja arī pats tēvs.

Taču sivēnu dzenāšanā Dalba ar suņiem sacensties nevarēja. Viņam sapinās kājas, un tūlīt arī atskanēja plistošu lecekšu stiklu troksnis.

Bet sivēns, zaudējis savas cūciskās sajēgas pēdējās paliekas, metās no vienas vietas uz otru, kvieca un joņoja pa gurķiem, rozēm, redīsiem un puķenēm. Viņam pakal, nosvidusi un smagi elsdama, dzinās Dalbu ģimene.

— Ķer, grāb, gāz tam velnam! — skanēja kareivīgi saucieni.

Galu galā sivēns izmisīgi kvieca jau Dalbas rokās. Kaimiņu dārzs izskatījās pēc kara lauka.

— Kur lai to liek? — sāka gudrot abi Dalbas un viņu atvase.

Pirmais izeju atrada Dobils. Viņš parādīja un attaisīja vaļā Kanopku priekšnamu. Tur sivēnu ielaida un ieslēdza.

— Redzēsi, inženieris vēl pateiksies, — piezīmēja Biruta, vēl joprojām aizsēsusies. — Labi būtu, ja Kanopka uzzinātu, kas to izdarīja. Tūlīt piezvani viņam uz kantori.

Priekšnamā sivēns kvieca tik ilgi, kamēr iečikstējās priekšnama durvis.

Vēl pēc brītiņa Dalba izšāvās no savas istabas kā lode. Viņš gribēja ko teikt, bet te Kanopku viesistabā kaut kas nodārdēja. Iekviēcās sivēns.

— Tēti, viņš nogāza televizoru, — dēlēns priecīgi

lūkāja uz vienas kājas. — Es zinu, es tur esmu bijis pie viņu Stasja...

Dalbiene saknieba lūpas.

— Vai tu saproti, ko ar savu gudrību esi izdarījust, — kļiedza Dalba, juzdams, ka pārklājas ar aukstiem sviedriem. — Es piezvanīju Kanopkam...

— Nu un kas tad ir? — arī sieva sāka uztraukties.

Viņas vārdus pārtrauca troksnis Kanopku dzīvoklī: kaut kas gruva un gāzās. Liekas, saplīsa šis tas no sadzīves inventāra.

— Viņš ļoti brīnījās... — Dalba kļiedza tālāk. — Teica, ka savā mūžā nekādus sivēnus neesot pircis un nepirkšot!.. Vai tu saproti, kā mēs ar šo sivēnu esam izcūkojuši inženieri?!

Dalbiene nobāla un apsēdās turpat, kur stāvēja.

Ž. Semtovs

Visgodīgākais cilvēks Amerikā

«Svētīgi tie, kas nekā negaida, jo tiem nebūs vilties.» Ar šādām nomierinošām domām prātā Duglass Džonsons kādu vakaru atgriezās mājās. Viņš bija bezdarbnieks, pēc aroda naktssargs, un viņam bija melna āda. Un ar tādām īpašībām pat neierobežoto iespēju zemē patiesi neko labu gaidīt nevar.

Duglass lēni vilkās pa vāji apgaismotajām Losandželosas nomales ieliņām. «Losandželos» nozīmē «eņģeļi», bet Duglasam pat prātā neienāca, ka viņš varbūt ir vienīgais eņģelis šai pilsētā. Taču laimei un nejaušībai pilnīgi negaidot bija labpaticies apstiprināt viņa piederību debesīm.

Duglasi skatiens pēkšņi atdūrās pret kādu sīku priekšmetu, kas gulēja uz ielas. Viņš apstājās, paskatījās ar interesi uz sainīti un bez pūlēm pacēla. Sainītim bija krusteniski uzmaukti gumijas gredzeni. Tas bija visparastākais sainītis, bez uzraksta un adreses. Duglass attaisīja to vaļā. Viņš nezaudēja tai pašā acumirkļī samaņu, kaut gan to darīt viņam bija pilnīgs pamats. Jaunavas Marijas parādīšanās viņu tā neapstulbinātu kā sainīša saturs. Brīnums, patiesi brīnums! Sainītī bija zaļi papīriņi — vesela kaudze istu dolāra banknošu!

Duglass aizskrēja mājās ar tādu ātrumu, ko ikvienā stadionā atzītu par pasaules rekordu. Kad viņu, līdz pēdējai iespējai uzbudinātu, ieraudzīja sieva un bērni, tie nolēma, ka ģimenes galva ir atradis darbu.

— Brīnums! — viņi kori iesaucās.

— Brīnums! — tikko dzirdami izdvesa Duglass un nolika sainīti uz galda. Kopīgiem spēkiem pārskaitīja

naudas zīmes. Tieši 250 tūkstoši dolāru! Ko iesākt ar šo summu? Saskaņā ar amerikāniskā dzīves veida parašām nauda jāpatur sev. Turklāt, ja tā ir droša, iespēja izkļūt no bezdarba. Un galu galā, vai tad šī summa nebija tā pati virsvērtība, ko viņam nolaupīja? Taču Duglass Džonsons nebija marksists un tai naktī nekādām pretamerikāniskām pārdomām nenodevās.

Pa to laiku policija meklēja minēto sainīti. Lai cik neticami tas izklausītos, nauda bija izkritusi no bruņu mašīnas, kas pārvadāja līdzīgas sīkas vērtības uz kādu banku. Visu nakti policisti centimetru pēc centimetra pārmeklēja bruņu mašīnas maršrutu un pārbaudīja katru papīra gabalu, kas mētājās uz ceļa, taču nekā neatrada. Bet no rīta Duglass, kas bija tipisks vidējais amerikānis, piezvanīja uz policiju . . .

Tā bija sensācija: cilvēks Amerikā atradis uz ielas 250 tūkstošus dolāru un tos atdevis! Tā jau bija varonība, kas līdzinājās ārprātam! Avīzes sajūsmā sacēla neiedomājamu troksni un pat atļāvās publicēt savās lappusēs nēģera attēlu. Duglass Džonsons kļuva slavens. Viņš runāja televīzijas pārraidē, un visi kori pasludināja to par visgodīgāko cilvēku Amerikā, par debesu eņģeli . . .

Kad cilvēks ieguvis tādu popularitāti, it īpaši Amerikā, kur reklāmu vērtē augstāk par visu, tad viņam paveras daudzas durvis. Duglass Džonsons, piecdesmit divus gadus vecs nēģeris no Losandželosas, neizvirzīja savu kandidatūru prezidenta vēlēšanās. Viņš lūdza tikai darbu.

Kā jūs domājat, vai varēja tā gadīties, ka neatradās neviens, kas piedāvātu darbu visgodīgākajam Amerikas cilvēkam? Diemžēl, jā . . . Bet, galu galā, ja tu esi atradis uz ielas 250 tūkstošus dolāru un neesi tos paturējis sev, tad darba devējam tas šķiet ļoti aizdomīgi. Vai tādu

cilvēku var uzskatīt par normālu? Tāds ir vai nu traks, vai jūcis, vai arī abi kopā!

- Duglass Džonsons klaudzināja pie daudzām durvīm, bet arī tagad, kad ir pagājis jau vairāk nekā gads, kopš viņu pasludināja par absolūto Amerikas čempionu godīgumā, viņš vēl aizvien nav atradis darbu...

Svētīgi tie bezgodīgie, jo viņiem Amerikā ir daudz darba.

No žurnāla
«Stršēl», Sofija

Uz Rietumiem aizbēgušo latviešu sociāldemokrātu barvedis Bruno Kalniņš saviem maizes kungiem par prieku nodarbojas ar Latvijas vēstures viltošanu.

Laikrakstu ziņa

— *Suns zina, kā maizi ēd.*

Ū. Mežavilka zīm.

A. Skailis

Nāvīgs apvainojums

- *Oficiant Klopsī!*
- *Klausos, biedri direktor!*
- *Pilsonis, ko jūs nupat apkalpojāt, izskrēja no restorāna sanīknots. Tas taču bija mūsu priekšnieks, tresta nodaļas vadītājs Vēdergailis!*
- *Jā, tā viņš pats man arī teica!*
- *Ahā, tā tad manīja, ka esat iesācējs? Kādā veidā jūs viņu apvainojāt?*
- *Nevar būt, es biedru Vēdergaili apkalpoju priekšzīmīgi!*
- *Kāpēc tad viņš noskaitās?*
- *Goda vārds, nezinu!*
- *Ko jūs viņam pasniedzāt?*
- *Zupu, cepeti, salātus...*
- *Un vēl?*
- *...kompotu, cepumus, kaliju!*
- *Vairāk neko?*
- *Nu, beigās es viņam pasniedzu...*
- *O, es nojaušu nelaimī! Jūs viņam pasniedzāt...*
- *Rēķinu, biedri direktor...*

Laimonis Kamara

PĀRĀK VECS STĀSTS

Pret mīetu
Savus ragus
Auns reiz trin:

-- Lai visi vilki
Likumu mest zlu!
Kā tūdam vīram
Reiz pa sānlem
Vilks...

Te, protams,
Kā jau plemīn,
Klāt ir vilks.

Cik labi,
Ka bez biksēm
Staigā auns!
Jo cītādi...

Ak, piedodiet,
Man kauns...

Joka pēc

Pārsteidza

— *Atnesu jums savu pirmo lugu.*

— *Kāds sižets?*

— *Viņa mīl viņu, bet viņš...*

— *Bet viņš mīl citu?*

— *Nē. Viņš arī mīl viņu.*

— *Tas ir oriģināli!*

*

Zābaks pameta sandali tāpēc, ka bija dzirdējis sakāmvārdu: «Tikai divi zābaki ir pāris.»

*

Rudzupuķes labas tikai vāzē, uz lauka tās ir nezāles.

*

Kokgriešana ir māksla. Bet griezt augošā kokā — huligānisms.

*

— *Par to, ka cājus skaita rudenī, vajag domāt jau pavasarī.*

Novele par nelaimīgu mīlestību

Latīņai tik ļoti patika augstlēcējs, ka tā nolēma krist kopā ar viņu.

— Nesaprotu, kāpēc viņš par to skaišas? — rūgti žēlojās Latīņa. — Vai tad es viņam ko ļaunu nodarīju? Tieši otrādi, es viņa dēļ pat upurēju savu augsto stāvokli.

— Pakļau, mamm, te raksta, ka simti jauno speciālistu noņēmuši doties uz neskartajām zemēm.
— Skatīsi. Tad jau tavas izredzes palikt Rīgā aug augumā!

G. Čiliša zīm.

Emīls Krotkijs

DOMU GRAUDI

Pelnu trauks bija tik skaists, ka aiz cienības pret to daži meta smēķu galus uz grīdas.

*

Boksa sacīkstes sporta entuziasts noskatījās ar prieku. Bija patīkami izjust, ka piekauj citus un nevis viņu.

*

Iedams gulēt, viņš vienmēr ņēma līdz acenes. Lai labāk redzētu sapņus...

*

Mākslas cienītājam bija savs viedoklis. Viņš slavēja kino un nopēla teātri. Pēdējā ieejot vajadzēja vilkt nost galošas.

*

Vainīgs komponists, bet dauza klaviatūru.

*

Arī cukurslimība nav salda.

*

Alus putoja kā jūra un tā baudītājus mazliet šūpoja.

*

Kad autors bija pabeidzis savu sesto romānu par agrajiem viduslaikiem, par viņu teica: «Šim rakstniekam pieder nākotne!»

*

Viņa noplēsa savam draugam veselās septiņas karakula ādas.

*

Glezna «Priežu sils» pievērsa uzmanību ar savu lielisko sarkankoka ietvaru.

*

Suņu izstādē labi redzamā vietā bija izlikti divi plakāti: «Suns — cilvēka draugs» un «Sargieties no suņiem!»

A. Potemkovskis

Analīze

Es teicu ārstam, ka nejūtos labi, vājums vai kas...

— Nu, paskatīsimies, — atbildēja ārsts. — Izmeklēsim vispusīgi. Mūsdienu medicīna nav nemaz tik bezspēcīga. Izdarīsim analīzes, rentgena uzņēmumu, iztaisīsim kardiogrammu. Slimību nedrīkst ielaist. Tā, jums vajadzēs iet uz Ķiršu ielu 6, Dombrovska ielu 12, Triju priesteru laukumu un ambulanci Bagateles ielā. Neaizmirstiet, ka jums vajadzīgi poliklinikas numuriņi, darba vietas izziņa un ārstēšanās kartīte! Protams, vajadzēs nokārtot arī šādas tādas formalitātes. Sirsnīgi ieteicu nevienu dienu nevilcināties.

Es nevilcinājos. Braucu, kurp vajadzēja. Stājos rindā, kur vajadzēja. Izrādījās, ka jābrauc uz citu vietu un jāstāv citā rindā. Es braucu visu nedēļu bez atelpas. Ķiršu iela. Dombrovska iela. Triju priesteru laukums, Bagateles, Krupja, Lempju iela. Sestais stāvs. Pirmais. Trešais. «Atnāciet rīt!», «Šodien vairs neizsniedz». 7,30; 18,05. Dažas formalitātes tiešām bija.

Pēc nedēļas atkal ierados pie ārsta un iedevu viņam analīžu rezultātus.

— Vai viss? — jautāja ārsts.

— Viss, — es priecīgi atbildēju.

— Rentgena uzņēmums? Kardiogrammas? Kuņģa sula? Bronhogrāfija?

— Pilnīgs komplekts.

Ārsts laipni uzsmaidīja un sniedza man roku.

- Apsveicu! Jūs esat pilnīgi vesels cilvēks.
— Vai jūs tā domājat?
— Katrā ziņā. Ja sešās dienās jums izdarītas astoņ-
padsmit analīzes poliklīnikā, tad par to vairs nevar būt
šaubu. Jūs esat vesels. Es personiski ticu analīzēm. Ana-
līzes ir mūsdienu medicīnas pamats. Slimnieks tās ne-
spēj izturēt.

Slaukšanas agregāts
(piekolhoznieka tipa).

A. Stankēviča zīm.

PAREIZA PIEEJA

Ekskursija gāja uz beigām. Pieminekļi, muzeji un galerijas bija apskatītas. Fotoaparāti klikšķēja ar rakstāmmašīnu ātrumu. Toties manāmi bija apsīkuši izbrīnas saucienu krājumi.

Tikai viens no ekskursantiem nekur neizrādīja savu prieku. Viņš aukstasinīgi aplūkoja gan košās gleznu krāsas, gan monumentu dižciltīgās līnijas. Arī muzeji neizraisīja viņā kaut cik manāmas emocijas.

Un, tikai nokļuvis valsts bibliotēkā, viņš pēkšņi pārvērtās. Viņa biedri pārsteigtī skatījās, kā tas lēkāja no viena galdiņa pie otra un dzīvi sarunājās ar bibliotekāriem. Bet, iegājis grāmatu glabātavā, viņš pavisam apklusā un apstājās, salicis rokas kā lūgšanā.

— Nu, kā? — ekskursijas vadītājs apmierināts jautāja. — Vai iespaidīgi?

Ekskursants neatbildēja ne vārda. Viņš pieskrēja pie plaukta, paņēma vienu grāmatu, saudzīgi to apglaudīja, aptaustīja un nolika atpakaļ. Tad otru, trešo...

Ekskursijas vadītājs ar cieņu jautāja:

— Jūs laikam mīlat grāmatas?

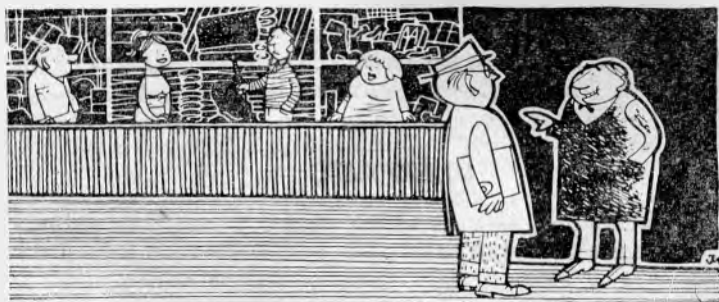
— Un kā vēl! Tas man, var teikt, dzīves saturs...

— Jā, te, jāsaka, ir gara bagātības... — ekskursijas vadītājs teica.

— Patiešām bagātības... Ne mazāk kā trim gadiem... — piebilda ekskursants un nopūtās.

— Nu, ko jūs! — ekskursijas vadītājs nobrīnījās.
— Trijos gados izlasīt tādu daudzumu grāmatu!

— Muļķības! — aizvainoti atcirta bibliofils. — Lasīt?
Nē, ja man dotu šo bagātību... Es uzreiz trīs gadus uz
priekšu izpildītu papīra izejvielu nodošanas plānu...

— Kā jūsu veikalā ar kadrēm? Vai
varat tiem uzticēties?

— Pilnīgi. Lūk, mana steva, dēls,
meita, vectētiņš...

I. Melgaiļa zīm.

L. Kamara

Septmaņu saruna kosmisko lidojumu priekšvakarā

— Beidz skumt! Drīz brauksim muļķus uz Mēnesi zvejot!

Kā stāsta, tur septiņreiz vieglāk viss nākot un ejot!

— Uz Mēnesi? Kurš gan tev veltīgi smadzenes maisa? Cik dzirdams, tad tur nu galīgi neesot gaisa!

Dīvainas laulības

Izejošais dokuments ar ienākušo vēstuli bija savtenujuši savus liktenus uz mūžu.

— Nav, patiešām nav ko brīnīties par šīm laulībām, ja par dzimtsarakstu biroja vadītāju strādā ātršuvējs, un viņš zina, ko dara, — pārliecinoši apgalvoja aktu vāks.

STARP CITU

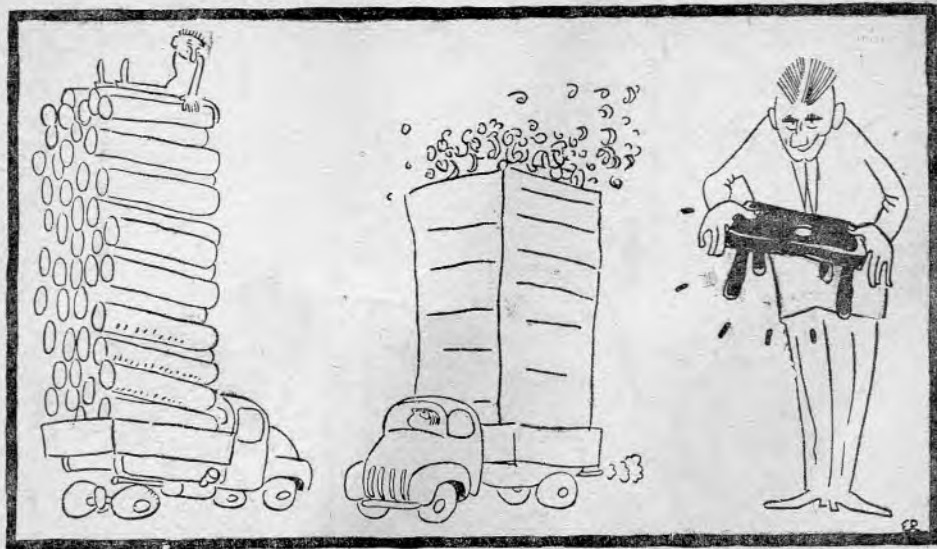
— Huligāns! — viņš bjāva, kad bija uzsēdies uz pudeles lauskām parka zālājā.

*

Referentam pletrūka ūdens. Un viņš beidza.

*

Centra aizsargs spēlēja ar galvu. Tāpēc neviens nebrīnījās, ka viņam kails pakausis.

Materiāls.

Skaidas.

Produkcija.

E. Rusmaņa zīm.

Kā Matilde Kalnakaza

No rīta tev jāceļas reizē ar
gaiļiem...

Un tad tu nabags ņem un strā-
dā kā zirgs...

... To es saku droši, ka otru
tādu zosi viņš visā Rīgā neat-
radīs,

laulību nostiprināja

Visu priekšpusdteni jānoskrēnas kā sunim...

...bet vecais parnāk mājās un slaistas kā runcis...

...bet es arī tāda aita vairs nebūšu un, kā grābšu, tā pataisišu melnu un maziņu...

G. Bērziņa zīm.

ĀRZEMJU HUMORS

Kubists: — Džentlmenis, kura portrets šeit uzgleznots, nāca pie manis un lūdza mazliet pārveidot degunu.

Draugs: — Un tev tas nepatīk?

Kubists: — Nē, bet es nevaru atcerēties, kur to iezīmēju.

*

Tiesnesis: — Jūs apvaino par vāverišu šaušanu neatļautā laikā. Vai jums ir kāds attaisnojošs iemesls?

Mednieks: — Jā, pašaizsargāšanās.

*

Jauna meiča droši pienāk pie sievietes, kuru noturējusi par slimnīcas pārzini.

— Vai es varētu apmeklēt kapteini Viljamsu, lūdzu?

— Vai es drikstu zināt, kas jūs esat?

— Protams! Esmu viņa māsa.

— Jauki! Priecājos, ka jūs sastapu. Esmu viņa māte.

*

— Kāpēc tu ar Konrādu sastrīdējies?

— Vakarā vakarā viņš atkal mani bildināja!

— Bet kas tur slikts?

— Dārgā, bet es viņam devu piekrišanu jau iepriekšējā vakarā.

Īsi stāsti par mākslu

Beidzot arī Viņš sagaidīja ovācijas; skatītājiem paziņoja, ka Viņu nomainīs dublētājs.

*

Leļļu teātra primadonnai pārmeta, ka viņa dziedot ne savā balsī.

*

Māksla ne acu galā neieredz mākslotību.

*

Nav liels gods būt dziļumu pētniekam seklu tematiņu panākā.

*

Lozungs «Dari kā esi!» der visur, tikai ne mākslā.

Starp citu

Muļķība ir kaite, kas nenomāc tikai pašu slimnieku.

*

Bēdu nasta laikam ir vienīgais smagums, kura nešanu nevar mehanizēt.

*

Ar cukurslimību dažkārt sirgst arī dzejoļu krājumi.

*

*— Lai arī neveiksme, — draugi mierināja autoru,
— tofies radoša!*

Kā Matildei Kalnakazai

— Jau no paša rīta, tikko es
plecejos, man griežas galva un
melnš vien stāv priekš acīm.

Kāpt nemaz ir nedomā — lū-
liņ ņem elpu ciet.

Vakaros, tad esi tā nogurusi,
ka sirds kāpj pa muti laukā.

velns tūkstoš kaites uzsūtīja

Kad pieliecos, tad tā vien liekas, ka pats nelabais sēž uz muguras un lauž krustus..

Reizēm atkal vien tā kā ar fesmū dur sānos.

Labi vēl, ka dakteris Sperzāle caur pazišanos tās varnas parakstīja. Varbūt paliks labāk...

G. Bērziņa zīm.

Tā esot gadījies

Viktoram Igo kāds no viņa pazīnām reiz aizrādīja, ka epigrammu un mazu dzejolišu rakstīšana varētu kaitēt lielā rakstuleka slavat.

— Vai tiešām? — Igo izbrīnījās. — Pēc manām domām Herkules paliktu Herkules arī tad, ja viņš nestu rokā vienu ziedlīpu.

Reiz Marku Tvenu ielūdza viesībās pie kāda pazīstama advokāta. Namatēvs, sabāzis rokas blīkšu kabatās, iepazīstināja viesus ar rakstnieku šādiem vārdiem:

— Lūk, rets gadījums: humorists, kas raksta tiešām jociņus darbus!

— Nu, advokāts, kas tur rokas pats savās kabatās, arī ir rets gadījums, atbildēja Marks Tvens.

Franču politiskajam darbiniekam Mirabo viņa karjeras pirmajos gados pārmeta, ka viņš nemaz neesot savu lielisko runu autors. Tās uzrakstot citi. Mirabo uz šiem apmelojumiem atbildēja šādi:

— Ļabi, tad pasūliet pie personām, kas uzraksta manas runas, arī atbildes uz tām!

Vācijas ķeizars Kārlis V jautāja slavenajam Itāliešu tēlniekam Mikelandželo, kādas ir viņa domas par gleznotāju Albrehtu Direru.

Pēc īsas pārdomas tēlnieks atbildēja:

— Ja es nebūtu Mikelandželo, es drīzāk vēlētos būt par Direru nekā par Kārlu V.

A. Lūdums

Reta vaļsirdība

Kādam vīram, kam ļoti patika citus pamācīt, reiz jautāja: kas ir ētika, estētika un morāle?

— *Ētika?* — viņš ilgi rauca pieri. — Tas ir, kad es, teiksim, radoši izmantoju svešas domas un par savu pašreizlīdzību saņemu atbilstošu honorāru...

— *Estētika?* — arī šī jēdziena izskaidrošana viņam sagādāja manāmas grūtības. — Hm... Nu, vārdu sakot, pozitīva attieksme pret skaistumu. Apmēram tā, kā es to apliecinu dažām dāmām...

— *Morāle?* — te vīra sejā atplaiksnījās neviltots smaids. — Visvienkāršākā lieta pasaulē! Morāle taču ir tas, ko es diendienā lasu cilvēkiem, kuri nesaprot, kas ir estētika un ētika...

— *Vectētiņ, sēdieties, lūdzu! Šis zēns jums atbrīvos vītu.*

— *Paldies, meitiņ! Lai pasēž vien, kamēr vēl jauns! Pienāks vecums, tad atsēsties vairs nedabūs...*

Sošutums

— Ir nu gan jaunatnel Nav vairs nekādas cēņas pret vecākiem, — šķendējās vecā lidaka pēc neveiksmīga mēģinājuma notvert sapalēnu.

GADU MIJĀ

JAUNĀKĀ ZINĀTNISKĀ LĪDZSTRĀDNIKA
P. PUSAKA
ASTRONOMISKAS PĀRRUNAS

Pavisam negaidīta ir sagādīšanās, ka gada garums vienāds ar laiku, kas nepieciešams, lai Zeme izdarītu pilnu apgriezīenu ap Sauli. Šis laimīgās sagādīšanās dēļ gadus iespējams kontrolēt arī astronomiskā ceļā, un tas ir liels atvieglojums cilvēkiem, kuriem tāpēc nenākas kalendārā rūpīgi nosvītrot katru dienu, lai kādu gadu nejauši neizstieptu garāku. Un vēl jo brīnumaināk ir tas, ka katra pilna apgrieziena beigu moments vienmēr pienāk 31. decembrī, un tādēļ jauns apgriezīens ap Sauli Zemei gribot negribot jāsāk tieši tai dienā, kad sākas arī jauns gads, tas ir, 1. janvārī. Diemžēl, minētajam faktam esam spiesti uzticēties pārāk hipotētiski un to nav iespējams pakļaut sistemātiskai kontrolei, kādēļ arī iespējams, ka iedzīvotāju vidū var rasties nelietderīgs sajukums. Tā, piemēram, mums godīgi jāatzīst, ja kaut kādu tehnisku iemeslu dēļ jaunais gads nokavētos un sāktos, teiksim, 10. janvārī, šis notikums paliktu nelevērots, ja arī apgrieziena periods, t. i., gads, novilcinātos par desmit dienām. Daļa iedzīvotāju (nezkāpēc sevišķi tie, kuru darbs saistīts ar celtniecības organizācijām) šādu termiņu atlikšanas iespēju pat uzskata par visai dabisku, kāpēc arī Jaungadu sagaida vēlāk par oficiāli noteikto datumu.

Pieņemot par pamatu gadu numerācijas kārtību un vispārinot to, ir mēģināts secināt, ka arī cilvēks ar katru gadu kļūst vecāks. Šāds secinājums jāuzskata par caur

un cauri kļūdainu, jo ir zināms pārāk daudz gadījumu, kad cilvēks palicis kaut kur starp 20.—22. dzīvības gadu diezgan ilgi (līdz izešanai pie vīra). Tāpat arī nav noslēpums, ka pie mums var masveidā atrast strādniekus, kas, piemēram, septiņus gadus veic sešos vai pat piecos gados un pie tam vēl likumsakarīgi gaidītās ātrākas novecošanās vietā kļūst aizvien možāki un jauneklīgāki. Turpretī tie, kas nespēj pabeigt gadu vienā gadā, noveco tieši acu priekšā, kas jo sevišķi uzskatāmi izpaužas viņu garīgajā uzbūvē.

Izpētījot kalendāru, pat visneticīgākais var pārliecināties, ka gads sastāv no dienām. Interesanti, ka dienas ir dažāda garuma. Vispirms jau par divām stundām isākas ir sestdienas, bez tam, vasaras dienas ir garākas nekā ziemas dienas. Gadalaikiem raksturīgo atšķirību (tas ir, dienu saraušanos un izstiepšanos) nevar visā pilnībā izskaidrot tikai ar termodinamiskiem iemesliem, bet zināma nozīme gan laikam ir arī parādībai, ka nakšu garums tajā pašā laikā ir proporcionāli pretējs. Ja diennakts rašanos pamato ar apstākli, ka Zeme griežas pati ap sevi, tad dienas un nakts nevienādības iemesls acīm redzot ir tas, ka pa vasarām Zeme griežas dienā lēnāk, bet naktī ātrāk, un ziemās — pretēji. Tas, ka Zeme tiešām griežas, ir labi sajūtams algas dienās. Tomēr zināt nozīmē apšaubīt. Pēdējā laikā radušās nopietnas šaubas, vai šī pārliecība ir pareiza, un zinātniski tās pats pirmais izteicis Zeltaciema vecākais iedzīvotājs Māliņu Miķelis. Viņa kristāldzidrā argumentācija ir šāda.

Ja zemeslode grieztos riņķī, tad arī mājas grieztos tai līdzī. Tātad: ja viens mājas gals ir rītos un otrs vakaros, tad griešanās iznākumā šiem galiem kādreiz būtu jābūt arī ziemējos un dienvidos vai kā citādi, kas gan līdz šim vēl nekad nav manīts.

Pie diennakts jautājuma varētu pieminēt vēl tik

daudz: vienīgā atšķirība starp dienu un nakti ir tā, ka nakti ir tumšs, bet dienā gaišs, kur arī izpaužas lielā dabas tālredzība. Ja būtu otrādi, tad cilvēkiem nāktos iet uz darbu tumsā, bet gulēt tad, kad visapkārt gaišs, un šī anormālība nestu sev līdz ne vien neērtības, bet arī neapbrēķināmi lielu elektroenerģijas pārtēriņu. Tāpat arī naktssargi pazaudētu savu dienišķo maizi, jo vajadzīgi būtu tikai dienassargi, kas tad darbotos dienas tumsībā.

Sens ieradums gadu mijā ir laimes vēlēšana, kurā piedalās vismaz divas personas — A un B. Pienākumi starp tām sadalīti nevienlīdzīgi. A-m nākas pateikt tikai trīs vārdus: «Laimīgu jauno gadu!», bet B-m jāpatur prātā vairāki varianti. Vēl papildu grūtības rodas tad, ja B ir ļoti smalkjūtīgs (kā vairums cilvēku) un savu pienākumu pūlas veikt ar sasprindzinātu centību. Tādā gadījumā viņam ik atbilde šķītis nepiemērota. Ja teiksit: «Jums vēl labāku!», tad no šī teksta var izlobīt pārmetumu, ka A it kā nebūtu ielicis savā vēlējumā pilnu devu, bet jūs gan, lūk, tāds neesat.

Formula «Jums to pašu!» ir diplomātiska izlocīšanās, acīm redzama neuzticēšanās pretējās puses vēlējuma patiesīgumam, un tāpēc (katram gadījumam) ar zemitēkstu, tā sacīt, zobs pret zobu.

Ja atbildēsīt tikai: «Hm, hm!», radīsīt par sevi ārkārtīgi nepatīkamu iespaidu, ja vien neesat A priekšnieks. Lai novērstu visas iepriekš aprakstītās nepatīkšanas, ir tikai viena izeja: rodoties apsveikšanas vajadzībai, nekavējoties ieņemiet A pozīciju un ļaujiet A-m pašam spēlēt atbildīgāko lomu, kamēr attiecīgās komisijas atradīs šai ierašai apmierinošu formu. Bet līdz tam jāuzticas vienīgi ātrumam, kāpēc arī... kaut vai, tā sacīt, teikums paliek pusratā, kā...

Laimīgu Jauno gadu!

«Tagad kolonizatori, juzdami, ka viņu kundzībai tuvojas gals, pūlas smaidīt, kaut gan nav ko priecāties. Viņi stāsta, ka pašī aizejot no kolonijām. Bet kas gan tam ticēs? Kam tad nav skaidrs, ka viņi sper šo soli, zinādami, ka viņus tā kā tā padzīs ar kaunu. Tālredzīgākajiem kolonizatoriem izdodas aiziet, tā sakot, piecas minūtes pirms tam, kad viņus, vienkārši sakot, padzīs ar kājas spērtenu.»

No PSKP CK pārskata partijas XXII kongresam

— Uzmaniību! Uz startu!

I. Sičeva zīm.

Satura rādītājs

1. Laika skaitīšana Latvijas PSR	76
2. Gadalaiki 1963. gadā	77
3. Aptumsumi 1963. gadā	78
4. Jaunais ir klāt!	80
5. Fantāzija un īstenība	83
6. H. Murjānis. Voidemāram Bušam, automātu konstruktoram	86
7. Fricis Rokpelnis. Četrriņķis	86
8. F. Rūsiņš. Bērni paliek bērni	90
9. V. Rusakovskis. Speciālists	94
10. I. Pakalns. Operācija «Glābšanas riņķis»	100
11. J. Juzefs. Savas centības upuris	103
12. A. Lūdums. Priekšsēdētāja dīvainības	105
13. D. Liniņš. Cements un vate	110
14. S. Lems. Misionāra nedienas	112
15. Pēteris Ēteris. Gods nosargāts	120
16. K. Ezītis. Zālaina koncepcija	127
17. Vēstule no paradizes	132
18. A. Imermanis. Marsietis	136
19. C. Melameds. Pārbaudījums	144
20. Laimons Pēlmanis. Domātājs maratonists	148
21. R. Allers. Cīpēji	149
22. V. Rusakovskis. Kā slimoja biedrs Dēlītis	154
23. M. Lanskojs. Atmosfēra ap Čaškinu	161
24. Glābiet!	168
25. D. Zigmonte. Pirmizrādes iespaidi	169
26. V. Artavs. Apbrīnojams reizrēķins	175
27. G. Rikļins. Pēc paša vēlēšanās	178

28. Fricis Rokpelnis. Kuplejas par rakstlīpratējiem	181
29. H. Priedītis. «Made in USA»	186
30. V. Conevs. Velni un cilvēki	192
31. D. Liniņš. Sirdsapziņas balss	194
32. V. Miks. Apzinīgā	195
33. A. Skailis. Vārdošana	198
34. A. Atvara. Ko dāvināt vīram?	202
35. G. Ivolgins. Žanra untumi	204
36. L. Pēlmanis. Namu kolekcionārs	205
37. J. Dreslers. Zajā masa un baltais brīnums	206
38. A. Freimanis. Kā Bobis gandrīz uz Mēnesi aizlidoja	210
39. M. Ramane. Hugo Diegs — garīgs darbinieks	216
40. V. Artavs. Kad spekulants sūta pa protesta notai žurnālam «Dadzis» un «Asajai slotai»	220
41. Jānis Dimants. Lasītājs	222
42. Vit. Misēvičs. Pakalpoja	223
43. Ž. Semtovs. Visgodīgākais cilvēks Amerikā	228
44. A. Skailis. Nāvīgs apvainojums	231
45. Laimonis Kamara. Pārāk vecs stāsts	232
46. A. Potemkovskis. Analīze	236
47. V. Miks. Pareiza pieeja	238
48. G. Bērziņš. Kā Matilde Kalnakaza laulību nostiprināja	242
49. G. Bērziņš. Kā Matildei Kalnakazai velns tūkstoš kaites uzsūtīja	246
50. A. Lūdums. Reta vaiširdība	249
51. Gadu mijā. Jaunākā zinātniskā līdzstrādnieka P. Pusaka astronomiskas pārdomas	250

DADŽA KALENĀRS 1963. G.

Vāku zīmējis G. Bērziņš

Sastādītājs V. Mihailovs

Redaktors A. Sondors. Mākslinieks N. Zvirbulis. Tehniskā redaktore G. Pečorina.

Nodots saīkšanai 1962. g. 19. oktobrī. Parakstīts iespiešanai 1962. g. 14. decembrī. Papīra formāis 70×108¹/₃₂, 8 līz. iespiedl.; 10,96 uzsk. iespiedl.; 7,63 izdevn. l. Melniens 100 000 eks. JT 15940. Cena 35 kap.

Iespiests Latvijas PSR Kultūras ministrijas Poligrāfiskas rūpniecības pārvaldes 3 tipogrāfijā Rīgā, Lenina ielā 137/139. Pasūt. Nr. 719.